

Onderwerp: Programmabegroting 2010

Nummer:

Elst, 8 september 2009.

Aan de raad van de gemeente Overbetuwe

1. Aanbieding van de begroting

Hierbij hebben wij het genoegen u, overeenkomstig artikel 190 van de Gemeentewet, de programmabegroting voor het jaar 2010 en de meerjarenbegroting voor de jaren 2011 t/m 2013 aan te bieden.

In de op 16 juni 2009 vastgestelde Kadernota 2010 zijn door u richtinggevende uitspraken gedaan, waarmee deze begroting kon worden opgesteld. Ten opzichte van die Kadernota zijn in deze begroting twee aanvullende voorstellen voor nieuw beleid opgenomen (Cultuur- en Klimaatnota).

2. Indeling van de begroting

In het eerste deel van de begroting treft u het programmaplan aan. Daarin wordt zoals gebruikelijk verwezen naar de belangrijkste punten die zijn opgenomen in het raadsprogramma 2006-2010. Naast een algemene toelichting op de indeling van het programmaplan is ook de uiteenzetting van de financiële positie in dit deel van de begroting opgenomen. In het eerste deel komen verder de uitwerking van de programma's en de zeven voorgeschreven paragrafen aan bod. In de paragrafen worden beleidsmatige uitgangspunten beschreven die van toepassing zijn op beheersmatige activiteiten. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt aangegeven welke risico's de gemeente loopt en welke mogelijkheden zij heeft om deze risico's op te vangen. De paragrafen zijn een belangrijke aanvulling op de informatie over de (meerjarige) financiële positie.

In het tweede deel treft u alle bijlagen aan. Die bestaan o.a. uit de meerjarenbegroting, het programma nieuwe lasten, het aanvullende programma nieuwe lasten, de algemene dekkingsmiddelen en de signaallijst. De signaallijst bevat activiteiten voor nieuw beleid, waarvoor min of meer bestuurlijke overeenstemming bestaat maar waarvan zowel inhoudelijk als financieel te weinig informatie voorhanden is om ze nu al in de begroting te kunnen opnemen..

3. Toezending van stukken en bestuurlijke behandeling

De programmabegroting 2010 wordt op 25 september 2009 aangeboden aan de gemeenteraad. De behandeling ervan is gepland in de raadsvergadering van 3 november 2009.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de secretaris, de burgemeester,

Th. Hoex.

E. Tuijnman.

Programmabegroting 2010-2013

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
DEEL I	Programmaplan..... 9
1.	Algemene toelichting Programmabegroting..... 11
2.	Programma's en Paragrafen..... 11
2.1.	Opbouw van de Programmabegroting..... 12
3.	Uiteenzetting financiële positie..... 13
4.	De Programma's inclusief uiteenzetting van de baten en lasten..... 23
4.1	Programma Dienstverlening, Bestuur en Organisatie..... 25
4.2	Programma Veiligheid..... 35
4.3	Programma Beheer Openbare Ruimte..... 41
4.4	Programma Verkeer en Vervoer..... 47
4.5	Programma Economische Zaken..... 53
4.6	Programma Onderwijs en Educatie..... 59
4.7	Programma Sport, Cultuur en Recreatie..... 65
4.8	Programma Maatschappelijke participatie en ondersteuning..... 75
4.9	Programma Milieuzorg..... 85
4.10	Programma Ruimtelijke Ordening..... 93
4.11	Programma Woningbouw..... 99
5.	Paragrafen..... 103
5.1	Lokale lasten..... 105
5.2	Weerstandvermogen..... 111
5.3	Onderhoud kapitaalgoederen..... 121
5.4	Financiering..... 129
5.5	Bedrijfsvoering..... 137
5.6	Verbonden partijen..... 141
5.7	Grondbeleid..... 149
DEEL II	Bijlagen..... 155
Bijlage I	Verschillenanalyse op hoofdlijnen begrotingssaldo 2010 t.o.v. Kadernota..... 157
Bijlage II	Meerjarenraming 2011-2013..... 159
Bijlage III	Verschillenanalyse meerjarenraming bij begroting 2010 t.o.v. meerjarenraming bij Kadernota..... 163
Bijlage IV-A	Programma Nieuwe Lasten 2010-2013..... 165
Bijlage IV-B	Aanvullende PNL-posten t.o.v. Kadernota..... 168
Bijlage V	Signaallijst 171
Bijlage VI	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien..... 173
Bijlage VII	Recapitulatiestaat..... 175
Bijlage VIII	Overzicht incidentele baten en lasten..... 177
Bijlage IX	Vaststellingsbesluit..... 179
Lijst van gebruikte afkortingen.....	181

Voorwoord

In het komende begrotingsjaar sluit u de raadsperiode 2006 – 2010 af en in de nu opgemaakte begroting proberen wij de activiteiten die tot dusver nog niet of slechts ten dele zijn aangepakt, alsnog te realiseren of af te ronden. Die activiteiten komen geleidelijk aan wel onder druk te staan, omdat de stand van de economie, ten opzichte van het begin van het genoemde tijdvak, ingrijpend is veranderd. Bij de Kadernota 2010 zijn wij voor het eerst ingegaan op de bijzondere economische situatie. Het op dat moment aan u gepresenteerde onzekere financiële meerjarenbeeld, is ook na het verschijnen van de mei-circulaire blijven bestaan. Het Rijk is nog niet in staat aan te geven hoe de algemene uitkering zich in de jaren na 2011 (einde bestuursakkoord) zal ontwikkelen. Dit leidt tot een situatie dat wij u de begroting 2010 sluitend kunnen presenteren, maar dat in de jaren erna een theoretisch financieel tekort gaat optreden, dat oploopt tot ruim € 3,2 miljoen in 2013. Dat tekort is berekend op grond van de door ons gemaakte keuze uit een aantal door het rijk aangedragen scenario's. In de begroting zetten wij die keuze uiteen. Gezien de grote onzekerheid over de feitelijke waarde van de berekende tekorten, zijn in de begroting 2010 nog geen ingrijpende maatregelen genomen om te komen tot een sluitend meerjarenbeeld. Wel leggen wij u enkele maatregelen voor die u bij het opmaken van de begroting 2011 zou kunnen nemen, als de financiële situatie niet belangrijk ten goede keert.

De gemeente bereidt een aantal projecten voor, waarbij de financiële dekking nog niet is geregeld. Die projecten benoemen wij in de paragraaf weerstandsvermogen en daarbij geven wij ook een indicatie van het voor die projecten benodigde bedrag. De algemene reserve is daarbij beschikbaar als achtervang voor de financiële dekking. Gezien de mate waarin deze reserve door deze projecten wordt aangesproken, is het maken van keuzes van groot belang.

De inwoners zullen in 2010 door onze gemeente (per saldo) niet worden geconfronteerd met lastenstijgingen. Na een nieuwe rekenkundige opzet van het Gemeentelijk Riolerings Plan blijkt dat de rioolheffing met 10 % (afgerond € 21,- per aanslag) kan worden verlaagd en dat we de rioolheffing voor de komende 4 jaar op het nieuwe lage niveau kunnen bevriezen. Per saldo gaat de aanslag gemeentelijke belastingen voor “de gemiddelde inwoner” in 2010 met 2,6 % omlaag. Een opsteker voor onze inwoners in deze turbulente tijd.

Ik wens u bij de beraadslagingen rond de begroting 2010 veel wijsheid toe.

Burgemeester van Overbetuwe
Elisabeth Tuijnman

DEEL I Programmaplan

1. Algemene toelichting bij deze Programmabegroting

Het raadsprogramma 2006-2010 “Samen werken aan Overbetuwe” en de uitwerking daarvan in het collegeprogramma 2006-2010 “Overbetuwe: krachtig tussen stad en land” zijn beleidsmatig het uitgangspunt geweest voor deze begroting. In het raadsprogramma staan de volgende vier kernthema's centraal:

- Blick naar buiten
- Betrouwbare overheid
- Rol van de overheid
- Financiën op orde

Bij de voorbereiding van de begroting 2009 heeft er voor het eerst aan de hand van deze thema's een toets plaatsgevonden. Alle voorstellen voor nieuwe beleidsinitiatieven en verzoeken tot budgetaanpassingen zijn aan deze thema's getoetst. Deze werkwijze is ook bij de begroting 2010 toegepast. Tegelijk is ook gezien of andere documenten een relevant toetsingskader kunnen leveren, waarbij met name gekeken is naar de Toekomstvisie.

2. De programma's en de paragrafen

De programma's kennen een vaste indeling

- Doelstelling van het programma

- Speerpunten

Deze speerpunten geven aan welke zaken binnen het programma in 2010 prioriteit krijgen, bijvoorbeeld als uitvloeisel van het raads- of collegeprogramma of vanuit bestuurlijk belang.

Ieder speerpunt heeft een vaste opzet:

- Wat is vastgesteld? Hier wordt de belangrijkste besluitvorming rond dit onderwerp genoemd.
- Wat willen we bereiken? Hier wordt de doelstelling rond dit speerpunt vermeld.
- Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten. Dit geeft aan welk effect nagestreefd wordt met dit speerpunt
- Indicatoren. Weergegeven wordt hoe zichtbaar wordt gemaakt of het beoogde effect bereikt wordt.
- Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken? Daarna wordt uitgelegd wat in 2010 gedaan wordt om die doelen te bereiken, in kwalitatieve en/ of in kwantitatieve zin.

- Overzicht lasten en baten van het programma

Zowel bij de baten als de lasten is, waar van toepassing, aangegeven:

- de bedragen per speerpunt (bestaand en vanuit programma nieuwe lasten)
- de (overige) lasten/ baten bestaand beleid
- de (overige) lasten/ baten van het programma nieuwe lasten 2010-2013
- de lasten/ baten van de meerjarenramingen 2011-2013

- Overzicht van de PNL-posten 2010-2013.

Dit overzicht is voorzien van een toelichting op de nieuwe PNL-posten waarvoor u reeds bij de kadernota uw instemming hebt gegeven (PNL bestaand beleid vanuit de Kadernota wordt niet meer toegelicht).

De programmabegroting kent de volgende zeven paragrafen

- Lokale lasten
- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

Deze paragrafen hebben betrekking op alle programma's en gaan in de beheersmatige aspecten rond de uitvoering van programma's. Ze hebben geen betrekking op de inhoud, maar geven weer binnen welke kaders de programma's ten uitvoer worden gebracht. De paragrafen kennen geen vaste indeling.

In de begroting zijn op verschillende plaatsen tabellen opgenomen, waarin resultaten of doelstellingen toegelicht worden, bijvoorbeeld aan de hand van indicatoren. Deze tabellen kennen geen eenduidigheid qua tijdshorizon. Sommige kijken langer terug en /of vooruit terug dan andere. Dit is een bewuste keus. In sommige gevallen is het belangrijk een doelstelling voor de langere termijn te formuleren, terwijl dat in andere gevallen niet mogelijk of zinvol is. Sommige gegevens zijn van een langere periode beschikbaar, waardoor het mogelijk is wat langer terug te kijken dan in andere gevallen mogelijk is. Kortom: er is bewust niet gestreefd naar uniformiteit, omdat uniformiteit op dit gebied ongewenste neveneffecten zou hebben.

2.1 Wijziging ten opzichte van de programmabegroting 2009-2012

Ten opzichte van de vorige programmabegroting is de volgende wijziging aangebracht: In een aantal programma's zijn indicatoren opgenomen die betrekking hebben op het totaal van het programma en niet, zoals tot nu toe overwegend gebruikelijk was, bij de speerpunten. In de praktijk komt het nog wel eens voor dat een speerpunt in enig jaar vervalt, waardoor ook de bijbehorende indicator wegvalt. Daardoor is het moeilijk een meerjarige ontwikkeling te kunnen schetsen. Voor een aantal speerpunten is gebruik gemaakt van het onderzoek 'waarstaatjegemeente.nl'.

3. Uiteenzetting financiële positie

3.1 Algemeen

In dit gedeelte van de Programmabegroting 2010 schetsen wij op beknopte wijze het financiële beeld voor de periode 2010-2013, inclusief de consequenties van het voorgenomen nieuwe beleid.

Bij de samenstelling van deze Programmabegroting zijn de uitgangspunten gehanteerd uit de Kadernota 2010, die u op 16 juni jl. hebt vastgesteld. Enkele belangrijke uitgangspunten daarvan zijn:

- verhoging OZB en enkele overige heffingen met het inflatiepercentage van 1,5%
- 100% kostendekking van o.a. riool- en afvalstoffenheffing
- mogelijke verlaging van de rioolheffing m.i.v. 2010 op basis van nader onderzoek
- de financiële consequenties van nieuw beleid, zoals opgenomen in het PNL en het aanvullende PNL bij de Kadernota, inclusief het daarbij aangegeven dekkingsplan.

Na de vaststelling van de Kadernota zijn er diverse ontwikkelingen geweest, die aanleiding hebben gegeven tot enkele noodzakelijke wijzigingen, die in deze Programmabegroting zijn verwerkt. De belangrijkste worden in dit financiële hoofdstuk en enkele bijlagen toegelicht.

3.2 Het begrotingsoverschot 2010

Deze Programmabegroting resulteert in een begrotingsoverschot van afgerond **€ 215.000**.

Dit bedrag is als volgt samengesteld (bedragen afgerond op € 1.000 + = voordeel - = nadeel):

Voordelig saldo Productenraming 2010	+ 1.224.000
Meeropbrengst tariefsverhogingen 2010 (met name inflatie OZB)	+ 93.000
Lasten nieuw beleid jaarschijf 2010 PNL	- 1.102.000
Begrotingsoverschot 2010	+ 215.000

In de Kadernota werd voor 2010 een overschot geraamd van € 347.000. Het werkelijke begrotingsoverschot 2010 komt dus redelijk overeen met het ingeschatte positieve saldo bij de Kadernota.

In de verschillenanalyse op **bijlage I** worden enkele verschillen nader toegelicht.

Tot slot van deze paragraaf wijzen wij u er op, dat het begrotingsoverschot nog beïnvloed kan worden door eventuele structurele mutaties uit de Najaarsnota 2009.

3.3 Tariefsaanpassingen 2009 belastingen en rechten

Bij bovenvermeld begrotingsoverschot is rekening gehouden met de volgende tariefsaanpassingen die wij u voorstellen per 1-1-2010:

- OZB: verhoging met inflatiepercentage van 1,5%
- Afvalstoffenheffing en hondenbelasting: geen verhoging
- Rioolrecht: tariefsverlaging met 10 % op basis van bijgestelde berekening t.o.v. het Gemeentelijke RioleringsPlan (GRP)
- Overige heffingen (bijv. leges, excl. bouwvergunningen), verhoging met 1,5%

Zoals toegezegd in de Kadernota 2010 en naar aanleiding van een motie van de VVD, D66 en het CDA hebben wij een nader onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheid om de tarieven van de rioolheffing m.i.v. 2010 te verlagen. Dat onderzoek is inmiddels afgerond en de conclusie is dat de tarieven verlaagd kunnen worden met 10 % met ingang van 1-1-2010. Het basistarief wordt dan verlaagd € 210,70 tot € 189,60, voorlopig t/m 2013. Een verlaging met ruim € 21.

De verlaging van de opbrengst rioolheffing is mogelijk door o.a. de volgende kostenverlagingen/hogere inkomsten:

- het niet uitvoeren van een aantal in het GRP opgenomen investeringen, die niet noodzakelijk blijken te zijn;
- een lagere toerekening van loonkosten van de afdeling Openbare Ruimte;
- hogere bijdragen uit de bestemmingsreserve riolering, die begin 2010 bijna € 12 miljoen zal bedragen (en inzet middelen in 20 jaar i.p.v. in 60 jaar);

Bij elke vijfjaarlijkse herziening van het GRP zal opnieuw worden bepaald wat het niveau van de rioolheffing zal moeten zijn. De eerstvolgende herziening van het GRP vindt plaats in 2013 en zal basis zijn voor de tarieven rioolheffing met ingang van 2014. De per 1-1-2010 verlaagde tarieven zullen dus in ieder geval tot 1-1-2014 op dat lagere niveau gehandhaafd kunnen blijven.

Zonder de verlaging van het rioolrecht zou de gemiddelde belastingdruk per gezin toenemen met afgerond € 3 per jaar (alleen 1,5% OZB; afvalstoffenheffing en hondenbelasting worden niet verhoogd). De verlaging van het rioolrecht met ruim € 21 betekent dat **de belastingdruk in 2010 per saldo afneemt met afgerond € 18 per gezin**, hetgeen in deze financieel moeilijke tijd een mooi resultaat is.

Hiermee voldoen we ook meer dan voldoende aan de wens van het rijk om de lasten voor de inwoners zoveel mogelijk te beperken.

Zie toelichting op de overige heffingen in de “paragraaf lokale lasten”.

3.4 Meerjarenperspectief 2011-2013

De meerjarenraming 2011-2013 is opgenomen op **bijlage II** en ziet er samengevat als volgt uit:

	2011 Tekort	2012 Tekort <i>overschot</i>	2013 Tekort
Actuele meerjarenraming bij deze Programmabegroting	-951.000	-1.833.000	-3.240.000
<i>Geraamde begrotingssaldi Kadernota waren</i>	<i>-157.000</i>	<i>+ 159.000</i>	<i>- 235.000</i>
Programmabegroting nadeliger	-794.000	-1.992.000	-3.005.000

(alle bedragen cumulatief, dus inclusief saldi voorgaande jaren)

Het actuele meerjarenperspectief in de Programmabegroting is dus veel ongunstiger dan in de Kadernota. In de Kadernota was nog sprake van een nagenoeg sluitend meerjarenperspectief. Op basis van deze begroting bedraagt het verwachte negatieve (cumulatieve) saldo in 2013 ruim € 3,2 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door de negatieve consequenties van de meicirculaire 2009. Op basis hiervan zijn de ramingen van de algemene uitkering in de jaren 2011 e.v. fors verlaagd. Zie ook de toelichting in de volgende paragraaf.

Naast dit verschil in de algemene uitkering lichten wij op **bijlage III** nog enkele andere verschillen toe tussen beide meerjarenramingen.

3.5 Algemene uitkering 2010-2013

Zoals vermeld en ook uitgebreid is gepubliceerd vloeien uit de meicirculaire 2009 grote nadelige financiële consequenties voort voor de gemeenten. In de Kadernota 2010 hebben wij voor het begrotingsjaar 2010 voldoende kunnen anticiperen op mogelijke nadelige consequenties van de toen nog te verschijnen circulaire. De nadelige gevolgen voor de daarop volgende jaren waren echter niet te voorspellen en kwamen voor alle gemeenten “uit de lucht vallen”.

Tot en met de septembercirculaire 2008 was de normeringsystematiek nog van toepassing (algemene uitkering stijgt en daalt evenredig met toename en afname uitgaven op rijksbegroting). Op basis hiervan zouden gemeenten in de komende jaren door de toen nog verwachte jaarlijkse sterke toenames van de rijksuitgaven veel hogere algemene uitkeringen ontvangen.

Op basis van het in 2009 gesloten aanvullende bestuursakkoord, waarbij die systematiek voorlopig buiten werking is gesteld en door een zeer laag inflatiepercentage (0,5%), zijn de uitkeringsfactoren in de meicirculaire 2009 in de jaren na 2011 fors verlaagd t.o.v. de septembercirculaire 2008. Het rijk hanteert de nullijn vanaf 2010 (in 2010/2011 krijgen gemeenten 0,5% ter compensatie van de inflatie van 0,5%; in 2012 en 2013 is het voorlopige uitgangspunt: ook geen compensatie van inflatie dus reële achteruitgang van -0,5%).

Hoe één en ander zich werkelijk zal gaan ontwikkelen is nog zeer onzeker en volledig afhankelijk van de ontwikkeling van de financiële crisis in de komende jaren.

Het ministerie van BZK heeft schriftelijk aangegeven dat gemeenten voor de volgende 3 scenario's kunnen kiezen bij de samenstelling van de meerjarenraming, jaarschijven 2012 en 2013:

a. *reële accres¹ van nul aanhouden*

Dit is onder de gegeven omstandigheden een optimistisch scenario waarbij ervan uitgegaan wordt dat er geen sprake zal zijn van reële groei, maar wel van compensatie van de inflatie via de algemene uitkering.

b. *nominale accres van nul*

Dit is een minder optimistische optie, waarbij geen sprake zal zijn reële groei maar voorlopig ook nog geen prijsstijgingen gecompenseerd zullen worden. Gemeenten zullen de gevolgen van inflatie dus zelf moeten opvangen.

c. *rekening houden met ingrijpende bezuinigingen*

Indien de crisis langer zal aanhouden, kan het zo zijn dat het rijk de herinvoering van de normeringssystematiek (samen de trap op en af van algemene uitkering met ontwikkelingen op rijksbegroting) langer gaat uitstellen en daarnaast ingrijpende taakstellende bezuinigingen aan de gemeenten gaat opleggen.

Zoals wij ook hebben vermeld in de Paragraaf Weerstandsvermogen hebben wij ervoor gekozen om bij de samenstelling van deze begrotingsstukken uit te gaan van "scenario b", dus een niet te optimistische insteek, maar ook een niet te pessimistische.

Dit scenario leidt tot forse tekorten in de jaren 2012 en 2013 die in de meerjarenraming t/m 2013 niet via een gebruikelijk dekkingsplan dichtgerekend kunnen en zullen worden. De provinciaal toezichthouder kan in het licht van het zogenaamde repressieve toezicht (toezicht achteraf) met een sluitende begroting 2010 uit de voeten, hetgeen we nader toelichten in par. 3.7.

Taakstellende bezuinigingen zijn, zoals ook bij de aanpak door het rijk voor het jaar 2010, niet ingeboekt. Als de sombere meerjarenramingen voor de jaren 2012 en 2013 bewaarheid zullen worden, zal tot zogenaamde heroverwegingen moeten worden overgegaan.

3.6 Investerings/nieuwe lasten 2010-2013

De investeringsplannen zijn gespecificeerd opgenomen in het Programma Nieuwe Lasten 2010-2013 (PNL). Hierin zijn de volgende bijlagen uit de Kadernota 2010 samengevat:

- I. PNL Kadernota (doortrekken ongewijzigd beleid)
- II. Aanvullingen in Kadernota op het PNL

(nummers I en II zijn bijlagennummers, afkomstig uit de Kadernota)

¹ Accres is kort gezegd het percentage waarmee de algemene uitkering naar evenredigheid toe- of afneemt met de toe- en afnamen van de uitgaven op de rijksbegroting.

Het PNL treft u aan als **bijlage IV-A** bij deze Programmabegroting. Die bijlage komt dus voor het overgrote deel overeen met het reeds in de Kadernota opgenomen nieuwe beleid. Nadien zijn hierin op basis van actuele informatie nog wel enkele ondergeschikte correcties/aanpassingen doorgevoerd.

3.7 Bestemming begrotingsoverschot

Zoals vermeld in de inleiding bedraagt het begrotingsoverschot 2010	€ 215.000
Hierbij is al rekening gehouden met de bij u bekende PNL-lasten 2010	

In de Productenraming 2010 is nog geen rekening gehouden met de hogere inkomsten WWB, die zich waarschijnlijk zullen voordoen (zie toelichting onder 3.9)	<u>+ 150.000</u>
---	-------------------------

Totaal overschot 2010	€ 365.000
-----------------------	------------------

Wij stellen u voor om een deel van dit overschot als volgt te bestemmen:

Op **bijlage IV-B** hebben wij twee aanvullende voorstellen tot nieuw beleid opgenomen t.o.v. het reeds vastgestelde nieuwe beleid (PNL) bij de Kadernota, namelijk:

de financiële consequenties van de Cultuur- en de Klimaatnota in 2010 - 277.000
(en jaarschijf 2011 -33.250; wordt opgenomen in meerjarenoverzicht)

Gelet op de verwachte krappe financiële situatie in de jaren na 2010 en de mogelijk te treffen maatregelen zijn wij van mening dat op dit nieuwe beleid, dat na de Kadernota is toegevoegd, een taakstellende verlaging moet worden toegepast van	<u>- 100.000</u>
---	-------------------------

Er resteert dan nog een behoorlijk structureel bedrag om beide nota's op een adequate wijze (en met de nodige creativiteit) te kunnen uitvoeren	<u>- 177.000</u>
---	-------------------------

Het bijgestelde begrotingsoverschot 2010 bedraagt hierna	<u>€ 188.000</u>
--	-------------------------

Dit restant overschot van € 188.000 wordt volledig bestemd als dekkingsmiddel om een deel van de toekomstige tekorten op te vangen en wordt in 2010 als eenmalige financiële ruimte gereserveerd voor eventuele onverwachte eenmalige uitgaven 2010.

Hieronder hebben wij het meerjarenperspectief 2010-2013 samengevat, inclusief de 2 aanvullende PNL-posten 2010-2011 en de doorwerking van de overschotten en tekorten naar de volgende jaren.

Totaaloverzicht 2010 - 2013

	2010	2011	2012	2013
I. Meerjarenramingen exclusief PNL (incl. verhoging van o.a. OZB met 1,5% inflatie)	1.317.000	-408.000	-67.000	-407.000
II. PNL 2010-2013	-1.102.000	-813.000	-1.000.000	-1.000.000
Subtotalen	215.000	-1.221.000	-1.067.000	-1.407.000
III. Dekkingsplan:				
a. Stelpost inkomsten WWB (zie toelichting hieronder)	150.000			
b. Extra afschrijving t.l.v. algemene reserve (€ 4 miljoen) (al vastgesteld bij de vorige begroting)		115.000	185.000	
Saldi na dekkingsplan	365.000	-1.106.000	-882.000	-1.407.000
AF: aanvullend PNL na Kadernota (cultuur-/klimaatnota)	-177.000	-33.000		
Doorwerking niet aangewende saldi naar volgend jaar		188.000	-951.000	-1.833.000
Begrotingsoverschotten/-tekorten	188.000	-951.000	-1.833.000	-3.240.000

(cumulatief, dus telkens inclusief saldo voorgaande jaren)

Er is dus enerzijds wel sprake van een sluitende begroting 2010 (met een relatief gering overschot) en anderzijds van grote tekorten in de meerjarenraming 2011-2013.

In dit kader wijzen wij er op dat uit de Paragraaf Weerstandsvermogen bij deze begroting blijkt dat zowel het eenmalige als het structurele weerstandsvermogen sterk is teruglopen ten opzichte van de situatie, zoals geschetst in de paragraaf bij de Jaarrekening 2008.

Puur naar de cijfers kijkend kan –zoals ook vermeld in de geactualiseerde paragraaf Weerstandsvermogen bij deze begroting- de conclusie niet anders zijn dan dat het meerjarenbeeld somber is en dat maatregelen moeten worden genomen om de begrotingspositie te verbeteren. De werkelijkheid ligt echter genuanceerder.

Vanwege ontbrekende duidelijke richtlijnen vanuit het Rijk is een financieel meerjarenbeeld ontstaan dat weliswaar sterk verslechterd is, maar niet als hard kan worden aangeduid. Als de cijfers wel hard zouden zijn, zouden met onmiddellijke ingang heroverwegingen/bezuinigingen moeten worden doorgevoerd om het te verwachten financieel tekort in de jaren 2012 en 2013 op te lossen. Het Rijk biedt de gemeente de mogelijkheid om de situatie nog even aan te zien.

Bij het financieel toezicht door de Provincie zal een niet sluitende meerjarenbegroting geen reden zijn om de gemeente onder preventief financieel toezicht te plaatsen. De ontstane situatie is er wel één van grote waakzaamheid, waarbij ermee rekening moet worden gehouden dat bij de voorbereiding van de begroting 2011 daadwerkelijke ombuigingen noodzakelijk zullen zijn.

3.8 Denkrichting mogelijke maatregelen oplossing tekorten 2011-2013

In deze Programmabegroting geven wij alvast een voorzet om - indien dit straks toch noodzakelijk mocht blijken te zijn - de tekorten grotendeels op te lossen.

Hierbij hanteren wij de volgorde van maatregelen, zoals opgenomen in het raadsprogramma:

- a. bezuinigingen (en/of planning aanpassen)
- b. schrappen taken/wensen
- c. extra belastingverhoging

Hierna zullen we per maatregel eerste indicatieve bedragen vermelden en vervolgens in een aangepast totaaloverzicht 2011-2013 de bijgestelde begrotingssaldi aangeven.

Omdat een deel van onderdeel b (schrappen van taken) eigenlijk meer betrekking heeft op onderdeel a, hebben wij dat deel hieronder meegenomen bij "a".

ad a. Bezuinigingen/schrappen taken

Indien a t/m c de volgorde van maatregelen van aanpak van de financiële problemen moet zijn, zal dus met taakstellende bezuinigingen begonnen moeten worden.

Eenzijds moet het om bedragen gaan die daadwerkelijk een deel van de grote tekorten zullen opvangen. Aan de andere kant moeten taakstellingen ook reëel haalbaar zijn. Voor dit eerste indicatieve overzicht zijn we voorlopig uitgegaan van structurele bedragen van € 200.000 per jaar in 2011 t/m 2013, is in totaal € 600.000.

ad b. Schrappen wensen

Als de financiële situatie inderdaad somber blijft, zal er tevens drastisch geschrapt moeten worden in het voorgenomen nieuwe beleid. Overigens is ook één van de uitgangspunten van het raadsprogramma: "eerst afmaken waarmee we al bezig zijn".

Voor dit overzicht gaan we voorlopig uit van halvering van de structurele lasten van de PNL-posten op bijlage IV-a en b (dus inclusief de aanvullende post van € 33.000 in 2011 van de Cultuur- en Klimaatnota). Dit zal leiden tot de volgende structurele verlagingen van de tekorten:

2011	- € 423.000
2012	- € 500.000
2013	- € 500.000
Totaal	- € <u>1.423.000</u>

ad c Extra belastingverhogingen

Zoals eerder vermeld, wordt de belastingdruk van een gemiddeld gezin in 2010 verlaagd met € 18, met name door de forse verlaging van de rioolheffing. We hebben u bewust geen voorstel gedaan om de OZB al in 2010 extra te verhogen, omdat het begrotingsoverschot voor dat jaar hiertoe geen aanleiding geeft. De kans is echter groot dat –ondanks de maatregelen onder a en b- het nodig zal zijn om in 2011 en volgende jaren wel met voorstellen tot extra belastingverhoging te komen. Die voorstellen zullen dan met name de OZB betreffen.

In de meerjarenraming bij deze begroting is een jaarlijkse verhoging van de OZB geraamd van slechts 1,5%. In onderstaand overzicht gaan wij voorlopig uit van een noodzakelijke tariefsverhoging van minimaal 5% per jaar, dus van een extra verhoging (boven de inflatie) met 3,5% per jaar. Dit zal leiden tot de volgende extra structurele inkomsten:

2011	€ 198.000
2012	€ 202.000
2013	€ <u>234.000</u>
Totaal	€ <u>634.000</u>

In dit kader wijzen wij u erop dat OZB alleen wordt geheven van eigenaren van woningen en van eigenaren en gebruikers van bedrijfsgebouwen (dus niet van huurders van woningen). Dit is dus deels een andere groep belastingplichtigen dan waarvoor de verlaging van het rioolrecht geldt.

Ondanks de extra verhoging van de OZB zal de gemiddelde belastingdruk per gezin ook in 2011 nog niet toenemen t.o.v. 2009, gelet op de verlaging van die druk die in 2010 zal plaatsvinden. Pas in 2012 en latere jaren zal er sprake zijn van een stijging van de gemiddelde belastingdruk, maar deze zal dan toch nog relatief gering zijn, gelet op:

- de bevestiging van de tarieven van de rioolheffing t/m 2013 en
- het feit dat de OZB-heffing niet op huurders van woning van toepassing is.

In het volgende overzicht zijn de consequenties van de maatregelen onder a t/m c verwerkt.

Totaaloverzicht 2010 - 2013, inclusief mogelijk aanvullend dekkingsplan

	2010	2011	2012	2013
I. Meerjarenramingen exclusief PNL (incl. verhoging van o.a. OZB met 1,5% inflatie)	1.317.000	-408.000	-67.000	-407.000
II. PNL 2010-2013	-1.102.000	-813.000	-1.000.000	-1.000.000
Subtotalen	215.000	-1.221.000	-1.067.000	-1.407.000
III. Dekkingsplan:				
a. Stelpost inkomsten WWB (zie toelichting hieronder)	150.000			
b. Extra afschrijving t.l.v. algemene reserve (€ 4 miljoen) (al vastgesteld bij de vorige begroting)		115.000	185.000	
Saldi	365.000	-1.106.000	-882.000	-1.407.000
AF: aanvullend PNL na Kadernota (cultuur-/klimaatn.)	-177.000	-33.000		
Eventueel aanvullend dekkingsplan 2011-2013				
a. bezuinigingen/schrappen taken		200.000	200.000	200.000
b. schrappen wensen in PNL		423.000	500.000	500.000
c. <u>extra</u> OZB-verhoging 3,5% per jaar		198.000	202.000	234.000
Doorwerking niet aangewende saldi naar volgend jaar		188.000	-130.000	-110.000
Begrotingsoverschotten/-tekorten	188.000	-130.000	-110.000	-583.000

Op basis van de aangegeven maatregelen in deze "denkrichting" zal er in 2011 en 2012 sprake kunnen zijn van nagenoeg sluitende begrotingen en zal er in 2013 nog een tekort resteren van afgerond € 6 ton, dus nog niet sluitend. De bedoeling van dit hoofdstuk is echter ook niet om u een sluitend geheel te presenteren, maar alvast een indruk te geven aan welke maatregelen gedacht kan worden voor het geval de financiële positie van onze gemeente de komende jaren niet zal verbeteren.

3.9 Toename WWB-ers

De verwachting is dat door de economische crisis het aantal uitkeringsgerechtigden op basis van de Wet Werk en Bijstand (WWB) de komende jaren zal toenemen. De afdeling Soza heeft de volgende globale prognose gemaakt van de te verwachten groei (een harde prognose is niet op te stellen):

<u>Omvang bestand:</u>	<u>Uitgangspunten groei:</u>
Begin 2010: 380 klanten	groei in 2010 = 18%
Begin 2011: 450 klanten	groei in 2011 = 10%
Begin 2012: 495 klanten	groei in 2012 = 5%
Begin 2013: 520 klanten	groei in 2013 = 0%

Toenamen van aantallen uitkeringsgerechtigden leiden tot hogere uitgaven. Tegenover de uitgaven staan WWB-inkomsten (inkomensdeel). Op basis van gegevens over de rijksvergoeding van dit moment ontstaat er door de stijgende uitgaven een gat tussen de uitgaven en inkomsten; in de Productenraming 2010 bedraagt het geraamde tekort op dit onderdeel € 3 ton.

De verwachting is echter dat uiteindelijk op het moment van samenstelling van de jaarrekening 2010 (begin 2011) het totale macrobudget door de landelijke toename van de aantallen WWB-ers sterk zal zijn gestegen, waardoor ook onze gemeente een hogere rijksvergoeding zal ontvangen. Omdat het geheel nog zeer onzeker is, hebben wij in deze Programmabegroting en de meerjarenraming de volgende uitgangspunten gekozen:

- * in begroting 2010: positieve stelpost opnemen van 50% van het tekort van € 300.000, is € 150.000 (zie stelpost in meerjarenoverzicht)
- * in meerjarenraming: ervan uitgaan dat het resterende tekort van € 150.000 ongeveer op dit gemiddelde niveau zal blijven (dus geen verhoging van tekort in het meerjarenperspectief).

3.10 Signaallijst

Evenals vorig jaar is een signaallijst opgenomen met projecten, e.d., waaruit binnen de planperiode 2010-2013 ingrijpende financiële consequenties kunnen voortvloeien, waarmee nog geen rekening is gehouden in de meerjarenbegroting. Zie hiervoor **bijlage V**.

Bovenaan die bijlage zijn de criteria opgesomd waaraan de signaalposten moeten voldoen.

3.11 Eenmalige voordelen

Tot voor enkele jaren werden verwachte eenmalige voordelen niet meegenomen in het financiële meerjarenperspectief, omdat daarin in principe alleen mutaties met een structureel karakter worden verwerkt. Toch verdient het aanbeveling om rekening te houden met verwachte grote eenmalige voordelen, omdat deze anders zullen leiden tot grote rekeningoverschotten.

In de Programmabegroting 2008 is voor het eerst melding gemaakt van verwachte grote eenmalige voordelen (voor verwachte nadelen zijn toereikende voorzieningen e.d. gevormd).

Op basis van de geactualiseerde situatie in deze Programmabegroting 2010 kunnen de volgende verwachte eenmalige voordelen over de komende jaren worden geraamd, die t.z.t. zullen worden toegevoegd aan de algemene reserve:

2011

- voordelige afwikkeling grondcomplex Poort van Midden Geld. Zuid in 2011	€ 5.398.000
- idem grondcomplex Elst-Zuid	€ 1.618.000
Totaal	€ 7.016.000

In **2010** zijn er nagenoeg geen incidentele baten (zie bijlage VIII, overzicht van incidentele baten en lasten).

3.12 Geen overzicht reserves en voorzieningen

Zoals wij hebben toegelicht in de Kadernota 2010, is er in deze begroting geen overzicht van reserves en voorzieningen opgenomen. Bij de Kadernota is namelijk al een uitgebreid meerjarig overzicht van de reserves en voorzieningen gevoegd met uitgebreide toelichtingen. Deze informatie is nog actueel en wordt in deze begroting niet herhaald.

3.13 Financiering

In de Kadernota 2010 hebben wij al vermeld dat er aanleiding is om het rentepercentage van kort geld te verlagen van 4,5 naar 2%. Voor de overige percentages is er geen aanleiding om deze aan te passen t.o.v. de begroting 2009.

De uitgangspunten uit de Kadernota hoefden op dit onderdeel geen aanpassing voor de begroting 2010. Op basis hiervan zijn in de Programmabegroting 2010 de volgende percentages gehanteerd:

	Rente in %
- nieuwe investeringen (PNL)	4,5
- grondexploitatie	4,5
- lang geld	4,5
- kort geld	2
- reserves/voorzieningen	4

Voor de overige financieringsaspecten wordt verwezen naar de "paragraaf financiering".

3.14 Overige bijlagen

Tenslotte zijn nog de volgende bijlagen opgenomen:

- **bijlage VI** Overzicht van de algemene dekkingsmiddelen
- **bijlage VII** Recapitulatie aan van de cijfers van de Programmabegroting 2010
- **bijlage VIII** Overzicht van de incidentele baten en lasten 2010
- **bijlage IX** Vaststellingsbesluit.

4. De Programma's inclusief uiteenzetting van de baten en lasten

4.1 Programma Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Het doel van dit programma is het bevorderen van samenhang in beleid (lokaal en bovenlokaal), het bevorderen van en het leggen van verbindingen tussen bestuur en inwoners en het op effectieve en efficiënte wijze inrichten van de dienstverlening aan de inwoners en van de interne organisatie.

Programmaindicatoren

	Werkelijk	Doelstelling
Indicator	2008	2010
Waardering van burger voor gemeente als kiezer	5,5	5,8
Waardering van burger voor gemeente als klant van de gemeente	7,2	7,5
Waardering van burger voor gemeente als partner van de gemeente	5,1	5,5

Bron: onderzoek 'waar staat je gemeente.nl, versie 2008'

➔ Speerpunt: Doorontwikkeling dienstverlening voor de burger als klant

Wat is al vastgesteld?

Rijksbeleid

- Programma "Andere Overheid" van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (15 januari 2004)
- Bestuursakkoord rijk-gemeenten 2007 "Samen aan de slag!". (4 juni 2007)
- Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid (NUP) (1 december 2008)

Lokaal beleid

- Projectopdracht "Doorontwikkeling dienstverlening" (12 februari 2008)
- Paper werkgroep "Kwaliteit van dienstverlening", inhoudende een visie, een dienstverleningsconcept en kwaliteitshandvest (10 september 2008)

- Deelprojectopdrachten “balie en internet”, “brief, e-mail, telefoon en kwaliteitshandvest”, “cultuur” (oktober 2008)
- Adviesrapport “Doorontwikkeling dienstverlening” (september 2009)

Wat willen we bereiken?

Een dienstverlening die klantgericht, duidelijk en bij de tijd is.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Burgers ervaren een kwaliteit van dienstverlening die hoger is dan of gelijk is aan de verwachtingen vooraf rond de dienstverlening.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het speerpunt meetbaar te maken?

Indicator	Werkelijk		Prognose	Doelstelling
	2007	2008	2009	2010
Aantal producten en diensten dat volledig digitaal afgehandeld kan worden	0	12	15	40
Brieven binnen vastgestelde termijn beantwoord	46%	59%	95%	100%
Vermindering gegronde klachten t.o.v. ingediende klachten	7 van 36 klachten (19%)	10 van 36 klachten (28%)	- 10% (max.25%)	-10% (max.23%)
Klachten naar tevredenheid van de inwoner oplossen verhogen	9 van 36 klachten (25%)	7 van 36 klachten (19%)	25% van aantal klachten	30% van aantal klachten

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Project dienstverlening.	Een organisatie die op de hoogte is van de mogelijkheden, inzichten en verplichtingen rond dienstverlening, zicht heeft op de mate waarin voldaan wordt aan de verwachtingen van de klant en in staat is hierop bij te sturen. Daarmee ontstaat een dienstverlening die klantgericht, duidelijk en bij de tijd is.		Activiteiten uit het vastgestelde uitvoeringsplan op basis van het adviesrapport “Doorontwikkeling dienstverlening” worden uitgevoerd.	2012

		Er ligt een adviesrapport "organisatie-inrichting", waarin is beschreven hoe de organisatie wordt ingericht om te kantelen van aanbod-gerichte naar vraaggerichte dienstverlening.	Vaststellen van een adviesrapport voor een nieuwe organisatie-inrichting	
		Uitbreiding openingstijden.	Het werken op afspraak wordt uitgebreid.	2010
		Nieuwe website is online.	Implementatie website.	2010
		Verbetering telefonische dienstverlening.	Eén centraal telefoonnummer voor externe telefonische contacten wordt ingevoerd.	2011
		Transparante dienstverlening.	Regelmatige publicatie resultaten kwaliteitshandvest op website.	2010

➔ **Speerpunt: Versterken relatie tussen bestuur en burger als partner**

Wat is al vastgesteld?

N.v.t.

Wat willen we bereiken?

De gemeente streeft een heldere en passende uitstraling, ofwel positionering, na voor het gebied Overbetuwe. Zodanig dat Overbetuwe herkenbaar is en herkend wordt. Daarnaast wil Overbetuwe een heldere uitstraling met betrekking tot de gemeentelijke organisatie. De gemeente wil door haar werkwijze herkend worden aan uitingen en ook de handelswijze van mensen die diensten verlenen vanuit de gemeente. Dit wordt ook wel 'corporate identity' genoemd. Beide trajecten worden gekoppeld aan het project dienstverlening.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

De gemeente beoogt:

- haar herkenbaarheid als gebied en als gemeentelijke organisatie te vergroten.
- de onderlinge verbondenheid van inwoners met Overbetuwe te vergroten.
- een positief beeld neerzetten van de gemeente bij groepen die van belang zijn voor de gemeente, denk daarbij aan inwoners, bedrijven, recreanten, bezoekers en mensen die hier willen komen wonen.
- het grondgebied Overbetuwe beter op de kaart te zetten en zichtbaar maken naar de buitenwereld.

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Eerste fase van implementatie van de positionering van gemeente Overbetuwe intern.	Mensen binnen de gemeentelijke organisatie weten waar het gebied aan herkend wordt en hoe we bekend willen staan.		Kick-off bijeenkomst. Opzetten van eerste middelen om implementatie verder vorm te geven in vorm van brochures, info op internet/intranet.	2011
Vervolg of inzet van profilering van de gemeentelijke organisatie gekoppeld aan project dienstverlening.	Mensen en bedrijven binnen Overbetuwe weten waar de gemeente voor staat en wat ze kan verwachten.		Opstarten of voortzetten van traject waarbij waarden en missie en visie van de gemeente worden herijkt. Door en voor mensen binnen de gemeente. Implementeren van de waarden binnen de werkwijze en uitstraling van de gemeente (in vorm en uitingen).	2011/2012

➔ Speerpunt: Versterken identiteit kleine kernen

Wat is al vastgesteld?

- Collegeprogramma 2006-2010 met daarin opgenomen pilot DOP Valburg (15 juni 2006)
- Evaluatierapport DOP Valburg (13 mei 1008)
- Plan van aanpak: uitwerking DOP Valburg (30 sept 2008)
- Plan van aanpak: uitwerking DorpsOntwikkelingsPlan Zetten-Hemmen (6 mei 2009)

Wat willen we bereiken?

Het ontstaan van maatschappelijke activiteit leidend tot binding en samenhang binnen een kern tijdens het proces van het opstellen van een DOP. Behoud en versterking van de identiteit van de kleine kernen.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten:

Een breed gedragen integrale ontwikkeling van een kern door samenwerking tussen inwoners, betrokken organisaties en gemeente. Blijvend gevoel van binding en samenhang binnen een kern.

Welke voorwaarden worden aan een DOP gesteld?

Een DOP moet voldoen aan de volgende criteria:

- een bottom-up proces
- begeleiding door een onafhankelijke partij
- een brede bewonersvertegenwoordiging (inclusief jongeren)
- open en transparant proces en communicatie
- draagvlak bij bestuur, raadsleden en ambtelijke organisatie

- faciliterende rol gemeente (begeleiden DOP en na totstandkoming DOP toetsen van plannen uit DOP aan vastgestelde kaders en uitvoeringsplannen teneinde inzichtelijk te maken welke onderdelen door de gemeente wel of niet uitgevoerd zullen worden)

Indicator	Werkelijk		Prognose	Doelstelling
	2007	2008	2009	2010
Elke kern (m.u.v. Elst) heeft gezamenlijk een dorpsontwikkelingsplan opgesteld en is door de gemeente vastgesteld.	n.v.t.	1	3	3

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
1. Totstandkoming DOP Herveld-Andelst, DOP Driel en DOP Heteren.	Een breed gedragen DOP door samenwerking tussen inwoners, betrokken organisaties en gemeente.	Eind 2010 ligt er een DOP, dat voldoet aan de gestelde criteria.	Begeleiding DOP.	Uitvoering start in 2011 en volgende jaren.
2. Toetsing/ Besluitvorming DOP Oosterhout en DOP Slijk-Ewijk.	Een breed gedragen DOP door samenwerking tussen inwoners, betrokken organisaties en gemeente.	Begin 2010 ligt er een DOP, dat voldoet aan de gestelde criteria.	Begeleiding DOP.	Uitvoering start in 2011 en volgende jaren.
3. Uitvoering DOP Valburg, DOP Zetten en DOP Randwijk.	De uitvoering van de DOP's loopt vanaf 2008.	Onderdelen van het DOP Zetten en onderdelen van de DOP's Valburg, Randwijk en Zetten worden uitgevoerd.	Uitvoering onderdelen DOP's Valburg, Randwijk en Zetten.	DOP's beslaan een periode tot 2020.

Wat mag het programma Dienstverlening, bestuur en organisatie kosten?

Lasten en baten programma Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Doorontwikkeling dienstverlening						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Versterken relatie bestuur en burger						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Versterken identiteit kleine kernen						
- bestaand beleid	201.496	218.933	214.402	214.402	214.402	214.402
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	7.712.984	7.056.660	7.337.660	7.776.008	8.820.186	10.282.081
- PNL 2010-2013			438.348	416.178	812.895	847.051
- meerjarenramingen 2011-2013				628.000	649.000	641.000
Totaal	7.914.480	7.275.593	7.990.410	9.034.588	10.496.483	11.984.534

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Doorontwikkeling dienstverlening						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Versterken relatie bestuur en burger						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Versterken identiteit kleine kernen						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	1.366.036	1.060.536	930.602	930.602	911.602	1.092.602
- meerjarenramingen 2011-2013				-19.000	181.000	73.000
Totaal	1.366.036	1.060.536	930.602	911.602	1.092.602	1.165.602

Saldo programma Dienstverl., Best. en Organ.

6.548.444	6.215.057	7.059.808	8.122.986	9.403.881	10.818.932
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
1a.	I&A-beleidsplan (alleen herinvest. vrijval) 2010	2010		27.000			
1b.	I&A-beleidsplan (alleen herinvest. vrijval) 2011	2011			75.000		
1c.	I&A-beleidsplan (alleen herinvest. vrijval) 2012	2012				57.000	
1d.	I&A-beleidsplan (alleen herinvest. vrijval) 2013	2013					147.000
2a.	Archiefbewaarplaats structurele lasten 2010	2010	(exploitatie)	17.700			
2b.	Archiefbewaarplaats structurele lasten 2011	2011	(exploitatie)		7.500		
2c.	Archiefbewaarplaats structurele lasten 2012	2012	(exploitatie)			7.500	
2d.	Archiefbewaarplaats structurele lasten 2013	2013	(exploitatie)				7.500
3a.	Nieuwe huisvesting: oorspronk. verhoging PNL 2007	2010	investering	110.000			
3b.	Nieuwe huisvesting: aanpassing in kadernota	2010	conform	235.000			
3c.	Nieuwe huisvesting: gevolgens stijging rente tot 4,5%	2010	raadsbesluit	100.000			
4a.	Storting voorz. groot onderh. gem. accomm.	2010	(exploitatie)	260.000			
16.	0,7 FTE Team DIV (schaal 5)	2010	(exploitatie)	27.780			
	Dekking: inleveren formatie afdelingen	2010	(exploitatie)	27.780-			
17.	Bijdrage Lokale Omroep	2010	(exploitatie)	18.000			
18.	1,6 FTE Informatiebalie en Frontoffice (schaal 5/7)	2010	(exploitatie)	68.396			
19.	Restant maatregelen Dijkstal II	2010	(exploitatie)	24.750			
	Onderuitputting / afronding			422.498-	333.678	12.538	8.148
	Stelpost 2011					735.857	
	Stelpost 2012						684.403
	TOTAAL			438.348	416.178	812.895	847.051

Eenmalige nieuwe lasten:

Speerpunt: Versterken identiteit kleine kernen

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
6.	Subsidie opstellen DOP's Herveld en Driel	2010	30.000	30.000			
	TOTAAL		30.000	30.000	0	0	0

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
5.	0,5 FTE Invordering/Belasting (schaal 6)	2010	20.888	20.888			
7.	1,0 FTE Juridische Kwaliteitszorg (schaal 9)	2010	58.405	58.405			
8.	0,5 FTE BiBoB (schaal 7)	2010	22.905	22.905			
9.	0,5 FTE Communicatie wijkcoördinator (schaal 9)	2010	29.203	29.203			
10.	0,5 FTE Communicatie medewerker (schaal 8)	2010	25.900	25.900			
11.	0,5 FTE Communic. voorsproces website (schaal 9)	2010	29.203	29.203			
12.	0,8 FTE Communicatie adviseur (schaal 9)	2010	46.725	46.725			
13.	1,0 FTE Communicatie adviseur (schaal 9) = tijdelijk	2010	58.405	58.405			
14.	Digitalisering brondoc. Basisreg. gebouwen	2010	50.000	50.000			
15.	1,0 FTE Team I&A (gegevensbeheer) (schaal 10)	2010	64.831	64.831			
	TOTAAL		406.465	406.465	0	0	0

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten²

5. 0,5 FTE Invordering/Belasting (schaal 6)

Al meerdere jaren maakt het team invordering belastingen gebruik van extra ondersteuning. De werkdruk is structureel te hoog. Dat leidt tot risico's. De betreffende medewerkers hebben alle drie in het werkplan 2009 aangegeven last te hebben van de oplopende werkdruk. Maar de gemeente loopt ook financiële risico's. Daar waar er onvoldoende aandacht gegeven kan worden aan problematische invorderingssituaties, wordt de kans op een succesvolle invorderbaarheid steeds kleiner. Ook de dienstverlening naar de inwoners lijdt eronder. Vorig jaar is de gemiddelde behandeluur voor een kwijtscheldingsaanvraag te groot geworden; een deel van de aanvragers heeft meer dan 9 maanden op de beslissing moeten wachten.

6. Subsidie: opstellen DOP's Herveld en Driel

In 2010 worden de laatste DOP's opgesteld. Het betreft Herveld en Driel.

7. 1,0 FTE Juridische Kwaliteitszorg

Het aantal juridisch specialistische zaken neemt voortdurend toe, waardoor er geen ruimte meer is voor het uitvoeren van werkzaamheden voor juridische kwaliteitszorg op concernniveau. Er is binnen de lijnafdelingen een toenemende behoefte en ook noodzaak (denk aan rechtmatigheid) om daar meer ondersteuning te hebben voor juridische kwaliteitszorg. Om invulling te geven aan juridische kwaliteitszorg op concernniveau en de verzorging van de coördinatie, en ondersteuning te geven aan activiteiten op dat gebied binnen de lijnafdelingen is de noodzaak van uitbreiding onvermijdelijk geworden. De dekking wordt gevonden door herschikking van middelen binnen de afdeling.

8. 0,5 FTE Bevordering Integriteitsbeoordeling Openbaar Bestuur (BIBOB; schaal 7)

De gemeente Overbetuwe neemt thans deel aan een regionaal pilot project toezicht Drank en Horeca –wetgeving in het kader van de campagne; "Alcohol? Niet te vroeg, niet te vaak, niet te veel." Dit pilot project loopt op 1 januari of 1 juli 2010 af. Hierna zal het toezicht op de naleving van de Drank- en Horecawet vanuit de rijksoverheid worden overgedragen aan de gemeenten. Voor deze nieuwe taak is geen formatie beschikbaar. Die is er enkel voor de huidige reguliere taken op het gebied van Drank- en Horecawetgeving zonder (her)controles en hieruit voortkomende extra werkzaamheden of toezichthoudende taken.

In de periode van 1 augustus 2008 tot 1 januari 2009 zijn in de gemeente Overbetuwe in totaal 73 inspecties uitgevoerd. In 50 van deze zaken werd een vervolgactie ondernomen door de medewerker(s) van deze gemeente op basis van geconstateerde feiten door de tijdelijke toezichthouders. In 30 van deze zaken moest zelfs een nieuwe aanvraag Drank en Horecawet worden ingenomen. Door de snelle wisselingen bij de horecabedrijven in eigenaren en medewerkers zal het aantal controles en te ondernemen acties alleen maar toenemen. Ook het aantal intensieve BIBOB controles en/of zaken om zwartgeldstromen binnen de horeca tegen te gaan zullen naar verwachting toenemen. Daarom wordt verzocht in te stemmen met een structurele uitbreiding van de formatie met 0,5 fte vanaf het jaar 2010.

9. t/m 13. Communicatie 2,3 FTE structureel en 1 FTE tijdelijk

In het derde kwartaal van 2009 wordt het nieuwe Communicatiebeleidsplan 2009-2013 vastgesteld. In dit plan staan o.a. de verschillende uitgangspunten voor de doorontwikkeling van het team. Het plan zal o.a. leiden tot nieuwe activiteiten en verbetering en intensivering van communicatie. Het beleidsplan wordt binnenkort in procedure gebracht. Wel is duidelijk dat formatie-uitbreiding noodzakelijk is. Wanneer het beleid geheel gereed en vastgesteld zal zijn (derde kwartaal 2009) kunnen de financiële consequenties definitief worden bepaald.

² Het College heeft met de directie afgesproken meer te willen werken met personeelsbudgetten waarbinnen de directie en afdelingshoofden ruimte hebben het werk naar inzicht en behoefte uit te voeren. Bij de bespreking van de Kadernota in de raadsvergadering van juni 2009 heeft de raad aangegeven dit te ondersteunen. In 2010 wordt voor de begroting 2011 dan ook een systematiek ontwikkeld voor het begroten op personeelsbudgetniveau in plaats van gedetailleerd formatieniveau.

15. 1,0 FTE Team I&A (gegevensbeheer)

In verband met de inrichting van de basisregistraties en integratie van de basisregistraties Personen, Adressen en Gebouwen met de overige applicaties is het nodig het gegevensbeheer centraal te regelen. De notitie m.b.t. dit onderwerp is tweemaal behandeld in het managementoverleg waarbij nut en noodzaak duidelijk zijn onderkend.

16. 0,7 FTE Team DIV (schaal 5)

Vorig jaar is abusievelijk de uitbreiding van de formatie van team DIV, 0,67 fte, vergeten op te voeren op het programma nieuwe lasten. Deze uitbreiding was het gevolg van een wijziging van de werkwijze in 2007 met betrekking tot de uitgaande post. Centraal worden de afschriften, archiefexemplaar e.d. gemaakt en worden de bijlagen gedigitaliseerd. Omdat deze aanpak minder werk betekent voor andere afdelingen wordt deze 0,7 FTE van FaZa gedekt door de formatie van die andere afdelingen te verlagen met per saldo 0,7 FTE.

17. Bijdrage lokale omroep

Bij raadsamendement is aan de Stichting Omroep Overbetuwe over 2008 en 2009 een financiële bijdrage verstrekt van € 18.000. Voor 2010 e.v. wordt voorgesteld deze bijdrage te continueren.

18. 1,6 FTE Informatiebalie en Frontoffice

Het aantal klanten is sinds 2003 gegroeid met 13.900. Een gemiddelde toename van 2.780 klanten per jaar. De formatie van de Frontoffice en de Informatiebalie is sinds 2001 niet meer gegroeid. Voor het jaar 2008 en 2009 hebben we tijdelijk 0,8 fte voor de Informatiebalie en 0,8 fte voor de Frontoffice gevraagd en ontvangen. Dit brengt echter extra kosten met zich mee, omdat personeel ingehuurd moet worden via een uitzendbureau. De verwachting is, dat de toename van het aantal klanten per jaar de komende 5 jaren zal aanhouden en pas daarna door digitalisering zal afnemen. Vanaf 2010 vragen we dan ook om structureel 0,8 fte voor de Informatiebalie en 0,8 fte voor de Frontoffice.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Dienstverlening, Bestuur en Organisatie

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:			
DOP (Dorpsontwikkelingsplannen)			
6302.0 Kernenbeleid	214.402	214.402	0
	214.402	214.402	0
Doorontwikkeling dienstverlening			
- -	0	0	0
	0	0	0
Administratieve lastenvermindering			
- -	0	0	0
	0	0	0
Overige producten:			
0010.0 Bestuursorganen	525.253	525.253	0
0010.1 College burgemeester en wethouders	880.378	880.378	0
0020.0 Bestuursondersteuning college B en W	531.832	531.832	0
0020.1 Kabinetszaken	148.907	148.907	0
0020.3 Planning en control	1.090.383	1.090.383	0
0021.0 Rechtsbescherming	529.823	529.823	0
0022.0 Communicatie	478.582	478.582	0
0023.0 Organisatieontwikkeling	542.344	542.344	0
0030.0 Gem. Basisadministratie Persoonsgegevens	408.211	408.211	0
0030.1 Privacybescherming	328	328	0
0030.2 Documentuitgifte	314.222	314.222	0
0030.5 Verkiezingen	79.268	79.268	0
0030.6 Kadaster	82.497	82.497	0
0031.0 Burgerlijke stand	142.033	142.033	0
0031.1 Naturalisatie	11.827	11.827	0
0040.0 Baten secretarieleges burgerzaken	-455.157	193.549	648.706
0050.0 Bestuurlijke samenwerking	165.338	165.338	0
0060.0 Bestuursondersteuning raad en rekenkamer	521.857	526.483	4.626
0061.0 Jaarverslag	0	0	0
9140.1 Hypothecaire geldleningen	1.334	68.674	67.340
9221.0 Organisatieverliezen	8.496	11.728	3.232
9300.0 Uitvoering Wet WOZ	437.870	437.870	0
9600.0 Saldo kostenplaatsen	-38.568	168.130	206.698
	6.407.058	7.337.660	930.602
PNL 2010-2013	438.348	438.348	0
Totaal	7.059.808	7.990.410	930.602

4.2 Programma Veiligheid

Doel van dit programma is het verbeteren van de leef- en woonomgeving in Overbetuwe door het in stand houden en verhogen van de bestaande veiligheid. Dit programma omvat de thema's: Jeugd; Verkeer; Voertuigcriminaliteit; Horeca en evenementen; Geweld en vernielingen; Woninginbraak; Zorg; Handhaving en Bedrijventerreinen.

Programmaindicatoren

	Werkelijk	Doelstelling
Indicator	2008	2010
Waardering van burger voor gemeente als onderdaan	6,2	6,3

Bron: onderzoek 'waar staat je gemeente.nl, versie 2008'

➔ Speerpunt: Jeugd en Veiligheid

Wat is al vastgesteld?

Nota Integrale Veiligheid (december 2002) + nota Jeugdbeleid.

Wat willen we bereiken?

Met het speerpunt Jeugd en Veiligheid willen we de veiligheid door en voor jongeren thuis, op school, op straat en in de openbare ruimte verhogen.

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten

Een betere kwaliteit van de leef- en woonomgeving door verhoging van de objectieve en subjectieve veiligheid voor álle inwoners van de gemeente.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

Indicatoren	Werkelijk 2007	Werkelijk 2008	Doelstelling 2009	Doelstelling 2010	Doelstelling 2011	Doelstelling 2012	Doelstelling 2013
Aantal meldingen overlast van/door jongeren.	152	105	100	95	90	90	90

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Alcohol en Drugs.	Terugdringen gebruik van alcohol en drugs door jongeren.	Vermindering aantal jongeren dat alcohol en/of drugs gebruikt. *	Uitvoering Plan van Aanpak alcohol- en drugsgebruik Jongeren.	2011
Overlast jongeren.	Verhoging subjectieve veiligheid door gedrag van jongeren aan te pakken c.q. te beïnvloeden +	Vermindering aantal meldingen overlast van/door jeugd.	Continuering convenant Schoolagent. Integrale aanpak jongerenoverlast	Betreft doorlopende projecten. Jongerenoverlast aanpakken via

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
	creëren van meer begrip bij volwassenen voor gedrag van jongeren.		(i.s.m. politie, STUW, dorps- en wijkraden, jongeren, etc.) Uitvoering project De Jeugd die deugt.	JOW: evaluatie in 2011. Evaluatie in 2010.

* Het is nu nog lastig om te meten of deze doelstelling wordt behaald. In 2007 is onderzocht hoeveel jongeren alcohol en/of drugs gebruikt. In 2012 zal dit onderzoek worden herhaald en wordt bekend of deze doelstelling is gerealiseerd.

➔ Speerpunt: Integrale Veiligheid

Wat is al vastgesteld?

Nota Integrale Veiligheid (december 2002)

Wat willen we bereiken?

Met dit speerpunt willen we bereiken dat er in Overbetuwe sprake is van

- Afname buurtoverlast
- Afname van voertuigencriminaliteit
- Verhoging veiligheidsbewustzijn
- Toename veiligheid bedrijventerreinen
- Toename veiligheid evenementen
- Afname van aantal vernielingen en vandalisme

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten

Een betere kwaliteit van de leef- en woonomgeving door verhoging van de objectieve en subjectieve veiligheid voor alle inwoners van de gemeente.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

indicatoren	Werkelijk 2007	Werkelijk 2008	Doelstelling 2009	Doelstelling 2010	Doelstelling 2011	Doelstelling 2012	Doelstelling 2013
Aantal aangiften diefstal vanaf/uit motorvoertuigen	191	147	140	135	130	125	125
Aantal aangiften diefstal van (brom)fietsen	194	215	200	195	190	185	180
Aantal aangiften van geweldsdelicten	208	183	180	170	165	160	150
Aantal inwoners dat zich niet onveilig voelt *			77%				

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Afname buurtoverlast.	Vroegtijdige aanpak van buurtoverlast, zodat conflicten die kunnen escaleren in de kiem gesmoord kunnen worden.	Vermindering aantal gevallen van buurtoverlast zoals vandalisme, geluidsoverlast, vernielingen, intimidatie en burenruzies.	Uitvoering project Buurtbemiddeling (opleiden en inzetten vrijwilligers in de buurt).	2011
Veiligheid bedrijventerreinen.	Verhogen veiligheid op bedrijventerreinen.	Vermindering aantal inbraken bij bedrijven.	Uitvoering geven aan PvA Keurmerk Veilig Ondernemen.	2011

* Eens per 4 jaar wordt door de politie i.s.m. de gemeenten een onderzoek gehouden naar de beleving van veiligheid (Veiligheidsmonitor). In 2001 voelde 77% zich niet onveilig. In 2005 was dit 74%.

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Inbraak en diefstal.	Verhoging objectieve en subjectieve veiligheid.	Afname aantal diefstallen van en uit auto's en (motor)voertuigen.	Voortzetting project Stop fietsdiefstal station Elst.	Doorlopend project.
Veiligheid bij evenementen en in horeca.	Veiliger verloop evenementen, vermindering horeca-overlast.	Vermindering aantal klachten overlast horeca en evenementen.	Voorwaarden i.k.v. openbare orde en veiligheid opleggen aan horeca en organisatoren evenementen.	Doorlopende activiteiten.
Vermindering vernielingen en vandalisme.	Verhoging objectieve en subjectieve veiligheid in de openbare ruimte.	Vermindering aantal gevallen én kosten van vernielingen en vandalisme.	Uitvoering Plan van Aanpak vandalisme.	Op dit moment nog niet bekend.

Wat mag het programma Veiligheid kosten?

Lasten en baten programma Veiligheid

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Jeugd en veiligheid						
- bestaand beleid	161.989	107.439	106.041	106.041	106.041	106.041
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Integrale veiligheid						
- bestaand beleid	241.703	240.788	256.054	256.054	256.054	256.054
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	2.136.543	2.231.936	2.303.815	2.381.587	2.381.587	2.381.587
- PNL 2010-2013			77.772	0	0	0
Totaal	2.540.235	2.580.163	2.743.682	2.743.682	2.743.682	2.743.682

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Jeugd en veiligheid						
- bestaand beleid	1.095	0	0	0	0	0
Integrale veiligheid						
- bestaand beleid	42.150	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	128.100	90.642	65.472	65.472	65.472	65.472
Totaal	171.345	112.642	87.472	87.472	87.472	87.472

Saldo programma Veiligheid	2.368.890	2.467.521	2.656.210	2.656.210	2.656.210	2.656.210
-----------------------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. BCF	2010	2011	2012	2013
20.	Oefenen brandweer	2010	(exploitatie)	35.000			
21.	Opleidingen brandweer	2010	(exploitatie)	12.000			
22.	Subsidie Stg. Kloppend Hart voor Lingewaard	2010	(exploitatie)	6.000			
23.	Verh. Storting in BR Materieel (OR/Veiligheid)	2010	(exploitatie)	86.889			
	dekking BOR budget 2010 (OR = budgett. neutraal)	2010	(exploitatie)	62.117-			
	TOTAAL			77.772	0	0	0

Eenmalige nieuwe lasten:

Geen.

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten

20. Oefenen brandweer

1. Verhoogde kwaliteitseisen in verband met wettelijke verplichtingen veroorzaken dat praktische oefeninstructie niet meer lokaal door eigen mensen kan worden ingevuld. Deskundige bedrijven moeten hier op worden ingezet.
2. Ook wettelijke voorschriften op gebied van rijvaardigheid zijn toegenomen: men is verplicht om met vaste regelmaat te hercertificeren.

21. Opleidingen brandweer

Onder landelijke regie wordt in de komende jaren het brandweeropleiding- en examenstelsel vernieuwd. Per 2009 is dit gestart met vernieuwing van de manschappenopleidingen. In 2010 worden ook de middenniveau-opleidingen vernieuwd. Dit leidt voorsnog tot een kostenverhoging van

minimaal 30% (landelijk wordt geadviseerd dit aan te houden). Vanuit onze gemeente wordt er o.a. in regionaal verband veel aandacht besteed om de kosten zoveel mogelijk beperkt te houden.

22. Subsidie Stg. Kloppend Hart voor Lingewaard

College van B&W wil Overbetuwe "hartsafe" maken. Om dit te realiseren is samenwerking gezocht met de Stichting Kloppend Hart voor Lingewaard.

23. Verhoging storting in BR Materieel (OR / Veiligheid)

De herziening van de vervangingschema's van de bestemmingsreserve vervanging materieel

Openbare Ruimte en Veiligheid leidt tot een verhoging van de jaarlijkse storting in de

vervangingsreserve. De verhoging van het OR-deel vindt plaats t.l.v. het extra BOR-budget. Voor de verhoging van het Veiligheidsdeel zijn geen dekkingsmiddelen aanwezig.

De herziening van de vervangingsreserve is vastgesteld in de raad van 21 april 2009.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Veiligheid

Productnummer en productnaam		Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:				
Jeugd en veiligheid				
1400.0	Openbare orde en veiligheid (gedeeltelijk)	106.041	106.041	0
		106.041	106.041	0
Integrale veiligheid				
1400.0	Openbare orde en veiligheid (gedeeltelijk)	230.319	252.319	22.000
1400.1	Politiezaken	3.735	3.735	0
		234.054	256.054	22.000
Overig producten:				
1200.0	Brandweer algemeen	268.430	268.430	0
1200.1	Proactie	18.718	18.718	0
1200.2	Brandpreventie	109.346	153.672	44.326
1200.3	Preparatie	1.088.890	1.088.890	0
1200.4	Brandbestrijding en hulpverlening	428.755	444.901	16.146
1200.5	Nazorg	21.019	21.019	0
1200.6	Rampenbestrijding	113.849	113.849	0
1400.2	APV en bijzondere wetten	189.336	194.336	5.000
		2.238.343	2.303.815	65.472
PNL 2010-2013		77.772	77.772	0
Totaal		2.656.210	2.743.682	87.472

4.3 Programma Beheer Openbare Ruimte

Dit programma bevat instrumenten om op een doelmatig wijze de openbare ruimte te beheren en te onderhouden.

Het programma omvat o.a.:

- wegenonderhoud inclusief straatverlichting en straatmeubilair
- beheer en onderhoud van groenvoorzieningen, sportvelden, begraafplaatsen
- afvalverwijdering
- rioolbeheer
- waterbeheer
- bestrijding hondenoverlast

➔ Speerpunt: Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte

Wat is al vastgesteld?

- Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte (BOR) (2005 en geactualiseerd in 2007)
- Wegenplan (2005)
- Beleidsplan openbare verlichting (2006)
- Besluit Inrichtings- en overdrachtseisen openbare ruimte (2006)

Wat willen we bereiken?

Handhaven van het huidige kwaliteitsniveau van de openbare ruimte.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Inwoners en bezoekers ervaren een schone, hele en (sociaal) veilige openbare ruimte, die voldoet aan wettelijke en technische eisen en is ingericht naar de wensen van de gebruikers

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

	Werkelijk	Werkelijk	Prognose	Prognose
Indicatoren	2007	2008	2009	2010
Gemiddeld rapportcijfers uit de objectieve schouw .	7	7,5	≥ 7	≥ 7

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Herstellen beheerketen.	Versterken van de relatie opdrachtgever/ opdrachtnemer. Realiseren meetbare onderhouds-kwaliteit.	Onderhoud aan plantsoenen en verwijderen zwerfafval op RAW ³ niveau A.	Aanbesteding en voeren van directie en toezicht op onderhouds-bestekken.	2011
Groenverbeterplan.	Verhoging kwaliteit leefomgeving	Renovatie van het groen in Randwijk en Driel	Afronding uitvoering in Randwijk. Uitvoering in Driel.	2010
Overbetuwe Schoon.	Verhoging kwaliteit leefomgeving.	Verwijdering zwerfafval in de openbare ruimte. Voorkoming ontstaan van zwerfafval.	Afronding plusproject Zwerfafval (vanuit subsidie Senter-Novem) en implementatie resultaten in bedrijfsvoering.	2010
Evaluatie BOR-methode (=Beheer Openbare Ruimte).	Verbeteren van de relatie tussen beschikbare budget en uitvoering.	Vaststelling kwaliteit onderhoud openbare ruimte en bijbehorende budgetten.	Onderzoek naar technische - en beeldkwaliteit wegen en groen. Kosten van verschillende onderhoudsniveaus berekenen per onderdeel van de openbare ruimte. Benchmark met vergelijkbare gemeenten. In het voorjaar van 2010 zal een evaluatie van de methode van kwaliteitsbeelden plaatsvinden. In het najaar van 2010 volgt een kaderstellende discussie over kwaliteitsnormen voor beeld en technische	2010

³ Rationalisering en Automatisering Grond- Water en Wegenbouw

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
			staat in relatie tot de beschikbare middelen.	
Reconstructies van wegen (naast groot onderhoud).	Verhoging kwaliteit leefomgeving.	Bemmelseweg-west Erfstraat (Randwijk) Kerkplein (Valburg) Stenenkamerstraat Elster Grindweg Valburgseweg (Elst) Zwaluw-, Leeuwerik-, Koekoek- Nachtegaalstraat (Heteren) Boltweg.	Herinrichting wegen, waar mogelijk in combinatie met werkzaamheden GRP.	2010
Onkruidbestrijding op verharding.	Verbeteren milieukwaliteit met in standhouding beheerkwaliteit.	Voorbereiding omschakeling naar een gifvrij beheer van wegen, straten en pleinen.	Uitvoeren van een proef met gifvrij onkruidbeheer. Rapportage en advisering hierover aan raad.	2010

Wat mag het programma Beheer Openbare Ruimte kosten?

Lasten en baten programma Beheer Openbare Ruimte

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Kwaliteitsplan Openbare Ruimte						
- bestaand beleid	6.541.552	6.351.155	7.001.237	7.171.119	7.348.104	7.375.860
- PNL 2010-2013			169.882	50.985	27.756	104.834
- meerjarenramingen 2011-2013				126.000	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	7.182.330	8.233.107	8.908.145	8.982.483	8.986.516	8.986.516
- PNL 2010-2013			74.338	4.033	0	0
Totaal	13.723.881	14.584.262	16.153.602	16.334.620	16.362.376	16.467.210

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Kwaliteitsplan Openbare Ruimte						
- bestaand beleid	582.278	286.915	264.095	264.095	264.095	264.095
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	14.797.672	9.167.901	9.265.460	9.265.460	9.265.460	9.265.460
Totaal	15.379.950	9.454.816	9.529.555	9.529.555	9.529.555	9.529.555

Saldo programma Beheer Openbare Ruimte	-1.656.069	5.129.446	6.624.047	6.805.065	6.832.821	6.937.655
---	-------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Speerpunt: Kwaliteitsplan Openbare Ruimte

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
24a.	Overige wegen wegenplan	2010	1.470.000	113.008			
24b.	Overige wegen wegenplan	2011	180.000		13.838		
24c.	Overige wegen wegenplan	2012	0			0	
24d.	Overige wegen wegenplan	2013	996.100				76.576
25.	Reconstructies/herinrichtingen wegen 2010	2010	496.300	38.154			
26a.	Groenreconstructies 2010	2010	200.000	18.623			
26b.	Groenreconstructies 2011	2011	200.000		18.623		
26c.	Groenreconstructies 2012	2012	135.000			12.570	
26d.	Groenreconstructies 2013	2013	135.000				12.570
27a.	Openbare verlichting naar basisniveau 2009	2010	(exploitatie)	97			
27b.	Openbare verlichting naar basisniveau 2010	2011	(exploitatie)		18.524		
27c.	Openbare verlichting naar basisniveau 2011	2012	(exploitatie)			15.186	
27d.	Openbare verlichting naar basisniveau 2012	2013	(exploitatie)				15.688
TOTAAL				169.882	50.985	27.756	104.834

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
29a.	Toegankelijkheid bushaltes	2010	52.462	4.033			
29b.	Toegankelijkheid bushaltes	2011	52.462		4.033		
30.	Wet informatie-uitwisseling ondergr. netten (WION)	2010	(exploitatie)	24.000			
31a.	Inrichtingskosten grondwatermeetnet Overbetuwe	2010	85.000	10.742			
31b.	Jaarlijkse kosten o.a. uitlezen, opslag en onderhoud	2010	(exploitatie)	12.500			
32.	Deelproject DOP Valburg herinn. rondom Herv. kerk	2010	300.000	23.063			
TOTAAL				74.338	4.033	0	0

Enmalige nieuwe lasten:

Geen.

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten

30. Wet informatie-uitwisseling ondergrondse netten (WION)

De WION houdt op hoofdlijnen in dat netbeheerders (beheerders van kabels en leidingen) per 1 oktober 2009 hun kabels en leidingen, volledig en met een nauwkeurigheid van 1 meter in beeld moeten hebben gebracht en digitaal moeten verstrekken wanneer gravende (grondroerders) of ontwerpende partijen om deze informatie vragen. Als de gemeente deze wet niet tijdig uitvoert kan een bestuurlijke boete worden opgelegd.

31. Grondwatermeetnet Overbetuwe

In de wet gemeentelijke watertaken is opgenomen dat de gemeenten meer taken krijgen met betrekking tot de zorg voor het grondwater. Deze zorgplicht wordt in de Wet op de waterhuishouding als volgt geformuleerd: "De gemeenteraad of het college van burgemeester en wethouders draagt zorg voor het in het openbaar gemeentelijk gebied treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken, voor zover het treffen van die maatregelen doelmatig is en niet tot de zorg van het Waterschap of de provincie behoort."

Om aan deze zorgplicht invulling te geven is inzicht in de grondwaterstanden binnen de gemeente een eerste vereiste. Vanuit het samenwerkingsverband Toekomst Waterketen Gelderland (TWG) is een werkgroep in gesteld waarin de gemeenten Buren, Lingewaard, Maasdriel, Nederbetuwe, Overbetuwe en het Waterschap Rivierenland samenwerken. Doel is gezamenlijk een grondwaterstandenmeetnet op te zetten en door middel van delen van kennis, gegevens en collectieve aanbesteding prijsvoordeel te realiseren.

32. Deelproject DOP Valburg: herinrichting rondom Hervormde Kerk

Op 10 februari 2009 is het college akkoord gegaan met het planproces bij de uitvoering van het Dorpsontwikkelingsplan Valburg. Ook is besloten de financiële consequenties van de uitvoering zo concreet mogelijk op te nemen in de PNL bij de kadernota 2010. Tijdens het opstellen van dit voorstel is het ontwerp bureau bezig met het maken van inrichtingsmodellen. Een kostenraming is daarom (nog) niet voorhanden.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Beheer Openbare Ruimte

Productnummer en productnaam		Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:				
Kwaliteitsplan Openbare Ruimte				
2100.0	Wegen (gedeeltelijk)	3.869.340	3.980.678	111.338
2100.1	Straatverlichting (gedeeltelijk)	670.063	688.654	18.591
2100.2	Straatmeubilair (gedeeltelijk)	9.524	9.524	0
2100.4	Straatreiniging	99.166	233.332	134.166
5600.0	Openbaar groen (gedeeltelijk)	2.089.049	2.089.049	0
		6.737.142	7.001.237	264.095
Overige producten:				
0030.3	Straatnaamgeving	15.451	15.451	0
1400.3	Opvang zwerfdieren	12.500	12.500	0
2100.0	Wegen (gedeeltelijk)	95.106	95.106	0
2100.1	Straatverlichting (gedeeltelijk)	1.411	1.411	0
2100.2	Straatmeubilair (gedeeltelijk)	20.467	20.467	0
2100.3	Gladheidsbestrijding	90.822	104.889	14.067
2100.5	Werken voor derden	22.339	53.731	31.392
2400.0	Waterbeheer	271.654	271.654	0
5600.0	Openbaar groen (gedeeltelijk)	492.128	492.128	0
7210.0	Afvalverwijdering	3.383.697	4.093.222	709.525
7211.0	Bestrijding hondenoverlast	134.026	134.026	0
7220.0	Rioolbeheer	3.418.546	3.536.546	118.000
7240.0	Begraven	77.014	77.014	0
7250.0	Baten reinigingsr./afvalstoffenheffing	-4.110.823	0	4.110.823
7260.0	Baten rioolrechten	-4.217.023	0	4.217.023
7320.0	Baten begraafrechten	-64.630	0	64.630
		-357.315	8.908.145	9.265.460
PNL 2010-2013		244.220	244.220	0
Totaal		6.624.047	16.153.602	9.529.555

4.4 Programma Verkeer en Vervoer

Het doel van het programma is om er voor te zorgen dat het wegennet veilig is en dat alle kernen binnen de gemeente goed bereikbaar en leefbaar blijven.

Dit programma omvat de infrastructurele aspecten die van invloed zijn op de ontsluiting van woon- en werkgebieden alsmede op de bereikbaarheid van de kernen onderling. Tevens omvat het datgene wat te maken heeft met vervoersfaciliteiten en parkeergelegenheid.

➔ Speerpunt : Optimaliseren verkeersafwikkeling

Wat is al vastgesteld?

- Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO) 2003-2013 (november 2004)
- Beter Bereikbaar KAN (juli 2004)
- Netwerkanalyse KAN (juli 2006)
- Regionale Nota Mobiliteit (december 2006)

Wat willen we bereiken

- De infrastructuur voor het “rondje Overbetuwe” optimaliseren door het noordelijk deel van de Grote Molenstraat te reconstrueren, aanleg Verlengde Rijnstraat en de planontwikkelingen op de provinciale wegen te ondersteunen.
- De verkeersafwikkeling in Elst verbeteren door de aanleg van de tangent.
- Het centrumgebied van Elst bereikbaar houden.

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten:

Een vlotte verkeersafwikkeling.

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Tangent Elst.	Het centrum van Elst ontlasten van doorgaand verkeer zodat de leefbaarheid wordt verbeterd. Verbeteren bereikbaarheid bedrijventerreinen. Verbetering doorstroming en veiligheid (o.a. door realisatie ongelijkvloerse kruisingen spoor).		- Tangent zuid (Olympiasingel), starten met realisatie; - Tangent zuidoost (Industrieweg-Oost), verdere uitwerking planvorming (voorlopig en definitief ontwerp) - Tangent oost (Aamsestraat), reconstructie uitvoeren; - Tangent Noord, verdere uitwerking planvorming .	2011 2012 2010 2013
N837 en Verlengde Rijnstraat.	De bereikbaarheid van Driel en Heteren verbeteren.		Aanleg N837 door de provincie. Aanleg Verlengde Rijnstraat door gemeente.	2010
Grote Molenstraat.	Verkeersafwikkeling verbeteren tussen Elst en Driel.		Uitvoering zuidelijk deel is afgerond. Uitvoering noordelijk deel volgt na aanleg N837.	2010
Actualisatie Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO).	Vernieuwen beleid en aanvullen maatregelenpakket.		in 2009 is de evaluatie van het GMO uitgevoerd. Hierop volgt de actualisatie van het GMO.	2010
Reconstructie afslag 38 (Elst/Oosterhout ,A15)4.	Waarborgen verkeersafwikkeling op afslag 38.		Uitwerking van de plannen tot reconstructie van afslag 38.	2011

➔ Speerpunt : Verhoging verkeersveiligheid

⁴ Uit de studie naar de ontsluiting van het Betuws Bedrijvenpark (BBP) blijkt dat niet alleen door de verkeerstoename van het BBP maar juist door de autonome groei afslag 38 onvoldoende capaciteit heeft om het verkeer te verwerken. Bij de verdere uitwerking van dit project zijn meerdere partijen betrokken (gem. Nijmegen, RWS provincie, Stadsregio). Er is nog onvoldoende inzicht welke financiële consequenties deze ontwikkeling heeft voor het totaal en specifiek voor Overbetuwe.

Wat is al vastgesteld?

- Het Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO) 2003-2013 (november 2004)
- Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan (juni 2004)
- Nota Mobiliteit (sept 2005)

Wat willen we bereiken

- Het streven naar een reductie van het aantal verkeersslachtoffers
- Veilige woonwijken creëren
- Veilig buitengebied creëren
- Veilige schoolroutes (in samenwerking met andere programma's)

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten:

- Alle weggebruikers moeten zich veilig kunnen verplaatsen op het "Overbetuws" wegennet
- Verkeersveilige woonomgeving
- Adequate reactie van gemeente op gesignaleerde knelpunten.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

Indicatoren	Werkelijk		Prognose		
	2007	2008	2009	2010	2011
Aantal ongevallen met verkeersslachtoffers op gemeentelijk wegennet (peiljaar 2006: 40).	35	24	<35	<35	<35
Inrichting 3 deelgebieden als 60km-zone.		1 (33%)	1 (66%)	1 (100%)	

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
60km gebied (deelgebied tussen Valburgseweg, A50, Drielse Rijndijk en Rijksweg Noord).	Verbeteren veilig van het wegennet door instellen snelheidsverlaging met bijbehorende maatregelen.		Inspraakprocedure doorlopen, uitvoering van werkzaamheden.	2010

➔ Speerpunt : Stimuleren openbaar vervoer en fiets**Wat is al vastgesteld?**

- Het Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe (GMO) 2003-2013 (november 2004)
- Stadsregiorail (februari 2007)
- Regionaal Fietsnetwerk KAN (november 2005)
- Masterplan openbaar vervoer 2008-2020 (februari 2008).

Wat willen we bereiken (en wanneer)?

- De kwaliteit van de bushaltes en openbaar vervoernetwerken verbeteren
- Een hoogwaardig fietsnetwerk realiseren
- Aanbieden van goede fietsparkeervoorzieningen om ketenmobiliteit te stimuleren.

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten:

- Optimaal openbaar vervoer netwerk
- Veilig fietsnetwerk

- Voldoende fietsparkeervoorzieningen
- Milieueffect

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

	werkelijk		Prognose				
Indicatoren	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal bushaltes dat wordt aangepast om de toegankelijkheid te verbeteren		0	17 (50%)	24 (65%)	36 (100%)		

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Aanpassen bushaltes.	Toegankelijkheid openbaar vervoer verbeteren.		Aanpassen 7 bushaltes.	2011
Hoogwaardig Openbaar Vervoernetwerk.	Verbeteren kwaliteit openbaar vervoernetwerk.		Vorbereiding besluitvorming deeltrajecten Hoogwaardig Openbaar Vervoernetwerk samen met betrokken partijen.	
Snelle fietsverbinding Arnhem-Nijmegen.	Verbeteren kwaliteit fietsnetwerk.		Vorbereiding besluitvorming tracé fietsverbinding Arnhem-Nijmegen langs de A325 samen met betrokken partijen.	

Wat mag het programma Verkeer en vervoer kosten?

Lasten en baten programma Verkeer en vervoer

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Optimalisering verkeersafwikkeling						
- bestaand beleid	147.895	156.077	274.633	365.076	455.519	545.962
- PNL 2010-2013			90.443	90.443	90.443	0
Verhoging verkeersveiligheid						
- bestaand beleid	623.902	422.566	378.142	390.826	391.979	391.979
- PNL 2010-2013			12.684	1.153	0	0
Stimuleren openbaar vervoer en fiets						
- bestaand beleid	63.821	63.108	69.028	69.028	69.028	69.028
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	29.041	33.570	33.570	33.570	33.570	33.570
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Totaal	864.659	675.321	858.500	950.096	1.040.539	1.040.539

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Optimalisering verkeersafwikkeling						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Verhoging verkeersveiligheid						
- bestaand beleid	69.938	35.130	6.667	6.667	6.667	6.667
Stimuleren openbaar vervoer en fiets						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Totaal	69.938	35.130	6.667	6.667	6.667	6.667

Saldo programma Verkeer en vervoer	794.720	640.191	851.833	943.429	1.033.872	1.033.872
---	----------------	----------------	----------------	----------------	------------------	------------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Speerpunt: Optimalisering verkeersafwikkeling

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. BCF	2010	2011	2012	2013
33a.	Tangentenstructuur Elst	2010	9.132.179	90.443			
33b.	Tangentenstructuur Elst	2011	6.195.363		90.443		
33c.	Tangentenstructuur Elst	2012	10.600.000			90.443	
TOTAAL				90.443	90.443	90.443	0

Speerpunt: Verhoging verkeersveiligheid

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. BCF	2010	2011	2012	2013
34a.	Duurzaam veilig buiten bebouwde kom 2010	2010	150.000	11.531			
35a.	Vervanging bebording / wegwijzing 2010	2010	15.000	1.153			
35b.	Vervanging bebording / wegwijzing 2011	2011	15.000		1.153		
TOTAAL				12.684	1.153	0	0

Eenmalige nieuwe lasten:

Speerpunt: Optimalisering verkeersafwikkeling

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
36a.	Verbred. A50/extra Waalbrug: inhuur projectleider	2010	50.000	50.000			
36b.	Verbred. A50/extra Waalbrug: inhuur projectleider	2011	50.000		50.000		
36c.	Verbred. A50/extra Waalbrug: inhuur projectleider	2012	50.000			50.000	
36d.	Verbred. A50/extra Waalbrug: inhuur projectleider	2013	50.000				50.000
TOTAAL				50.000	50.000	50.000	50.000

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten

36. Project verbreding A50 en extra Waalbrug

Het Tracébesluit 'Grijsoord – Valburg' is door de Minister vastgesteld en het ontwerp Tracébesluit 'Valburg – Ewijk' (inclusief extra Waalbrug) is ter visie gelegd. Vanaf 2010 starten daardoor de diverse bouwwerkzaamheden. Voor dit project is een gemeentelijk projectteam geformeerd. Voor het project is echter capaciteit nodig om de interne- en externe capaciteit aan te sturen. Ook zal een aantal activiteiten (zoals constructieberekeningen en bouwtoezicht van de twee bruggen) door externe ondersteuning worden uitgevoerd. Ook dient de communicatie naar een aantal woonkernen van de gemeente geborgd te zijn. Hiervoor is budget noodzakelijk. Uitgangspunt in het PNL is dat er tegenover de eenmalige extra uitgaven eenzelfde bedrag aan leges zal worden ontvangen.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma verkeer en vervoer

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
<i>Speerpunten:</i>			
Optimalisering verkeersafwikkeling			
2110.1 Verkeersafwikkeling en -circulatie	245.287	245.287	0
2140.0 Parkeren	29.346	29.346	0
	274.633	274.633	0
Verhoging verkeersveiligheid			
2110.0 Verkeersmaatregelen	296.771	296.771	0
2110.2 Verkeersveiligheid	74.704	81.371	6.667
	371.475	378.142	6.667
Stimuleren openbaar vervoer en fiets			
2120.0 Openbaar vervoer	69.028	69.028	0
	69.028	69.028	0
<i>Overige producten:</i>			
2230.0 Overzetveren	33.570	33.570	0
	33.570	33.570	0
PNL 2010-2013	103.127	103.127	0
Totaal	851.833	858.500	6.667

4.5 Programma Economische Zaken

Het doel van dit programma is:

- het behoud van bestaande en creëren van nieuwe werkgelegenheid
- het stimuleren van bedrijvigheid en het optimaliseren van randvoorwaarden voor een goed ondernemersklimaat
- het creëren van kansen voor bedrijven in de sector recreatie en toerisme, met een positieve spin-off voor de lokale detailhandel en horeca.

➔ **Speerpunt : Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan**

Welk beleid is vastgesteld?

- Gemeentelijk beleid:
- Sociaal-Economisch Beleidsplan (SEB) (25 april 2006)
- Kadernota Visie op Ruimte (2003)
- Nota Vrijkomende agrarische bedrijfsopstallen (2005)
- Beleid 'Aan huis gebonden beroepen'; opgenomen in de nota Beleid vrijstelling art. 19 lid 3 (11 november 2003)
- Bestemmingsplannen voor bestaande bedrijventerreinen: De Aam, De Merm, De Schalm, Bedrijfsterrein Zetten-Andelst, PvMG-noord, PvMG-Zuid, Bedrijfsterrein Andelst-Oost.

Regionaal beleid:

- Het regionaal plan Stadsregio Arnhem Nijmegen 2005-2020
- Regionaal Economische Ontwikkelingsstrategie KAN 2010
- Bedrijventerreinen nota KAN 2003-2005
- Detailhandelstructuurvisie KAN 2001
- Toeristisch Recreatieve Structuurvisie KAN
- EU programma stadsregio Arnhem-Nijmegen 2007-2013

Het rijks- en provinciale beleid worden hier niet apart genoemd omdat het KAN dit al heeft afgestemd. Voor onze gemeente is het beleid van de stadsregio maatgevend.

Wat willen we bereiken?

- Het economisch positioneren van de gemeente om de werkgelegenheid te vergroten.
- M.b.v. het bedrijvenloket investeren in partnerschap met het bedrijfsleven om gezamenlijke belangen maximaal te benutten.
- Kansen creëren voor starters en kansarme groepen in samenwerking met maatschappelijke partners.

Omschrijving van beoogde maatschappelijke effecten:

- Kwantitatief en kwalitatief voldoende werkgelegenheid.
- Tevredenheid bij ondernemers over dienstverlening binnen het bedrijvenloket.
- Een plezierig en veilig woonklimaat in combinatie met duurzame economische, agrarische en recreatieve ontwikkeling.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het speerpunt meetbaar te maken?

Indicator	Werkelijk			Prognose					
	2006	2007	2008	2009	2009 bijge- steld***	2010	2011	2012	2013
T.b.v. doelstelling 1: (*) Procentuele groei van het aantal arbeidsplaatsen tot nominaal aant.	3,4% 15.250	4,9 % 16.000	5,8% 16.920	3% 17.250	1,5% 17.170	2% 17.515	3% 18.030	4% 18.750	4,5% 19.560
Totaal % uitgegeven bedrijfsterrein - PvMG-Zuid (tot. 22 ha) - Merm (totaal 10 ha)	25% 0%	50% 35%	66% 63%	80% 90%	80% 90%	90% 100%	100%		
T.b.v. doelstelling 2: Tevredenheidcijfer ondernemers	6,5	7,2	7,5	7,5	7,8	8,0	8,0	8,0	8,0
T.a.v. doelstelling 3: Aantal nieuwe vestigingen i.r.t. starters	226: 130 st	257: 138 st.	279: 156 st.	200: 150 st.	300: 175 st.	275: 160 st.	250: 150 st.	250: 150 st.	250: 150st.
Werkloosheidspercentage **	4,9%	3,9%	3,79	3,7%	4,0%	4,0%	3,8%	3,8%	3,8%

* Werkgelegenheid in 2003: 14.750. Bron: PWE, 2006.

** Aantal niet-werkende werkzoekenden als percentage van beroepsbevolking. Bron: CWI.

*** Deze kolom is bijgevoegd omdat inmiddels de cijfers van 2008 bekend zijn en de eind 2008 ingezette economische situatie, noodzaakt tot bijstelling.

De groeiprognoze voor het aantal arbeidsplaatsen is nog steeds positief ingeschat, zij het gematigder. Omdat reeds bekend is dat wij over 2008 al een tevredenheidsscore van 7,5 ontvingen, is deze ambitie omhoog bijgesteld. Ons streven is immers op een 8 uit te komen. Het aantal startende ondernemingen is eveneens omhoog bijgesteld. In 2008 waren er al 279 nieuwe bedrijven, waarvan 156 starters. De verwachting is dat juist dank zij de economische omstandigheden nog meer mensen (al dan niet noodgedwongen) de keuze maken om voor zich zelf te beginnen.

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afron- ding plaats
Uitgeven bedrijventerreinen.		Totaal 22 ha. t/m 2009: 17 ha t/m 2010: 20 ha.	Uitgifte PvMG-Zuid.	2011
		Totaal 10 ha. t/m 2009: 9 ha t/m 2010: 10 ha.	Uitgifte Merm.	2010
		Totaal 85 ha regio- naal bedrijfterrein t/m 2010: 7 ha.	Start uitgifte Betuws Bedrijvenpark.	2023
Ontwikkelen nieuw bedrijventerreinen		Aamsepoort met pdv-thema Groen en	Realisatie Intratuin Realisatie rotonde op	2010

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
korte termijn.		Buitenleven (3 ha) incl. herontwikkeling huidige Intratuin (= Aamse Poort Noord).	Aamsestraat ter hoogte van Intratuin; Verdere planontwikkeling vrijkomende locatie Aamsepoort-Noord Opstellen bestemmingsplan Aamse Poort-Noord.	
		BBP	Bouwrijp maken t.b.v. start uitgifte Realisatie eerste fase hoofdverkeers-ontsluiting.	2010
		Stationsomgeving Zetten-Andelst.	Uitwerking van de in 2009 op te stellen ruimtelijk-economische visie. Bestemmingsplanprocedure opstarten voor het veilingterrein, terrein Loeffen en mogelijk ook voor Den Hartog en het restant van het terrein Vogelenzang.	2012
Creëren nieuw bedrijfsterrein voor lange termijn.	Voorkomen stagnatie in uitgifte ten gunste van groei werkgelegenheid Intensiveringsopgave Aam.	Aamseplas (incl. Aam 4b en 5).	Onderzoek mogelijkheden naar gemeentelijke realisatie. Mogelijkheden herinrichting Luxan-terrein onderzoeken Subsidie-aanvragen Elst Zuid-oost afronden.	Uitgifte na 2015> 2020 2010
Parkmanagement.	Waarborgen kwaliteit bedrijventerreinen.		Faciliteren uitvoering Breedbrand. Uitvoering jaarlijkse besteding Ondernemersfonds.	2010 jaarlijks
Aansluiting Foodvalley.		Onderzoek naar voordelen van aansluiting.	Besluitvorming omtrent deelname.	2010

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Faciliteren startende ondernemers.			Deelname Startwijzer en Ik Start Smart handhaven.	
Bevorden innovatiemogelijkheden.			Evaluatie deelname SNB en deelname heroverwegen.	2010
Vermindering regelgeving.			Implementatie maatregelenpakket.	2011
Samenwerking SoZa	Maatschappelijk ondernemen promoten om meer uitkeringsgerechtigden en kansarmen aan het werk krijgen.		Actieve bemiddelingsrol invullen bij arbeidsmarktparticipatie.	
Actualisatie SEB.	Beleid op actualiteiten bijstellen.		Nieuw beleidsplan aan raad ter vaststelling voorleggen.	Voorjaar 2010
Samenwerking MO: Onderwijs en arbeidsmarkt.	Betere aansluiting scholing en bedrijfsleven / arbeidsmarkt Ondernemerschap bij leerlingen promoten.		Onderzoek naar de mogelijkheden voor vergroting van de aansluiting op de arbeidsmarkt en bedrijfsleven i.r.t. Toekomstvisie+ Uitdiepen samenwerking Leerdorp Elst.	2010 2010
Meer ruimte bieden voor bedrijven in het buitengebied voor recreatieve en toeristische ontwikkelingen.	Project buitengebied: vergroten kleinschalige recreatieve/toeristische mogelijkheden.		Animo agrarische sector aftasten en betrekken bij integrale projectuitvoering > projectvoorstel opstellen met prioritering en fasering.	2010
Verbetering dienstverlening bedrijvenloket.			Uitvoeren tevredenheidsonderzoek en analyse controllingsysteem. I.s.m. FaZa en Burgerzaken digitale dienstverlening bedrijvenloket afstemmen met nieuwe dienstverleningsconcept en waar nodig verbeteren.	2010 2011

Wat mag het programma Economische Zaken kosten?

Lasten en baten programma Economische zaken

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan						
- bestaand beleid	388.726	441.944	423.811	423.811	423.811	423.811
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	78.666	75.122	84.996	84.996	84.996	84.996
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Totaal	467.391	517.066	508.807	508.807	508.807	508.807

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan						
- bestaand beleid	54.585	53.309	61.126	61.126	61.126	61.126
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	50.556	45.019	44.974	44.974	44.974	44.974
Totaal	105.141	98.328	106.100	106.100	106.100	106.100

Saldo programma Economische Zaken	362.250	418.738	402.707	402.707	402.707	402.707
--	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Geen.

Eenmalige nieuwe lasten:

Geen.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Economische Zaken

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
<u>Speerpunten:</u>			
Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan			
3100.2 Economisch stimuleringsbeleid	362.685	423.811	61.126
	362.685	423.811	61.126
<u>Overige producten:</u>			
3100.1 Markt	30.638	34.178	3.540
3110.0 Baten marktgelden	-29.862	0	29.862
3300.0 Nutsvoorzieningen	28.915	40.487	11.572
3410.0 Overige agrarische zaken	10.331	10.331	0
	40.022	84.996	44.974
PNL 2010-2013	0	0	0
Totaal	402.707	508.807	106.100

4.6 Programma Onderwijs en Educatie

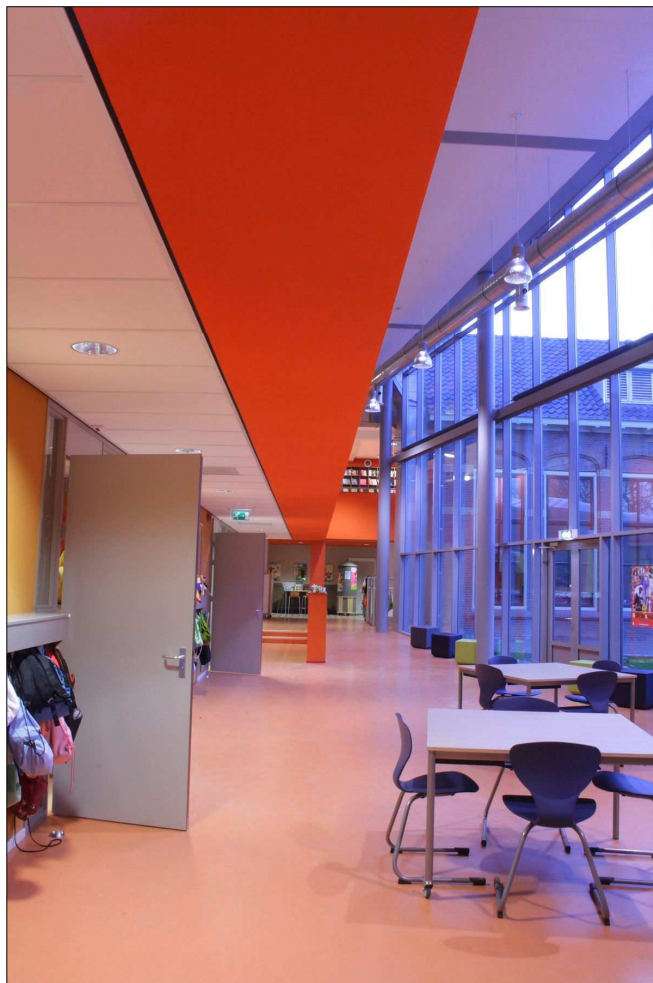
De doelstelling van dit programma is te voorzien in een goede sociale en fysieke onderwijsinfrastructuur om te bereiken dat alle inwoners van de gemeente Overbetuwe kansrijk zijn op de arbeidsmarkt en zich kunnen ontplooiën tot een volwaardige burger van deze samenleving. De volgende thema's en beleidsvelden dragen bij aan het behalen van het programmadoel: Lokaal onderwijsbeleid, Onderwijsachterstandenbeleid, Schoolbegeleiding, Volwasseneneducatie, Leerplicht, Peuterspeelzaalwerk, Leerlingenvervoer, Onderwijshuisvesting, Openbaar onderwijs, de Lokale Educatieve Agenda en Brede School.

Wat is al vastgesteld?

- Kadernota onderwijshuisvesting en Verordening onderwijshuisvesting gemeente Overbetuwe (2002).
- Integraal Huisvestingsplan onderwijsvoorzieningen (2008).
- Nota "Jeugdbeleid 2008-2011" (2008)
- "Blijven investeren in voor- en vroegschoolse educatie", nota onderwijsachterstandenbeleid (2008).
- "Mevrouw Van Dale Geeft Het Antwoord" Evaluatie Lokaal Onderwijsbeleid (2007).

Wat willen we bereiken?

- Kind centraal
Kinderen en jongeren optimale ontwikkelingskansen bieden door een doorgaande lijn 0-18 jarigen te realiseren in de opvoeding, ontwikkeling en educatie in het gezin, op school en in de vrije tijd.
- Ontmoeting
Een middelpunt creëren in de gemeenschap dat ontmoeting en sociale cohesie bevordert.
- Kwaliteit
Een kwalitatief hoogstaand en dekkend voorzieningenniveau realiseren dat inspeelt op de maatschappelijke ontwikkelingen en voorziet in de behoeften van inwoners.
- Samenwerking
Optimaal gebruik maken van de deskundigheid bij scholen en instellingen door structureel samen te werken in een professionele organisatie.
- Ruimte
De functionaliteit en effectiviteit van gebouwen verbeteren door afstemming en multifunctioneel gebruik.
- Lokale Educatieve Agenda
Het realiseren van een effectieve en integrale aanpak van de beleidsvelden uit het programma Onderwijs en Educatie aangevuld met het jeugd- en jongerenbeleid door het opstellen van een LEA die breed gedragen wordt door het onderwijsveld (en andere jeugdinstituten) en de gemeente.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Kinderen en jongeren zijn door de aanwezigheid van kwalitatief en kwantitatief goede onderwijs- en educatiemogelijkheden in staat zich optimaal te ontwikkelen, zodat zij een passende plek in de samenleving kunnen verwerven.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

schooljaar 2006/2007							
Leeftijd	17	t/m 18	t/m 19	t/m 20	t/m 21	t/m 22	t/m 23
Aantal (cumulatief)	594	1093	1500	1843	2157	-	-
% met startkwalificatie	14%	22%	26%	29%	28%	-	-
% op school (geen startkwalificatie)	79%	70%	66%	59%	55%	-	-
% leer/werk-traject	1%	3%	4%	4%	3%	-	-
% gestopt zonder startkwalificatie	6%	5%	4%	8%	14%	-	-

schooljaar 2007/2008							
Leeftijd	17	t/m 18	t/m 19	t/m 20	t/m 21	t/m 22	t/m 23
Aantal (cumulatief)	623	1258	1805	2289	2711	3064	-
% met startkwalificatie	4%	20%	41%	46%	57%	69%	-
% op school (geen startkwalificatie)	95%	67%	56%	37%	29%	25%	-
% leer/werk-traject	0,7%	7%	1%	4%	3%	1%	-
% gestopt zonder startkwalificatie	0,3%	6%	3%	13%	11%	5%	-

De gegevens over het schooljaar 2008/2009 zijn bij het opstellen van de begroting nog niet beschikbaar.

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

➔ Speerpunt : Brede School

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Inhoudelijke samenwerking.	Vergroten van de ontwikkelingskansen voor kinderen (op het gebied van sport, cultuur en vrije tijd) buiten schooltijd.	4 goedgekeurde projectaanvragen.	Verstrekken van subsidie voor projecten die gericht zijn op inhoudelijke samenwerking.	2011
Centrumplan Heteren.	Realisatie van kwalitatief goede maatschappelijke voorzieningen.		Realisatie van : Een aantal maatschappelijke voor-zieningen en scholen in het voormalige gemeentehuis Een sport- en zalencentrum en een peuter-speelzaal.	2010

➔ **Speerpunt : Lokale Educatieve Agenda (LEA)**

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Het concretiseren en uitwerken van de onderdelen uit de LEA.	Een door alle LEA-partners gedragen voorstel over de 1e LEA.		Uitwerken onderdelen van de LEA.	2010 e.v.

Wat mag het programma Onderwijs en educatie kosten?

Lasten en baten programma Onderwijs en educatie

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Brede school						
- bestaand beleid	1.451.424	1.586.745	2.039.821	2.039.821	2.039.821	2.039.821
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Lokale Educatieve Agenda (LEA)						
- bestaand beleid	1.110	19.283	7.811	7.811	7.811	7.811
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	6.702.185	5.032.318	4.941.678	5.054.161	5.078.452	5.103.456
- PNL 2010-2013			112.483	24.291	25.004	5.434
Totaal	8.154.719	6.638.346	7.101.793	7.126.084	7.151.088	7.156.522

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Brede school						
- bestaand beleid	54.750	54.750	56.502	56.502	56.502	56.502
Lokale Educatieve Agenda (LEA)						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	990.116	599.313	148.627	148.627	148.627	148.627
Totaal	1.044.866	654.063	205.129	205.129	205.129	205.129

Saldo programma Onderwijs en educatie

7.109.853	5.984.283	6.896.664	6.920.955	6.945.959	6.951.393
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
38a.	Investeren huisvesting onderwijs	2010	285.094	22.669			
38b.	Investeren huisvesting onderwijs	2011	126.098		7.864		
38c.	Investeren huisvesting onderwijs	2012	126.098			7.864	
38d.	Investeren huisvesting onderwijs	2013	100.000				5.434
40a.	Extra subsidiebehoefte peuterspeelzalen 2010	2010	(exploitatie)	15.743			
40b.	Extra subsidiebehoefte peuterspeelzalen 2011	2011	(exploitatie)		16.427		
40c.	Extra subsidiebehoefte peuterspeelzalen 2012	2012	(exploitatie)			17.140	
41.	1,0 FTE Onderwijs (schaal 11)	2010	(exploitatie)	74.071			
TOTAAL				112.483	24.291	25.004	5.434

Eenmalige nieuwe lasten:

Speerpunt: Brede School

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
37a.	Bovenschoolse coördinator Brede School	2010	40.000	40.000			
37b.	Bovenschoolse coördinator Brede School	2011	40.000		40.000		
TOTAAL				40.000	40.000	0	0

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
39a.	Noodlokalen Westeraam huurvergoeding	2010	180.000	180.000			
39b.	Noodlokalen Westeraam huurvergoeding	2011	105.000		105.000		
TOTAAL				180.000	105.000	0	0

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten

41. 1,0 FTE Onderwijs

De afgelopen jaren is de keuze gemaakt om de formatie voor het projectleiderschap Brede School op het budget van het project Brede School te laten drukken. Na afronding van dit project is toevoeging van de formatie aan de afdeling noodzakelijk. De verdere ontwikkeling van het Brede School concept in andere kernen en het aantal complexe onderwijs-huisvestingsvragen rechtvaardigen deze vraag.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Onderwijs en educatie

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:			
Brede school			
-	1.983.319	2.039.821	56.502
	1.983.319	2.039.821	56.502
Lokale Educatieve Agenda (LEA)			
4800.6 Onderwijsachterstandsbeleid (gedeeltelijk)	7.811	7.811	0
	7.811	7.811	0
Overige producten:			
4200.0 Openb. basisonderwijs, excl. huisvesting	0	0	0
4200.2 Toezicht openbaar basisonderwijs	4.259	4.259	0
4210.0 Openb. basisonderwijs, onderwijshuisvesting	712.555	737.555	25.000
4220.0 Bijz. basisonderwijs, excl. onderwijshuisvesting	1.074	1.074	0
4230.0 Bijz. basisonderwijs, onderwijshuisvesting	1.690.411	1.690.411	0
4330.0 Bijz. speciaal onderwijs, onderwijshuisvesting	321.405	321.405	0
4410.0 Openb. voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	738.039	794.541	56.502
4430.0 Bijz. voortgezet onderwijs, onderwijshuisvesting	539.019	539.019	0
4800.0 Leerplicht	208.436	208.436	0
4800.1 Schoolbegeleiding	131.518	131.518	0
4800.2 Leerlingenvervoer	905.959	905.959	0
4800.3 Schoolzwemmen	30.870	30.870	0
4800.4 Bewegingsonderwijs	396.886	419.386	22.500
4800.5 Logopedie	73.102	73.102	0
4800.6 Onderwijsachterstandsbeleid (gedeeltelijk)	41.914	41.914	0
4800.7 Overige lokaal bestuurlijke onderwijstaken	54.240	54.240	0
4820.0 Volwasseneducatie	476.342	476.342	0
6500.1 Peuterspeelzalen	450.341	551.468	101.127
-/- lasten en baten Brede school	-1.983.319	-2.039.821	-56.502
	4.793.051	4.941.678	148.627
PNL 2010-2013	112.483	112.483	0
Totaal	6.896.664	7.101.793	205.129

4.7 Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Het doel van dit programma is om ontwikkelingen op het gebied van Sport, Cultuur en Recreatie te stimuleren. De volgende thema's dragen bij aan het behalen van het programmadoel:

- Sport en bewegen.
- Subsidie, Tarieven en Accommodatiebeleid (STA-beleid).
- Cultuur en cultuurhistorie.
- Landschapsbeleid.
- Recreatie en toerisme.
- De ontwikkeling van het buitengebied.
- De ontwikkeling van het Park Lingezegen.

Het programma richt zich op de ontwikkeling en beleidsmatige ondersteuning van kwalitatief goede projecten die vernieuwend zijn, een uitgesproken Overbetuws karakter hebben en bovendien een directe relatie hebben met de Toekomstvisie+. Het verbinden van de verschillende beleidsthema's in dit programma zien wij hierbij als een belangrijke opgave.

➔ Speerpunt : Cultuurbeleid

Wat is al vastgesteld?

- Algemene subsidieverordening gemeente Overbetuwe 2008.
- Algemene subsidieregeling gemeente Overbetuwe 2008.
- Specifieke subsidieregeling activiteiten algemeen belang gemeente Overbetuwe 2008.
- Nota Cultuurbeleid (juni 2009).

Wat willen we bereiken?

Inwoners de mogelijkheid bieden zowel actief als passief te laten deelnemen aan een bruisend cultureel leven binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Overbetuwe.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Door inwoners veelvuldig met kunst en cultuur in aanraking te laten komen, bevorderen wij zowel de persoonlijke ontwikkeling als de sociale cohesie.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het speerpunt meetbaar te maken?

	Werkelijk		Prognose				
Indicator	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Aantal evenementen en andere openbaar toegankelijke cultuuruitingen	42	41	75	75	100	100	100
Aantal jongeren t/m 17 jaar die deelnemen aan muziek-onderwijs-activiteiten	157	142	160	160	160	160	160
Kunstprojecten in de openbare ruimte	1	1	1	1	1	1	1
Aantal bezoekers aan musea (excl. Florence Nightingale)	6500	6500	7000	7500	8000	8000	8000

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Uitvoering geven aan Nota "Overbetuwe Cultureel" 2009-2015.	Het stimuleren en bevorderen van zowel passieve en actieve cultuur-beoefening. Het zichtbaar maken van cultuur-uitingen en het behouden van ons cultureel erfgoed.	Wij richten ons op alle inwoners van de gemeente Overbetuwe met specifieke aandacht voor jeugd en mensen met beperkingen.	Vooraf aandacht voor: • Cultuureducatie. • Kunsten (w.o. tentoonstellingen en opstellen masterplan kunst openbare ruimte). • Stimuleren van culturele activiteiten en evenementen. • Bibliotheek, media en informatie (o.a. vervolmaken gemeentelijke website). • Het actualiseren van het Erfgoedplan Over-Betuwe.	2015 met een tussen-evaluatie in 2012.

➔ Speerpunt : Sport & Bewegen

Wat is al vastgesteld?

De nota Teamwork in Overbetuwe (2004).
Tussenevaluatie Breedsport (2007).

Wat willen we bereiken?

Zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Overbetuwe doen gezond en verantwoord aan sport en bewegen.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Wij willen inwoners 'verleiden' om te sporten en te bewegen. Daarmee willen wij de volgende maatschappelijke effecten bereiken:

- het verbeteren van de gezondheid van onze inwoners;
- het bijdragen aan een (levenslange) gezonde leefstijl van onze inwoners;
- het stimuleren van contacten tussen inwoners (sociale cohesie);
- het realiseren van samenwerkingsverbanden tussen verenigingen en andere maatschappelijke organisaties (Maatschappelijk Verantwoord Verenigen).

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het speerpunt meetbaar te maken?

Indicator	Werkelijk		Prognose				
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Deelname alle inwoners:							
• Deelname jeugd (tot 18 jaar)	-	80%	80%	80%	80%	85%	85%
• Deelname ouderen (60+)	-	40%	40%	45%	45%	50%	50%

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Ontwikkelen Nota Sport en Bewegen.	Een actuele en vernieuwende nota.	1 nota	Opstellen en vaststellen nota Sport en Bewegen.	2010
Deelname mensen met een beperking.	Rapport/nota.		Onderzoek naar passend aanbod.	2010

➔ Speerpunt : Buitengebied en recreatie

Wat is al vastgesteld?

- Landschapsbeleidsplan Elst (1997), landschapsbeleidsplan Valburg (1994), landschapsbeleidsplan Heteren (1997). Landschapsvisie Slijk-Ewijk/landgoed Loenen (2006). Subsidieverordening landschapselementen (2001).
- Beleidsplan Recreatie en Toerisme gemeente Overbetuwe (2008).
- Nota Kampeerbeleid Overbetuwe (2008).

Wat willen we bereiken?

- Het verbeteren van het recreatief en toeristisch potentieel in de gemeente Overbetuwe (dag- en verblijfsrecreatie).
- Het verbeteren van de gebruikswaarde van het buitengebied en het ontwikkelen van een goede samenhang van alle functies die hierbij een rol spelen.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten:

Door het bieden van een gunstig toeristisch, recreatief (en zakelijk) klimaat bezoekers van zowel binnen als ver buiten de regio (dus ook de Duitse, Belgische en Engelse markt) bereiken. Dit resulteert ook in een positief economisch effect (relatie programma Economische Zaken).

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

Indicator	Werkelijk		Prognose				
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Realiseren van 4% groei in het aantal toeristische en zakelijk bezoeken in de regio Arnhem/Nijmegen.	68,6 miljoen	Nnb	69 miljoen	70 miljoen	71 miljoen	71,3 miljoen	71,3 miljoen
Realiseren van 4% groei in de toeristische en zakelijke overnachtingen in de regio Arnhem/Nijmegen	1,3 miljoen	Nnb	1,32 miljoen	1,33 miljoen	1,34 miljoen	1,35 miljoen	1,35 miljoen
Realiseren van 15% verhoging van de totale bestedingen in de regio Arnhem/Nijmegen	1,3 miljard	Nnb	1,35 miljard	1,40 miljard	1,45 miljard	1,49 miljard	1,49 miljard

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Uitvoering geven aan het beleidsplan Recreatie en Toerisme (relatie met het programma Economische Zaken).	Het bereiken van een gunstig recreatief en toeristisch klimaat.	Het realiseren van 4% groei in het aantal overnachtingen en bezoeken en 15% groei van de bestedingen in de Betuwe.	- Versterken relatie RBT-KAN. - Uitbreiden en verbeteren fietsroutes. - Realisatie van een 3-tal TOP's, een 8-tal pleisterplaatsen en een fiets- en voetveer.	2015, in 2012 vindt een (tussen) evaluatie plaats.
Opstellen Landschapsontwikkelingsplan (LOP).	Visieontwikkeling behoud en versterking landschap.	Gehele buitengebied.	Vasstellingsprocedure LOP.	2009/2010
Landschapsprojecten: - Plangebied Randwijkse Waarden. - Uiterwaarden Waal. - Landschapvisie Slijk-Ewijk/landgoed Loenen.	Behouden en versterken landschap.		Voorontwerp bestemmingsplan. Participatie Waalweelde. Ontwerp voor ontwikkeling Noordoever.	2010 Doorlopend 2010

• De Danenberg. • Nationaal Landschap.			Subsidieaanvraag eerste uitvoeringsprojecten.	2010
			Voorbereiding/uitvoering gemeenten overstijgende activiteiten.	2010
Opstellen uitvoeringsprogramma Recreatie, Landschap en cultuurhistorie.	Samenhangend (integraal) programma.	Één uitvoeringsprogramma 2010-2014.	Opstellen plan.	2010

➔ **Speerpunt : Accommodatiebeleid**

Wat is al vastgesteld?

- Nota STA voor uw zaak (2004)
- STA-beleid clusters zwembaden, peuterspeelzalen en buitensport (2005)
- STA-beleid clusters binnensport, MFA's en tennis (2007)
- Evaluatie subsidiebeleid (2007).

Wat willen we bereiken?

Een aanbod van accommodaties voor sport-, sociaal-culturele- en welzijnsactiviteiten dat aansluit bij de vraag naar ruimte, zowel kwantitatief als kwalitatief, nu en in de toekomst.

Omschrijving maatschappelijke effecten

Het bijdragen aan een actief verenigingsleven en het mogelijk maken van ontmoeting tussen inwoners binnen de leefomgeving door het realiseren en in stand houden van een kwalitatief en kwantitatief goed aanbod van accommodaties.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

	Werkelijk		Prognose				
Indicator	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
De mate van tevredenheid van de gebruikers van gemeentelijke accommodaties		6,4		7,0		7,5	

Wat gaat college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Opstellen Accommodatiebeleid	Een modern en actueel beleidskader.	Eén beleidskader	Opstellen en vaststellen van de beleidsnota.	2010
Onderzoek voorzieningen niveau Valburg (n.a.v. DOP-Valburg).	Realiseren van een adequate Multifunctionele accommodatie (MFC).	Realiseren één MFC.	Opstellen definitief ontwerp.	2010

Toekomstvisie Sportcentrum De Helster	Toekomstbestendige zwem- en binnensportvoorzieningen in de kern Elst.		Uitvoeren onderzoek naar scenario's die leiden tot een visiedocument.	2010
Onderzoek voorzieningenniveau Zetten (n.a.v. DOP-Zetten-Hemmen).	Realiseren adequate Multifunctionele accommodatie.		Uitvoeren onderzoek die leidt tot visiedocument.	2010

➔ **Speerpunt : Park Lingezegen**

Wat is al vastgesteld?

Het Masterplan en het Uitvoeringsprogramma Park Lingezegen (2007).

Wat willen we bereiken?

Samen met partners realiseren van een park (dat onderdeel uitmaakt van de Rijksbufferzone) met natuur en recreatieve functies op (boven)regionaal niveau.

Omschrijving maatschappelijke effecten

Zorgen dat er voldoende open ruimte en landschap behouden wordt in het gebied tussen Elst, Arnhem en Nijmegen en dat de inwoners in deze regio in de nabijheid van woningen de beschikking hebben over uitloop- en recreatiemogelijkheden.

Wat gaat college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Het realiseren van een park met natuur en recreatieve functies op (boven)regionaal niveau.	Een park van formaat.	1500 hectare.	Vaststellen Openbaar Lichaam.	2010
			Vaststelling structuur visie en bestemmingsplannen.	2010
			Start realisatie fase 1.	2013

Wat mag het programma Sport, Cultuur en Recreatie kosten?

Lasten en baten programma Sport, Cultuur en Recreatie

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Cultuurbeleid						
- bestaand beleid	117.604	97.425	90.766	90.766	90.766	90.766
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Sport en bewegen						
- bestaand beleid	238.501	187.397	189.839	189.839	189.839	189.839
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Buitengebied en recreatie						
- bestaand beleid	646.505	488.399	531.446	555.585	555.585	555.585
- PNL 2010-2013			24.139	0	0	0
Accommodatiebeleid						
- bestaand beleid	4.323.798	3.393.837	3.586.352	3.586.352	3.586.352	3.586.352
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Park Lingezegen						
- bestaand beleid	0	0	0	0	175.000	175.000
- PNL 2010-2013			0	175.000	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	914.869	1.022.312	1.076.155	1.076.155	1.076.155	1.076.155
- PNL 2010-2013						
Totaal	6.241.276	5.189.370	5.498.697	5.673.697	5.673.697	5.673.697

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Cultuurbeleid						
- bestaand beleid	35.625	0	0	0	0	0
Sport en bewegen						
- bestaand beleid	0	227	227	227	227	227
Buitengebied en recreatie						
- bestaand beleid	127.183	95.050	95.050	95.050	95.050	95.050
Accommodatiebeleid						
- bestaand beleid	1.016.756	1.110.214	1.078.894	1.078.894	1.078.894	1.078.894
Park Lingezegen						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	21.227	0	0	0	0	0
Totaal	1.200.792	1.205.491	1.174.171	1.174.171	1.174.171	1.174.171

Saldo programma Sport, Cultuur en Recreatie

5.040.484	3.983.879	4.324.526	4.499.526	4.499.526	4.499.526
-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)**Structurele nieuwe lasten:*****Speerpunt: Buitengebied en recreatie***

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. BCF	2010	2011	2012	2013
42.	Ontwikk. Noordoever / verlegging Valburgsestraat	2010	314.000	24.139			
TOTAAL				24.139	0	0	0

Speerpunt: Park Lingezen

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. BCF	2010	2011	2012	2013
44.	Beheerskosten Park Lingezen (overeenkomst)	2011	(exploitatie)		175.000		
TOTAAL				0	175.000	0	0

Eenmalige nieuwe lasten:***Speerpunt: Park Lingezen***

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
43a.	Planvoorbereidingskosten 2010	2010	181.000	181.000			
43b.	Planvoorbereidingskosten 2011	2011	165.000		165.000		
43c.	Planvoorbereidingskosten 2012	2012	165.000			165.000	
43d.	Planvoorbereidingskosten 2013	2013	165.000				165.000
TOTAAL				181.000	165.000	165.000	165.000

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
45.	Kostenregeling (nieuwe) monumentenwet	2010	225.000	225.000			
TOTAAL				225.000	0	0	0

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten**44. Beheerskosten Park Lingezen**

Door Staatsbosbeheer is in samenwerking met het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij een kostenraming opgesteld voor de beheerskosten voor het Park Lingezen. Vanaf 2011 bedragen de jaarlijkse beheerskosten € 1.932.000 per jaar; het aandeel voor Overbetuwe bedraagt € 175.000.

45. Kostenregeling (nieuwe) Monumentenwet

Per 1 september 2007 is de Monumentenwet 1988 gewijzigd, waarbij het principe wordt gehanteerd dat de verstoorder van het archeologisch bodemarchief betaalt voor de onderzoekskosten. Voor projecten waarbij de investeringskosten niet in verhouding staan tot de kosten van de opgraving komen deze kosten niet volledig ten laste van de verstoorder o.g.v. de wet. Per project zal de gemeente in die gevallen (de werkelijke kosten tot een maximum van) het drempelbedrag o.g.v. Regeling archeologische monumentenzorg verschuldigd zijn. Aangezien in 2010 het project Betuws bedrijvenpark en de Grote Kerk in Elst worden uitgevoerd en er al aangetoond is dat de bodem hoge archeologische waarde bezit, zal de excessieve kostenregeling zeer waarschijnlijk voor deze projecten van toepassing zijn.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Sport, Cultuur en Recreatie

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:			
Cultuurbeleid			
5400.0 Kunst en cultuur	90.766	90.766	0
	90.766	90.766	0
Sport en bewegen			
5300.0 Sportsubsidiëring	189.612	189.839	227
	189.612	189.839	227
Buitengebied en recreatie			
5600.1 Recreatie	114.702	114.702	0
5600.2 Evenementen	49.332	120.432	71.100
5600.3 Overige evenementen	53.938	54.238	300
5600.4 Volkstuinen	11.863	15.863	4.000
5600.5 Overig grondverhuur	-19.503	147	19.650
5800.0 Overige recreatieve voorzieningen	226.064	226.064	0
	436.396	531.446	95.050
Accommodatiebeleid			
5300.1 Sportaccommodaties	1.210.758	1.959.983	749.225
5310.1 Groene sportvelden en terreinen	541.930	628.018	86.088
6300.1 Welzijnsaccommodaties	754.770	998.351	243.581
	2.507.458	3.586.352	1.078.894
Park Lingezen			
-	0	0	0
	0	0	0
Overige producten:			
5100.0 Bibliotheek	911.847	911.847	0
5110.0 Muziekonderwijs	52.897	52.897	0
5113.0 Nationale herdenkingsbijeenkomsten	23.071	23.071	0
5410.0 Monumenten	88.340	88.340	0
	1.076.155	1.076.155	0
PNL 2010-2013			
	24.139	24.139	0
Totaal	4.324.526	5.498.697	1.174.171

4.8 Programma Maatschappelijke participatie en ondersteuning

Het doel van dit programma is het creëren van randvoorwaarden waardoor inwoners zo optimaal en volwaardig mogelijk in de samenleving kunnen functioneren. Het beleid en de activiteiten die hierop gericht zijn, bestrijken een breed terrein:

- werk en inkomen
- sociale activering
- inburgering
- minimabeleid
- maatschappelijke participatie
- ouderenbeleid;
- jeugd en jongerenbeleid
- sociale activering.

➔ Speerpunt: Werk & Activering

Wat is al vastgesteld?

- Beleidsnota Activering & Uitstroom
- Re-integratieverordening WWB
- Beleidsnota Re-integratie en Handhaving WWB 2007
- Visiedocument re-integratie en activering
- Regeling Loonkostensubsidie 2008.

Wat willen we bereiken?

Hoofddoelstelling:

Een zo hoog mogelijke uitstroom op de arbeidsmarkt dan wel participatie in de maatschappij realiseren door een breed aanbod van activering- en re-integratietrajecten en projecten gericht op uitstroom naar regulier werk.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Iedere inwoner van Overbetuwe moet zelfstandig in zijn bestaan kunnen voorzien door het verrichten van werk of indien dit niet mogelijk is, naar vermogen deelnemen aan de samenleving.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

Indicator	Werkelijk				Prognose	
	1 jan. 2006	1 jan. 2007	1 jan. 2008	1 jan. 2009	1 jan. 2010	1 jan. 2011
WWB- bestand ⁵	464	417	358	342	380	450

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afroning plaats
Bevorderen uitstroom.	Een zo hoog mogelijke uitstroom (participatie op de arbeidsmarkt) realiseren.	Bij instroom in de uitkering bij alle klanten direct een diagnose werk stellen.	Vacatures en banen met loonkostensubsidie werven. Work first trajecten organiseren.	2010

⁵ Deze aantallen zijn inclusief de Wet investeren in jongeren. De Wet Wij wordt hoogstwaarschijnlijk de tweede helft van 2009 ingevoerd.

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Stimuleren om naar vermogen deel te nemen aan de samenleving.	Vergroten van de maatschappelijke participatie bij uitkeringsgerechtigden.	75 personen op een sociaal/zorgdanwel activeringstraject zetten.	Opzetten van maatwerktrajecten. Screenen wachtlijst WSW.	2010
Herijking van het minima-beleid.		Begrote budgetten benutten.	Minimabeleid herzien in breed kader. Voortzetten project niet-gebruik uit 2009.	2010

➔ Speerpunt: Wet inburgering

Wat is al vastgesteld?

Beleidsnota Invoering Wet inburgering.

Wat willen we bereiken?

Alle inburgeraars worden in staat gesteld om in te burgeren en krijgen daarmee de mogelijkheid om een economische en sociale rol te spelen in de Nederlandse samenleving.

Omschrijving maatschappelijke effecten

Inburgeraars participeren in de samenleving.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

	werkelijk	prognose		
Indicatoren	2008	2009	2010	2011
Aantal nieuwe deelnemers(instroom)	61	50	50	50
Afgesloten WI-trajecten (uitstroom)	n.v.t.	42	61	50

Wat gaat college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Inzetten op instroom inburgeraars.	De verschillende groepen inburgeraars laten integreren/participeren in de samenleving.	50 nieuwe inburgeraars op inburgerings-traject zetten.	Actieve werving van (moeilijk bereikbare) inburgeraars. Het opstellen van passende inburgerings-trajecten.	2010-2011 2010

➔ **Speerpunt: Wet op de Maatschappelijke ondersteuning**

Wat is al vastgesteld?

- Beleidsnota: 'De gemeenschap, dat zijn wij samen' 2007-2011;
- Verordening 'Voorzieningen Maatschappelijke Ondersteuning gemeente Overbetuwe 2008';
- Besluit Wet Maatschappelijke Ondersteuning;

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat mensen met een probleem of beperking met inzet van vrijwilligers en professionals zo volwaardig mogelijk kunnen functioneren in hun dagelijks leven en mee kunnen doen in de samenleving. Dit houdt in dat zij ondersteund worden bij:

- het voeren van een huishouding
- het normale gebruik van de woning
- het zich verplaatsen in en om de woning
- het zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel
- het ontmoeten van medemensen en het deelnemen aan maatschappelijke activiteiten
- Correcte en tijdige afhandeling van aanvragen WMO.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

De inwoners van de gemeente Overbetuwe met inachtneming van hun eigen verantwoordelijkheid en eventuele beperkingen zo volwaardig mogelijk laten deelnemen in de samenleving.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

Indicator	werkelijk		prognose	
	2007	2008	2009	2010
Klanttevredenheid gebruikers Wmo-voorzieningen rollen/wo-	7,3 (gemiddelde	7,4 (gelijk aan	7,5	7,5

nen/vervoer	benchmark 7,2)	gemiddelde benchmark)		
Klanttevredenheid gebruikers Wmo hulp bij het huishouden	8,2 (gemiddelde benchmark 8,1)	7,9 (gelijk aan gemiddelde benchmark)	8,2	8,2

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
'Kantelen' van claimgericht naar compensatieplicht.	Er bestaat een evenwicht tussen de eigen verantwoordelijkheid van de inwoner en de compensatieplicht van de overheid.		Loketvisie herijken en een kwaliteitsimpuls geven aan het zorgloket(inclusief cultuur omslag).	2011
Uitwerken van de gevolgen van de pakketmaatregelen AWBZ in algemene voorzieningen.	Er bestaat een evenwicht tussen de eigen verantwoordelijkheid en de zorgplicht. De inwoner handelt naar de trapsgewijze opbouw van de Wmo: • Zelf doen/eigen netwerk • Civil society • Alg.voorzieningen • Individuele voorzieningen.	Geen of minimale toestroom op individuele voorzieningen naar aanleiding van de pakketmaatregelen.	Inventariseren van algemene voorzieningen. Labelen van algemene voorzieningen. Waar nodig (laten) ontwikkelen van algemene voorzieningen.	2011
Zorgloket doorontwikkelen tot een volwaardig loket Wmo-prestatieveld 3 (informatie en advies)	Informatie en advies wordt ook gegeven over de andere Wmo-prestatievelden Toegankelijkheid en gebruik loket vergroten		Gewenste veranderingen inventariseren. Implementeren.	2010 2010 2011
Innovatie hulp bij het huishouden.	Cliëntcoördinatie binnen de keten.	2 samenwerkingsverbanden opzetten met thuiszorginstelling (Elst+buitengebied)	(Mogelijk) een pilot binnen het concept Buurtzorg.	2011

➔ **Speerpunt : Jeugd- en jongerenbeleid**

Wat is al vastgesteld?

- Convenant over de regionale aansluiting tussen het lokaal preventief jeugdbeleid van de gemeenten in de regio Arnhem e.o. en het jeugdzorgbeleid van de provincie Gelderland (college 9 december 2005).
- Plan van aanpak 2008-2011. Gelderland Midden. District Rivierenland. Jongeren, alcohol & drugs: niet te jong, niet te vaak, niet te veel. (raad 22 april 2008).
- Nota Jeugdbeleid 2008-2011 "It takes a village to raise a child ..." (raad 27 mei 2008).

Wat willen we bereiken?

- Het zorgen voor een optimale ontwikkelen van de jongeren.
- Vergroting samenhang en samenwerking partners in zorgketen.
- Adequate en toegankelijke opvoedingsondersteuning.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten:

Jeugdige inwoners (0-23 jaar) die zich optimaal kunnen ontwikkelen (in thuissituatie, op school en in de vrije tijd) en waar nodig hierbij geholpen worden (vangnet).

Wat gaat het college 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Uitvoeringsplan Jeugd- en jongerenbeleid 2010 opstellen.	Het zorgen voor een optimale ontwikkelen van de jongeren.		Domein thuis en op school:	
	Vergroting samenhang en samenwerking partners in zorgketen.		Operationeel maken van het Centrum voor Jeugd en Gezin.	2010
	Adequate en toegankelijke opvoedingsondersteuning.		Aanbieden van een grotere diversiteit van opvoedingsondersteuning aan mensen met lichte opvoedingsproblemen.	
	Beperking gebruik alcohol & drugs		Uitvoeren van het regionaal Plan van Aanpak, in samenwerking met het veld.	2010-11
			Domein vrije tijd: Evaluatie speeltuinenbeleid. Opstellen beleidsnota Ruimte voor de Jeugd.	

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
			Domein het vangnet: Goed laten functioneren van het Centrum voor Jeugd en gezin (CJG). Gebruiken van de verwijzindex. Realiseren van het Digitaal Dossier Jeugd-gezondheidszorg. Professionalisering van de werkrelatie tussen gemeente als opdracht gever en STUW als opdrachtnemer.	

Wat mag het programma Maatschappelijke participatie en ondersteuning kosten?

Lasten en baten programma Maatschappelijke participatie en ondersteuning

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Werk & Activering						
- bestaand beleid	7.069.173	2.712.551	2.852.300	2.852.300	2.852.300	2.852.300
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Wet Inburgering						
- bestaand beleid	228.685	291.003	272.159	272.159	272.159	272.159
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Wet op Maatschappelijke Ondersteuning						
- bestaand beleid	5.806.911	5.724.960	5.708.210	5.749.896	5.791.582	5.833.268
- PNL 2010-2013			41.686	41.686	41.686	41.686
Jeugd- en jongerenbeleid						
- bestaand beleid	484.018	699.507	727.981	729.231	737.903	737.903
- PNL 2010-2013			1.250	8.672	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	10.208.416	10.168.765	11.820.651	11.853.355	11.853.355	11.853.355
- PNL 2010-2013			32.704	0	0	0
Totaal	23.797.203	19.596.786	21.456.941	21.507.299	21.548.985	21.590.671

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Werk & Activering						
- bestaand beleid	6.623.897	2.142.476	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Wet Inburgering						
- bestaand beleid	164.848	222.084	12.500	12.500	12.500	12.500
Wet op Maatschappelijke Ondersteuning						
- bestaand beleid	368.331	338.048	329.651	329.651	329.651	329.651
Jeugd- en jongerenbeleid						
- bestaand beleid	1.179	0	0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	6.819.399	6.845.745	9.321.027	9.321.027	9.321.027	9.321.027
Totaal	13.977.654	9.548.353	10.663.178	10.663.178	10.663.178	10.663.178

Saldo programma Maatsch. participatie en onderst.	9.819.549	10.048.433	10.793.763	10.844.121	10.885.807	10.927.493
--	------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)**Structurele nieuwe lasten:*****Speerpunt: Jeugd- en jongerenbeleid***

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
46.	Alcohol en drugsbeleid 2010	2010	(exploitatie)	1.250			
47.	Alcohol en drugsbeleid 2011	2011	(exploitatie)		1.500-		
48b.	Elektronisch kinddossier (invoeringskosten)	2011	(exploitatie)		10.172		
TOTAAL				1.250	8.672	0	0

Speerpunt: Wet op Maatschappelijke Ondersteuning

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
51a.	Aanschaf hulpmiddelen WVG (hogere kapitaallasten)	2010	183.000	41.686			
51b.	Aanschaf hulpmiddelen WVG (hogere kapitaallasten)	2011	183.000		41.686		
51c.	Aanschaf hulpmiddelen WVG (hogere kapitaallasten)	2012	183.000			41.686	
51d.	Aanschaf hulpmiddelen WVG (hogere kapitaallasten)	2012	183.000				41.686
TOTAAL				41.686	41.686	41.686	41.686

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
49.	Subsidie Opstapproject	2010	(exploitatie)	15.000			
50.	Bijdrage voor Depressiepreventieproject	2010	(exploitatie)	17.704			
TOTAAL				32.704	0	0	0

Eenmalige nieuwe lasten:***Speerpunt: Jeugd- en jongerenbeleid***

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
48a.	Elektronisch kinddossier (invoeringskosten 2010)	2010	70.445	70.445			
TOTAAL				70.445	0	0	0

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
52.	0,5 FTE Formatie SoZa (schaal 9) = <i>tijdelijk</i>	2010	29.203	29.203			
TOTAAL				29.203	0	0	0

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten**49. Subsidie Opstapproject**

In 2008 is gestart met een pilot voor het Opstapproject (een activiteitenprogramma voor mensen met een psychische beperking). Deze pilot is in april 2009 geëvalueerd. Wij hebben besloten het project te continueren.

50. Bijdrage voor depressiepreventieproject

Het college heeft besloten (d.d. 26 november 2008) voor 2009 een subsidie toe te kennen van € 17.704 en de kosten voor 2010 en volgende jaren op de PNL-lijst 2010 op te nemen en toe te voegen aan de post zorgvernieuwingprojecten.

52. 0,5 FTE Formatie SoZa = *tijdelijk*

De gemeente heeft als doel gesteld alle inburgeringsbehoefteigen binnen de gemeentegrenzen een inburgeringstraject aan te bieden. Daarvoor moet deze groep ook bereikt worden. Het is een tijdrovende zaak om de 'onzichtbare' (vrouwen) op te sporen. Binnen de huidige formatie van SOZA is er geen ruimte deze taak uit te voeren. Voor 2009 is eenmalig geld beschikbaar gesteld om de formatie binnen SOZA met 0,5 fte schaal 8 uit te breiden. In 2009 zullen de eersten bereikt worden en zal er een uitgebreid netwerk worden opgebouwd om iedereen te vinden. Het zal niet lukken om allen al binnen één jaar te bereiken. Daarom wordt verzocht om voor dit doel in te stemmen met een tijdelijke uitbreiding van de formatie bij SOZA met 0,5 fte schaal 9 in 2010.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Maatschappelijke participatie en ondersteuning

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:			
Werk & Activering			
6110.0 Werkgelegenheid algemeen	63.719	63.719	0
6110.1 Arbeidstoeleiding	1.788.581	2.788.581	1.000.000
	1.852.300	2.852.300	1.000.000
Wet Inburgering			
6210.0 Vreemdelingen	259.659	272.159	12.500
	259.659	272.159	12.500
Wet op Maatschappelijke Ondersteuning			
6201.0 Welzijnsdiensten	400.988	400.988	0
6220.0 WMO: Huishoudelijke verzorging	2.978.983	3.278.983	300.000
6520.0 Voorzieningen gehandicapten	1.998.588	2.028.239	29.651
	5.378.559	5.708.210	329.651
Jeugd- en jongerenbeleid			
6301.0 Jeugd- en jongerenwerk	727.981	727.981	0
	727.981	727.981	0
Overige producten:			
5111.0 Ontwikkelingssamenwerking	3.159	3.159	0
6100.0 Bijstandsverlening	597.512	597.512	0
6100.1 Uitkeringen	1.309.973	7.139.442	5.829.469
6100.2 Fraudebestrijding, terugvord. en verhaal (ABW)	210.248	210.248	0
6120.0 IOAW en IOAZ algemeen	0	0	0
6120.1 Uitkeringen IOAW en IOAZ	21.043	259.038	237.995
6120.2 Fraudebestr., terugvord. en verh. (IOAW/IOAZ)	0	0	0
6140.0 Gemeentelijk minimabeleid	72.459	72.459	0
6140.1 Verbetering inkomenssituatie	957.787	982.787	25.000
6140.2 Financiële dienstverlening	172.844	172.844	0
6200.0 Algemeen maatschappelijk werk	350.232	350.232	0
6230.0 Participatiebudget	-2.277.646	0	2.277.646
6300.0 Sociaal-cultureel werk	189.661	189.661	0
6300.2 Minderheden	10.936	10.936	0
6500.0 Kinderopvang	136.988	290.988	154.000
7140.0 Openbare gezondheidszorg	552.672	552.672	0
7150.0 Jeugdgezondheidszorg: uniformdeel	61.554	613.572	552.018
7160.0 Jeugdgezondheidszorg: maatwerkdeel	130.202	375.101	244.899
	2.499.624	11.820.651	9.321.027
PNL 2010-2013	75.640	75.640	0
Totaal	10.793.763	21.456.941	10.663.178

4.9 Programma Milieuzorg

Het doel van dit programma is het in stand houden en verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving van de inwoners van de gemeente Overbetuwe.

Overbetuwe wil deze doelstelling bereiken door vorm te geven aan de twee pijlers van het milieubeleid 'leefbaarheid en duurzaamheid'.

De volgende thema's dragen bij aan het behalen van het programmadoel:

Afvalverwijdering, Geurhinder, Geluidhinder, Bodemkwaliteit, Klimaatverandering, Milieuvergunningverlening en handhaving, Luchtkwaliteit en Natuur- en landschapsbehoud.

Voor 2010 zijn er drie thema's als speerpunt uitgelicht.

➔ Speerpunt : Geluidhinder

Wat is al vastgesteld?

- Milieubeleidsplan Overbetuwe 2010-2013 (onder voorbehoud).
- Gemeentelijk geluidbeleid voor de periode 2009-2013 met een doorkijk naar 2016.

Wat willen we bereiken?

Geluidhinder voorkomen en terugdringen tot een acceptabel niveau en gedifferentieerd naar gebied binnen de kaders van het in 2009 vastgestelde geluidbeleid en Milieubeleidsplan.

Wat is het beoogd maatschappelijke effect?

Inwoners van de gemeente Overbetuwe wonen in een op hun woonomgeving afgestemd geluidniveau, waarbij het geluidniveau niet tot gezondheidsklachten leidt.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

Indicator	Werkelijk	Prognose	
	2008	2009	2010
Het aantal m ² aangelegd stil wegdek - asfalt - fluisterklinkers	0	21.917 0	5.962 2.100
Het aantal gesaneerde woningen, die boven de 63 dB liggen	0	4	4
Aantal huishoudens dat wordt bereikt door stil wegdek.		402	195

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Gevelsanering	Geluidreductie gevels	4 woningen worden onderzocht op te hoge geluidbelasting binnen de woning en worden indien nodig gesaneerd.	• Geluidmetingen aan de gevel en binnen de woning. • Overleg woningeigenaren. • Saneren gevels.	2010
Aanleg stille wegdekken	Geluidreductie woonkern mn Elst	8.062 m ² stil wegdek aanleggen	• Aanleg stille wegdekken	2010

➔ **Speerpunt : Klimaatbeleid**

Wat is al vastgesteld?

- Plan van aanpak Klimaat- en duurzaam bouwen Overbetuwe.
- Milieubeleidsplan Overbetuwe 2010-2013 (onder voorbehoud) .
- Uitvoeringsprogramma “Overbetuwe naar klimaatneutraal”. (September 2009)

Wat willen we bereiken

M.b.t. de opdracht gemeenteraad om te komen tot een klimaatneutrale gemeente in 2030 en klimaatneutrale gemeentelijk organisatie in 2015.

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten

Inwoners van de gemeente Overbetuwe wonen in een duurzame leefomgeving.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

	Werkelijk	Prognose
Indicator	2008	2009
Reductie kg CO ₂	1.300 ton	2.500 ton
NB. Werkelijk 2008 heeft betrekking op fase 1 van het energieboxenproject. Prognose 2009 heeft betrekking op de totale CO ₂ reductie van fase 1 + 2 van het energieboxenproject.		

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Uitvoering geven aan het in 2009	De eerste stappen zetten naar een	In het jaar 2010 is met	Voor de activiteiten wordt verwezen naar het	2012

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
vastgestelde uitvoeringsprogramma "Overbetuwe naar klimaat-neutraal".	klimaatneutrale gemeente.	47 projecten een start gemaakt.	uitvoeringsprogramma "Overbetuwe naar klimaat-neutraal".	
NB. De CO 2 reductie in 2012 zal tenminste 6.700 ton zijn. Het monitorplan zal na vaststelling van het uitvoeringsprogramma worden opgesteld. Hierover zal bij de eerste bestuursrapportage worden gerapporteerd. Na afronding van het uitvoeringsprogramma in 2012 zal er in ieder geval worden gemeten wat de CO 2 reductie is.				

➔ **Speerpunt : Bodembeleid**

Wat is al vastgesteld?

Milieubeleidsplan Overbetuwe 2010-2013 (onder voorbehoud)

Wat willen we bereiken?

Een bodemkwaliteit binnen de gemeente Overbetuwe die maximale mogelijkheden biedt voor maatschappelijk gebruik.

Omschrijving beoogde maatschappelijke effecten

Inwoners van de gemeente Overbetuwe wonen in een duurzame leefomgeving.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten meetbaar te maken?

	Werkelijk	Prognose
Indicator	2008	2009
Aantal uitgevoerde historische onderzoeken	49	
Aantal uitgevoerde oriënterende onderzoeken	n.v.t.	18

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteiten 2010	Kwalitatieve Doelstelling	Kwantitatieve Doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Uitvoeren nadere bodemonderzoeken.	Inzichtelijk maken potentieel verontreinigde ontwikkellocaties.	< 18	Uitvoeren van verkennende bodemonderzoeken.	2010

Wat mag het programma Milieuzorg kosten?

Lasten en baten programma Milieuzorg

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Geluidhinder						
- bestaand beleid	48.123	72.290	37.365	41.576	42.435	44.651
- PNL 2010-2013			4.211	859	2.216	995
Klimaatbeleid						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Bodembeleid						
- bestaand beleid	132.118	203.640	190.553	190.553	190.553	190.553
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	1.494.726	1.081.657	1.027.775	1.027.775	1.027.775	1.027.775
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Totaal	1.674.967	1.357.587	1.259.904	1.260.763	1.262.979	1.263.974

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Geluidhinder						
- bestaand beleid	139.574	0	0	0	0	0
Klimaatbeleid						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Bodembeleid						
- bestaand beleid	9.713	20.156	20.156	20.156	20.156	20.156
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	64.492	0	0	0	0	0
Totaal	213.779	20.156	20.156	20.156	20.156	20.156

Saldo programma Milieuzorg	1.461.188	1.337.431	1.239.748	1.240.607	1.242.823	1.243.818
-----------------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Speerpunt: Geluidhinder

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invester. BCF	2010	2011	2012	2013
56a.	Geluidbeleid investeringen (scenario 1)	2010	33.382	2.566			
56a.	Geluidbeleid investeringen (scenario 1)	2011	6.766		520		
56a.	Geluidbeleid investeringen (scenario 1)	2012	18.592			1.429	
56a.	Geluidbeleid investeringen (scenario 1)	2013	7.744				595
56b.	Geluidbeleid jaarl. onderhoudslasten (scenario 1)	2010	(exploitatie)	1.645			
56b.	Geluidbeleid jaarl. onderhoudslasten (scenario 1)	2011	(exploitatie)		339		
56b.	Geluidbeleid jaarl. onderhoudslasten (scenario 1)	2012	(exploitatie)			787	
56b.	Geluidbeleid jaarl. onderhoudslasten (scenario 1)	2013	(exploitatie)				400
TOTAAL				4.211	859	2.216	995

Eenmalige nieuwe lasten:

Speerpunt: Geluidhinder

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
56c.	Geluidbeleid eenmalige lasten (scenario 1)	2010	40.000	40.000			
56c.	Geluidbeleid eenmalige lasten (scenario 1)	2011	40.000		40.000		
56c.	Geluidbeleid eenmalige lasten (scenario 1)	2012	30.000			30.000	
TOTAAL				40.000	40.000	30.000	0

Speerpunt: Klimaatbeleid

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
54.	1,0 FTE BWM bovenform. taakv. klimaat (schaal 9)	2010	58.405	58.405			
TOTAAL				58.405	0	0	0

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
53a.	Subsidie duurzame energie	2010	20.000	20.000			
53b.	Subsidie duurzame energie	2011	20.000		20.000		
55.	0,5 FTE Milieutoezicht BWM (schaal 8)	2010	25.900	25.900			
57.	Besluit huisvesting dieren: controles = <i>tijdelijk</i>	2010	35.000	35.000			
58a.	Actualisatie bedrijvenbestand = <i>tijdelijk</i>	2010	40.000	40.000			
58b.	Actualisatie bedrijvenbestand = <i>tijdelijk</i>	2011	20.000		20.000		
TOTAAL				120.900	40.000	0	0

Toelichtingen op de nieuwe PNL-posten

54. 1,0 FTE BWM bovenformatief taakveld klimaatbeleid

Op de afdeling BWM heeft 1 FTE een bovenformatief karakter. Het voornemen is om deze formatie mede in te zetten voor het tot stand brengen van een (integrale aanpak van een) lokaal klimaatbeleid met als doel het terugdringen van de CO₂ uitstoot (speerpunt Klimaatbeleid). Op basis van een raadsinitiatief is een routeplanner opgesteld met concrete activiteiten en projecten om in 2030 te komen tot een klimaatneutrale gemeente Overbetuwe. In afwachting van de besluitvorming hierover worden de kosten van deze bovenformatieve plaats voorlopig via het PNL in 2010 eenmalig gedekt ten laste van de algemene reserve.

55. 0,5 FTE Milieutoezicht BWM

Een toename van het aantal Wet milieubeheerplichtige inrichtingen, in combinatie met nieuwe regelgeving waaraan deze bedrijven moeten voldoen (huisvesting, geur, externe veiligheid) vraagt om toenemende capaciteit voor toezicht op naleving (zie beleidsevaluatie Milieubeleidsplan 2005- 2008). Door 0,5 fte (schaal 8) beschikbaar te stellen kan een volledige fte in eigen huis worden aangesteld (de nu al in de formatie aanwezige 0,5 fte wordt tot nu toe ingezet voor uitbesteding). Dit maakt dat (een deel van) de toezichthoudende taken, ook in het kader van nieuwe projecten (zie voorstellen PNL-overig), op een meer effectieve en efficiënte wijze kunnen worden uitgevoerd.

57. Besluit huisvesting dieren: controles = *tijdelijk*

Het Besluit ammoniak huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting) is op 1 april 2008 in werking getreden, waarbij bestaande huisvestingsystemen voor varkens, kippen en melkkoeien per 1 januari 2010 aangepast moeten zijn. Voor bepaalde andere categorieën dieren gelden langere termijnen (tot 2013). Veebedrijven met paarden, schapen en nertsen vallen buiten het bereik van dit Besluit. Er wordt ingeschat dat er 100 veebedrijven overblijven die bezocht moeten worden en die maatregelen moeten treffen en/of een nieuwe vergunning moeten aanvragen. De gevolgen van een eventuele aangepaste vergunning staan vermeld op de Signaallijst. Waar mogelijk zullen de reguliere werkzaamheden en deze bezoeken op elkaar worden afgestemd.

58. Bedrijvenloket (actualisatie bedrijvenbestand) = *tijdelijk*

Uit gegevens van het bedrijvenloket en de gegevens van de kamer van koophandel blijkt dat er zich in de afgelopen jaren een groot aantal nieuwe bedrijven hebben gevestigd in de gemeente Overbetuwe. Deze nieuwe bedrijven melden zich niet altijd uit zichzelf, zoals wettelijk is verplicht. De gemeente zou actief deze bedrijven moeten benaderen. Echter door de groei van het aantal controles, vergunningaanvragen en meldingen is het aanschrijven en bezoeken van deze nieuwe bedrijven met de huidige capaciteit niet mogelijk geweest. Hierdoor is het bedrijvenbestand niet meer actueel, omdat er geen inzicht is in de milieu-aspecten van de nieuwe bedrijven. Het is dus mogelijk dat er bedrijven zonder vergunningen werken met alle risico's (milieu, gezondheid en veiligheid) van dien. Om deze redenen is het van belang de achterstanden weg te werken en het bedrijvenbestand voor de toekomst actueel te houden. Met de ingehuurd capaciteit zullen prestatie-afspraken worden gemaakt.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Milieuzorg

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:			
Geluidhinder			
7230.0 Milieu algemeen (incl. APV) (gedeeltelijk)	5.000	5.000	0
7230.5 Mobiliteit (milieu) (gedeeltelijk)	32.365	32.365	0
	37.365	37.365	0
Klimaatbeleid			
- -	0	0	0
	0	0	0
Bodembeleid			
7230.2 Bodembeheer	170.397	190.553	20.156
	170.397	190.553	20.156
Overige producten:			
7230.0 Milieu algemeen (incl. APV) (gedeeltelijk)	376.047	376.047	0
7230.1 Bedrijven (milieu)	546.518	546.518	0
7230.3 Gemeentelijke Interne Milieuzorg (GIM)	1.908	1.908	0
7230.5 Mobiliteit (milieu) (gedeeltelijk)	26.764	26.764	0
7230.7 Natuur- en milieu-educatie	6.978	6.978	0
7230.8 Externe integratie (milieu)	41.865	41.865	0
7232.0 Ongedierde	27.695	27.695	0
	1.027.775	1.027.775	0
PNL 2010-2013	4.211	4.211	0
Totaal	1.239.748	1.259.904	20.156

4.10 Programma Ruimtelijke Ordening

Doel van dit programma is het verbeteren en actueel houden van een visie voor de ruimte én het zorgen voor actuele en heldere ruimtelijke regelgeving.

Het programma omvat facetten die te maken hebben met de verdeling/ordening van de ruimte. Het betreft stedenbouwkundig beleid en daaruit resulterend: woongebieden, bedrijventerreinen en landelijk gebied waarbij duidelijk aangegeven wordt voor welk doel bepaalde ruimte gebruikt mag worden (werken/wonen/recreëren).

➔ **Speerpunt: Actualisering bestemmingsplannen**

Wat is al vastgesteld?

- Plan van aanpak Actualisering bestemmingsplannen (maart 2007)
- De bestemmingsplannen van Zetten/Hemmen, Oosterhout en Randwijk zijn actueel
- De bestemmingsplannen Slijk Ewijk en Valburg zijn nog niet onherroepelijk, wel vastgesteld.

Wat willen we bereiken?

- Alle bestemmingsplannen actueel
- Voor de gehele gemeente Overbetuwe resulteert dit in 13 'moederplannen'
- 9 bestemmingsplannen voor kernen
- 3 bestemmingsplannen voor bedrijventerreinen
- 1 bestemmingsplan voor het buitengebied (m.u.v. Park Lingezegen en Betuws Bedrijvenpark + Danenberg).

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Om onder gelijke omstandigheden een identieke afweging te kunnen maken, wordt een toetsingskader voor de beoordeling van ruimtelijke verzoeken opgesteld.

Een toetsingskader voor de beoordeling van ruimtelijke verzoeken, zodat onder gelijke omstandigheden een identieke afweging gemaakt wordt.

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het speerpunt meetbaar te maken?

Indicator	Prognose			
	2010	2011	2012	2013
% van de bestemmingsplannen dat actueel is (jonger dan 10 jaar)	85% (11 van 13)	100%	100%	100%

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Bestemmingsplan Driel	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 100%	Vaststellen van bestemmingsplan door de raad	2010
Bestemmingsplan Herveld-Andelst	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 100%	Vaststellen van bestemmingsplan door de raad	2010
Bestemmingsplan Elst	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 100%	Vaststellen van bestemmingsplan door de raad	2010
Bestemmingsplan Heteren-Indoornik	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 100%	Vaststellen van bestemmingsplan door de raad	2010
Bestemmingsplan Buitengebied	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 85%	Ontwerpbestemmingsplan is in procedure gebracht.	2011
Bestemmingsplan bedrijfsgebied Elst	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 100%	Vaststellen van bestemmingsplan door de raad	2010
Bestemmingsplan bedrijfsgebied Andelst	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 100%	Vaststellen van bestemmingsplan door de raad	2010
Bestemmingsplan Bedrijfsgebied Heteren	Actueel en uniform toetsingskader	Voortgangpercentage 85%	Ontwerpbestemmingsplan is in procedure gebracht.	2011

➔ **Speerpunt: Elst Centrum (winkelgebied Elst)**

Wat is al vastgesteld?

- De nota "Verkenning ontwikkeling Centrum Elst" (27 september 2005)
- Plan van Aanpak Hart van Elst en aanvullende memo 13 maart (2 april 2008).
- Nota van Uitgangspunten Centrum Elst (31 maart 2009)

Wat willen we bereiken?

Een herontwikkeld centrum van Elst waarbij integraal de potentiële bouwlocaties zijn cq worden ontwikkeld en de openbare ruimte is heringericht.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

- Behouden en versterken van dorps karakter
- Versterken duurzaamheid van het winkelaanbod
- Vergroten aanbod en diversiteit vrijetijdsvoorziening
- Verbeterde bereikbaarheid en parkeervoorzieningen
- Verbeterde veiligheid fietsen en lopen
- Ontmoetingsplekken creëren
- Vergroot woningenaanbod in het centrum

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het speerpunt meetbaar te maken?

	Prognose						
Indicator	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Heringericht kernwinkelgebied			start				gereed
m2 winkelvoorzieningen		1600	3600				2000
m2 dienstv/detailhandel						1500	
m2 voorzieningen					1300		
m2 horeca				600			600
m2 cultuur							1500
aantal appartementen			30	47			30
aantal grondgebonden woningen					45	12	35
aantal parkeerplaatsen		70	180	100	100	180	190

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Planvorming	Beeldkwaliteitsplan	1	Vaststellen	2010
	Inrichtingsplan Openbare ruimte	1	Vaststellen	2010
	Bestemmingsplannen ontwikkellocaties	2	Vaststellen	2011
	Diverse anterieure overeenkomsten	n.t.b.	Overeenkomsten sluiten	n.t.b.

➔ **Speerpunt: Elst Centraal**

Wat is al vastgesteld?

- Stedenbouwkundig plan (april 2004).
- Nieuw planvoorbereidingskrediet voor 2009 op basis van de opgestelde, en jaarlijks te actualiseren, ontwikkelingsstrategie (mei 2009).

Wat willen we bereiken?

- Een hoogwaardig toekomstgericht verblijfsgebied met essentiële verbindingfuncties tussen het dorp Elst, het bedrijventerrein de Aam en de nieuwe woonwijk Westeraam. Het huidige programma omvat de ontwikkeling van circa 400 woningen, 17.000 m² kantoren inclusief een nieuw Huis der Gemeente en (commerciële) stationsvoorzieningen.
- Realiseren c.q. faciliteren van ingrijpende infrastructurele voorzieningen in de spoorzone van Elst Centraal – w.o. een verkeerstunnel – die noodzakelijk zijn voor de toekomst van Elst.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

- verbetering van de samenhang tussen de oude dorpskern Elst en Westeraam respectievelijk bedrijvenpark De Aam.
- een levendige en daardoor veilige stationsomgeving.
- impuls voor gebruik van het openbaar vervoer.
- inwoners, organisaties en bezoekers zijn tevreden over de bereikbaarheid en uitstraling van Elst
- verbetering van de gemeentelijke dienstverlening.

Welke indicatoren worden gebruikt om de resultaten van het project te meten?

Indicator	Prognose						
	2009	2010	2011	2012	2013	Jaar afronding	Totaal
Aantal woningen Elst Centraal	0	0	0	100	100	2015	400
Aantal m ² kantoren Elst-Centraal	0	0	0	11.000	6.300	2014	17.300

Voor het woningbouw- en kantoorprogramma geldt dat tempo van ontwikkeling volledig afhankelijk wordt gesteld van de marktontwikkeling waardoor de aangegeven jaren een tentatief karakter hebben.

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Planvorming	Realiseren c.q. faciliteren van een tunnel	1	Contractering ProRail en ontwerp	2013
	Beeldkwaliteitsplan	1	Vaststelling	2010
	Bestemmingsplan	1	Vaststelling	2011
	Realisatie-overeenkomsten	n.t.b.	Contract-besprekingen	n.t.b.
	Inrichtingsplan	1	Ontwerp	2010

Wat mag het programma Ruimtelijke Ordening kosten?

Lasten en baten programma Ruimtelijke Ordening

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Actualisering bestemmingsplannen						
- bestaand beleid	732.641	383.763	446.436	446.436	446.436	446.436
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Elst Centrum (winkelgebied Elst)						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Elst-Centraal						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Centrumplan Heteren						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	4.798.724	2.798.602	3.233.223	3.254.833	3.254.833	3.254.833
- PNL 2010-2013			21.610	0	0	0
Totaal	5.531.365	3.182.365	3.701.269	3.701.269	3.701.269	3.701.269

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Actualisering bestemmingsplannen						
- bestaand beleid	155.015	135.784	135.784	135.784	135.784	135.784
Elst Centrum (winkelgebied Elst)						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Elst-Centraal						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
Centrumplan Heteren						
- bestaand beleid	0	0	0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	6.700.000	2.087.290	2.450.408	2.450.408	2.450.408	2.450.408
Totaal	6.855.015	2.223.074	2.586.192	2.586.192	2.586.192	2.586.192

Saldo programma Ruimtelijke Ordening	-1.323.651	959.291	1.115.077	1.115.077	1.115.077	1.115.077
---	-------------------	----------------	------------------	------------------	------------------	------------------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Invest. BCF	2010	2011	2012	2013
60.	0,3 FTE Juridische advisering (schaal 10)	2010	(exploitatie)	21.610			
TOTAAL				21.610	0	0	0

Eenmalige nieuwe lasten:

Speerpunt: Actualisering bestemmingsplannen

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
59a.	Versnelde actualisatie bestemmingsplannen	2010	212.500	212.500			
TOTAAL				212.500	0	0	0

Speerpunt: Overige producten

Nr.	Omschrijving	Jaar uitv.	Eenmalig BCF	2010	2011	2012	2013
61.	Inhuur stedenbouwkundige capaciteit	2010	35.000	35.000			
TOTAAL				35.000	0	0	0

Toelichtingen op de nieuwe PNL-post

60. 0,3 FTE Juridische advisering

Op 1 juli 2008 is de nieuwe Wro in werking getreden. Op basis daarvan wordt de nota Grondbeleid geactualiseerd (1e helft 2009). De nieuwe Wro noodzaakt tot structureel extra werkzaamheden in het kader van kostenverhaal, bijvoorbeeld advisering en kwaliteitsbewaking van juridische producten, zowel in- als externe. Structurele formatietoerekening: 12 uur – schaal 10.

61. Inhuur stedenbouwkundige capaciteit

De afdelingen RO en BWM streven naar (meer sturing op en borging van) een hogere ruimtelijke kwaliteit. Dit vraagt om een integrale benadering, niet alleen bij nieuwe – of herontwikkelingen, maar ook daar waar het gaat om het beheer. Ideeën hierover worden momenteel uitgewerkt, waarbij ook gekeken wordt naar de rol van de welstands- en monumentencommissie (zie voorstel op de Signaallijst voor 'supervisie op de ruimte'). Als onderdeel hiervan willen RO en BWM stedenbouw borgen in hun advisering, aan de voorkant respectievelijk bij concrete bouwplannen.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Ruimtelijke Ordening

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
Speerpunten:			
Actualisering bestemmingsplannen			
8100.1 Planelogie en stedenbouw	310.652	446.436	135.784
	310.652	446.436	135.784
Elst Centrum (winkelgebied Elst)			
- -	0	0	0
	0	0	0
Elst-Centraal			
- -	0	0	0
	0	0	0
Centrumplan Heteren			
- -	0	0	0
	0	0	0
Overige producten:			
8100.0 Ruimtelijke ordening	473.524	473.524	0
8220.5 Handhaving	138.562	138.562	0
8220.6 Bouwen en wonen algemeen	26.466	26.466	0
8300.0 Grondexploitatie	144.263	2.594.671	2.450.408
	782.815	3.233.223	2.450.408
PNL 2010-2013			
	21.610	21.610	0
Totaal	1.115.077	3.701.269	2.586.192

4.11 Programma Woningbouw

Doel van het programma is het versneld bouwen van woningen in iedere prijsklasse, met extra aandacht voor de positie van starters en senioren. Vanuit de gemeentelijke regierol wordt woningbouw gestimuleerd door het beschikbaar stellen en creëren van bestemmingsplancapaciteit voor de bouw van 3030 woningen.

Dit programma omvat aspecten die te maken hebben met het voorzien in de huidige en toekomstige kwantitatieve en kwalitatieve woningbehoefte.

➔ Speerpunt: Versnelling woningbouw

Wat is al vastgesteld?

Lokaal

- Woonvisie 2004-2010 (27 april 2004)
- Voortgangverslag Woonvisie 2004-2010 (april 2006)
- Kadernota Visie op Ruimte (2005)
- Beleidsregel Inbreidingsverzoeken (2005)
- Nota Grondbeleid (2009).

Regionaal

- Regionaal Plan 2005-2020 (2007)
- Woonvisie KAN (2002) en Concessiebeleid KAN (uitwerking Woonvisie - 2004)
- Regionale huisvestingsverordening (2007).

Provincie

- Woonvisie Gelderland (2003)
- Streekplan Gelderland (2005).

Rijk

- Nota Mensen, Wensen, Wonen (2000).

Wat willen we bereiken?

- In de huidige raadsperiode (2006-2010) wordt bestemmingsplancapaciteit ontwikkeld om de bouw van 3030 woningen mogelijk te maken (bouwtitels op basis waarvan bouwvergunningen worden verstrekt).
- Netto woningproductie van 420 woningen per jaar.
- Goede samenwerking tussen woningcorporaties en marktpartijen gericht op verhogen woningbouwproductie.

Omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten

Een woonomgeving in de Overbetuwe met een kwalitatief goed, gevarieerd en betaalbaar woningaanbod, waardoor voor een ieder die een woning zoekt voldoende keuzevrijheid bestaat (Woonvisie 2004-2010).

Welke indicatoren worden gebruikt om de effecten van het programma meetbaar te maken?

Indicatoren	Start raadsperiode	Werkelijk Ultimo			Prognose Ultimo			
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
% beschikbare bouwtitels in bestemmingsplannen (100% = 3030)	0-meting 2777 91,7%	+ 100 2877 93,3%	+ 525 3402 112,3%	+ 144 3546 128%	+ 150 3696 133%	+150 3846 138,5%	+ 150 3996 144%	+ 150 4146 149%
Woningen CBS	16.263	16.556	17.345	17558	17978	18.398	18.818	19.238
Opgeleverde nieuwbouw		293	710	213	420 ⁶	420	420	420
Aantal < € 172.000 en/of goedkope huur		79	148	43	150	150	150	150
Aantal appartementen		27	135	48	50	75	75	75
Aantal met Woonkeur		0	19	19	40	40	40	40

⁶ Bij de prognose wordt uitgegaan van 420 nieuwbouwwoningen per jaar. Daarbij passen de volgende kanttekeningen:

- Tussen 2003 en 2008 zijn gemiddeld 406 woningen per jaar bijgebouwd. Vanaf het vierde kwartaal van 2008 en in de loop van 2009 (economische recessie) is de woningbouwproductie sterk teruggevallen. Lopende projecten worden afgebouwd. Nieuwe projecten komen moeizamer dan voorheen van de grond.
- Recent woningmarktonderzoek door RIGO RESEARCH BV uit Amsterdam toont voor de komende 10 jaar een lagere behoefte aan nieuwbouw aan dan we de afgelopen jaren gewend waren. De komende maanden worden de recente kengetallen, die duiden op een trendbreuk, verwerkt in het ontwerp van de nieuwe woonvisie. Over de beide ontwikkelingen rapporteren wij nader zodra daar aanleiding toe is.

Dan zal ook de prognose voor het aantal te bouwen woningen voor de jaren 2010 t/m 2015 worden bepaald.

Wat gaat het college in 2010 doen om de doelstelling te bereiken?

Prioriteit 2010	Kwalitatieve doelstelling	Kwantitatieve doelstelling	Activiteiten in 2010	In welk jaar vindt afronding plaats
Woningbouw-productie.	Toetsing aan uitgangspunten woonvisie.	Het creëren van 150 bouwtitels. Het bouwen van 420 woningen.	Uitvoering van (delen) van de woonvisie in 30-tal woningbouw-projecten.	2010
Samenwerking met externe partijen.	• Versterken samenwerking met woningcorporaties • Het opstellen van prestatieovereenkomsten die voldoen aan de uitgangspunten van de nieuwe woonvisie 2010-2015.	Het maken van bilaterale prestatieovereenkomsten met woningcorporaties Heteren, Valburg en Vivare. Eén overeenkomst per corporatie.	Het vastleggen van afspraken in uitvoeringsgerichte prestatieovereenkomst en met de lokale woningcorporaties. De overeenkomsten maken onderdeel uit van de 1e uitvoeringsmaatregelen van de woonvisie 2010-2015.	2010

Wat mag het programma Woningbouw kosten?

Lasten en baten programma Woningbouw

Lasten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Versnelling woningbouw						
- bestaand beleid	195.328	187.540	184.574	184.574	184.574	184.574
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	1.564.588	1.331.641	1.199.478	1.199.478	1.199.478	1.199.478
- PNL 2010-2013			0	0	0	0
Totaal	1.759.917	1.519.181	1.384.052	1.384.052	1.384.052	1.384.052

Baten	Rekening 2008	Raming				
		2009	2010	2011	2012	2013
<u>Speerpunten</u>						
Versnelling woningbouw						
- bestaand beleid	1.053.663	10.148	22.510	22.510	22.510	22.510
<u>Overige producten</u>						
- bestaand beleid	1.852.593	1.313.934	1.187.376	1.187.376	1.187.376	1.187.376
Totaal	2.906.256	1.324.082	1.209.886	1.209.886	1.209.886	1.209.886

Saldo programma Woningbouw	-1.146.340	195.099	174.166	174.166	174.166	174.166
-----------------------------------	------------	---------	---------	---------	---------	---------

PNL-posten 2010-2013 uit bijlage IV-A (met vermelding nummers uit PNL)

Structurele nieuwe lasten:

Geen.

Eenmalige nieuwe lasten:

Geen.

Met welke producten wordt het programma gerealiseerd?

Producten programma Woningbouw

Productnummer en productnaam	Saldo	Lasten	Baten
<u>Speerpunten:</u>			
Versnelling woningbouw			
8220.0 Volkshuisvesting	153.303	175.813	22.510
8220.3 Uitvoering woonvisie	8.761	8.761	0
	162.064	184.574	22.510
<u>Overige producten:</u>			
0030.4 Huisnummering	13.376	13.376	0
8200.1 Subsidiëring woningbouw	-16.373	15.890	32.263
8200.2 Verhuur gemeentelijke woningen	1.906	7.019	5.113
8220.1 Gemeentegaranties	1.623	1.623	0
8220.4 Bouw- en woningtoezicht	1.161.570	1.161.570	0
8230.0 Bouwvergunningen	-1.150.000	0	1.150.000
	12.102	1.199.478	1.187.376
PNL 2010-2013	0	0	0
Totaal	174.166	1.384.052	1.209.886

5. Paragrafen

5.1 Lokale lasten

1. Inleiding

De gemeentelijke belastingen en heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Daarnaast zijn de gemeentelijke lasten voor de inwoners van belang omdat deze een directe invloed hebben op het persoonlijke bestedingsbudget.

Deze paragraaf geeft de hoofdlijnen van het beleid van de gemeentelijke belastingen en rechten aan, biedt inzicht in de inkomsten uit de gemeentelijke belastingen en geeft een aanduiding van de lokale belastingdruk.

In onderdeel 2 gaan wij nader in op gewijzigde WOZ waarden. In de onderdelen 3 t/m 8 worden de lokale heffingen beschreven. Daarbij gaan wij uit van de tarieven 2009 zoals deze door de gemeenteraad zijn vastgesteld en geven daarbij de tariefvoorstellen voor 2010 aan.

In het onderdeel 9 worden de gevolgen van de voorgenomen tariefsverhogingen zichtbaar gemaakt. In het laatste onderdeel wordt de lokale belastingdruk afgezet tegen het regionale en het landelijke beeld.

2. Wet waardering onroerende zaken

De hoogte van de aanslag OZB is mede afhankelijk van de economische waarde van de onroerende zaak. De economische waarde wordt jaarlijks vastgesteld op grond van de Wet waardering onroerende zaken. Voor 2010 geldt 1 januari 2009 als waardepeildatum. Op dat moment had de kredietcrisis al invloed op de marktprijzen van woningen. Markontwikkelingen in de loop van 2009 mogen niet worden meegenomen in de waardebepaling per 1-1-2010. De resultaten van herwaardering zijn nog niet bekend.

3. Onroerende-zaakbelastingen

Eind februari 2010 worden de waardebeschikkingen verzonden met de WOZ-waarden naar de waardepeildatum 1 januari 2009. Het beleid is, dat de uitkomsten van de nieuwe waarderingen niet van invloed zijn op de OZB-opbrengst. Een stijging van de economische waarden leidt om die reden tot een daling van de OZB-tarieven. En omgekeerd.

De resultaten van herwaardering zijn nog niet bekend. Wij verwachten dat de landelijke tendens zich ook in deze gemeente voordoet. Zodra de markontwikkelingen per 1-1-2010 bekend zijn, zullen wij de gevolgen hiervan aan u voorleggen.

De onroerende-zaakbelastingen bestaan uit 2 belastingen, namelijk een eigenarenbelasting en een gebruikersbelasting. De gebruikersbelasting geldt uitsluitend voor niet-woningen.

De hoogte van de aanslag is afhankelijk van de economische waarde van de onroerende zaak én van het vastgestelde percentage van de vastgestelde waarde.

De economische waarde wordt, op grond van de Wet waardering onroerende zaken, jaarlijks vastgesteld. Voor 2010 geldt 1 januari 2009 als waardepeildatum.

Het tarief wordt jaarlijks vastgesteld als onderdeel van de begrotingsbehandelingen.

De totale opbrengst OZB 2010 is begroot op € 5.668.877 op basis van de tarieven 2009, incl. 1,5 % verhoging. In de meerjarenbegroting gaan we ervan uit, dat de OZB-opbrengst jaarlijks ook met een inflatiepercentage van 1,5 % zal stijgen, excl. autonome groei.

De concrete OZB-tarieven kunnen pas worden vastgesteld nadat de gegevens over de waardeontwikkeling bekend zijn. Zodra dit bekend is, zullen wij hierover nadere voorstellen indienen.

4. Afvalstoffenheffing/reinigingsrecht

De afvalstoffenheffing wordt geheven op basis van artikel 15.33 van de Wet milieubeheer.

Belastingplichtig zijn degenen, die in de gemeente feitelijk gebruik maken van een perceel waarvan de gemeente verplicht is tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen.

De tarieven zijn afhankelijk van de wijze van inzameling:

De gebruikers van citybins en bovengrondse verzamelcontainers betalen een vast bedrag per jaar. Voor het tarief wordt een onderscheid gemaakt tussen een eenpersoonshuishouding en een meerpersoonshuishouding;

Voor de overige huishoudens geldt het Diftarsysteem. Naast een vast bedrag ontvangt men jaarlijks een nota voor het aantal containerledingen of (voor nieuwbouwprojecten) de aanbiedingen aan een ondergrondse container.

Voor bedrijven waar op verzoek afvalstoffen worden opgehaald die qua aard en omvang gelijk te stellen zijn met huishoudelijk afval, geldt het reinigingsrecht. Het hiervoor beschreven Diftarsysteem is hierop van toepassing.

Het tarievenbeleid is gebaseerd op een 100% kostendekking. De totaal te dekken netto lasten voor de afvalverwijdering 2009 zijn begroot op € 3.998.159. Rekening houdende met de te verlenen kwijtscheldingen bedraagt de opbrengst voor de reinigingsheffingen op basis van de tarieven 2009 € 3.996.823, dus nagenoeg gelijk aan de totale kosten (dus afgerond 100% kostendekking). De tarieven van de afvalstoffenheffing 2010 hoeven dus niet te worden verhoogd.

In de programmabegroting 2009 is aan u gemeld dat bij een aantal grotere kostenposten de daarop van toepassing zijnde compensabele BTW niet in de tarieven voor de afvalstoffenheffing is opgenomen. Bij handhaving van het uitgangspunt dat de kosten voor 100% gedekt moeten worden zou dit in 2009 tot een extra verhoging van de tarieven hebben geleid van 7,4%. In de tariefsberekening van 2010 is de door te berekenen compensabele BTW wél volledig meegenomen. In december 2008 heeft de gemeenteraad ingestemd met de plaatsing van 5 extra Verpakkingen Inzamel Plaatsen (VIPS). Ook de financiële consequenties van deze extra VIPS zijn meegenomen in de tariefsberekening.

5. Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven voor het afvoeren van afvalwater op de gemeentelijke riolering. De tarieven zijn afhankelijk van de hoeveelheid kubieke meter water dat wordt gebruikt. Het belangrijkste tarief 2009 bedraagt € 210,70 per 500 kubieke meter of gedeelte daarvan.

De tarieven voor de rioolheffing voor 2010 zijn gebaseerd op het nieuwe Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP). Tijdens de behandeling van de Kadernota 2010 in de raad hebben wij toegezegd dat wij zullen onderzoeken of de rioolheffing m.i.v. 2010 verlaagd kan worden door o.a. de inzet van de beschikbare middelen in de bestemmingsreserve riolering. Dat onderzoek is inmiddels afgerond en de conclusie is dat de rioolheffing m.i.v. 2010 verlaagd kan worden met 10%. Het basistarief wordt dan € 189,60. (afgerond).

Een nadere toelichting hebben wij opgenomen in de uiteenzetting van de financiële positie, voorin de Programmabegroting 2010.

6. Hondenbelasting

Iedere houder van één of meerdere honden moet hondenbelasting betalen. Het tarief voor de eerste hond bedraagt € 44,20. Voor de tweede en volgende hond geldt een progressief tarief. Houders van honden in het buitengebied betalen de helft. Jaarlijks wordt een controle gehouden op het hondenbezit. De totale kosten voor het bestrijden van hondenoverlast bedragen € 203.425. De totale opbrengst voor hondenbelasting in 2010 wordt, op basis van de tarieven voor 2009, op € 200.016 geraamd.

Vorig jaar is de hondenbelasting niet verhoogd. Wij stellen u voor de tarieven ook in 2010 niet te verhogen, gelet op o.a. het relatief geringe verschil tussen inkomsten en uitgaven.

7. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Voor de volgende belastingsoorten bestaat de mogelijkheid om kwijtschelding aan te vragen:

Belasting	Maximaal kwijtschelding voor
Onroerende-zaakbelastingen	De gehele aanslag
Afvalstoffenheffing	Voor deelnemers aan het Diftarsysteem: maximaal 11 ledigingen van de groene container maximaal 16 ledigingen van de grijze container maximaal 100 aanbiedingen aan een ondergrondse container
Rioolrecht	De gehele aanslag
Hondenbelasting	Uitsluitend voor de eerste hond

Of de aanvrager ook inderdaad in aanmerking komt voor kwijtschelding hangt af van de persoonlijke financiële situatie. Het percentage voor de berekening van "de kosten van het bestaan" is vastgesteld op de maximale mogelijkheid, namelijk 100% van de geldende bijstandsnorm.

In de begroting 2010 is voor te verlenen kwijtschelding € 237.000 geraamd. Dit bedrag is gebaseerd op ongeveer 520 te honoreren aanvragen.

Wij streven ernaar om de aanvraagprocedure achterwege te laten voor degenen die dit jaar al kwijtschelding hebben gekregen.

8. Leges

De leges zullen voor 2010 met het inflatiepercentage van 1,5 % worden verhoogd. In de bijlage bij deze paragraaf is een kostendeckingsoverzicht opgenomen.

9. De belangrijkste belastingtarieven 2009 en 2010

Soort belasting	Nadere aanduiding	Tarief 2009	Voorstel 2010 *)
Onroerende-zaakbelastingen			
Eigenaar woning	Percentage van de waarde	0,0872%	0,0885%
Gebruiker niet-woning	Percentage van de waarde	0,1180%	0,1198%
Eigenaar niet-woning	Percentage van de waarde	0,0956%	0,0970%
Totaal niet-woning	Percentage van de waarde	0,2136%	0,2168%
Afvalstoffenheffing en Reinigingsrecht			
Diftar	Vast bedrag	€ 128,60	€ 128,60
GFT container 80 liter	Tarief per lediging	€ 1,74	€ 1,74
GFT container 180 liter	Tarief per lediging	€ 3,07	€ 3,07
Rest container 140 liter	Tarief per lediging	€ 3,96	€ 3,96
Rest container 240 liter	Tarief per lediging	€ 6,00	€ 6,00
Ondergrondse container (rest)	Tarief per aanbieding	€ 1,36	€ 1,36
Rioolheffing			
Woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 210,70	€ 189,60**)
Niet-woningen	Waterverbruik tot 500 m3	€ 210,70	€ 189,60**)
Hondenbelasting			
	De eerste hond	€ 44,20	€ 44,20
	De tweede hond	€ 66,30	€ 66,30
	Buitengebied	50%	50%

*) In voorgestelde het OZB- tarief 2010 is uitgegaan van een gelijke WOZ-waarde.

Hierna worden de lokale lasten voor 2010 van een fictief gezin uit deze gemeente weergegeven.

Uitgangspunten: Hoekwoning met een waarde van € 254.000 (waardepeildatum 1-1-2008) Diftar: 16 ledigingen van de grijze en 9 ledigingen van de groene container.		
De belastingdruk in 2010 voor dit gezin:		
		Belasting
Onroerende-zaakbelasting		€ 218,62
Afvalstoffenheffing		
Vast bedrag	€ 128,60	
240 liter rest container	€ 96,00	
180 liter GFT container	€ 27,63	€ 252,23
Rioolheffing		€ 189,60
Totaal gemeentelijke belastingen en heffingen:		€ 660,45

Ten opzichte van 2009 betekent dit een verlaging van € 17,87. Dit is – 2,6% .

10. Lokale lastendruk in vergelijking met het regionale en landelijke beeld

De lokale lasten worden jaarlijks zowel door de Provincie als door en het Centrum voor Onderzoek van de economie van de lagere Overheden (COELO) in beeld gebracht.

Hoewel de uitgangspunten iets afwijken van bovenstaand voorbeeld, leveren de cijfers (2009) toch een goede vergelijking op van de lastendruk in onze gemeente ten opzichte van het regionale en landelijke beeld. Ter vergelijking:

Onderzoeker	Gemiddelde lastendruk 2009	Rangordening Overbetuwe (van laag naar hoog)
Provincie Gelderland	€ 680,00	Nr. 40 van 56
COELO (landelijk)	€ 670,00	Nr. 249 van 457

Door de verlaging van de gemiddelde belastingdruk 2010 is de verwachting dat bovenstaande rangordening in 2010 ook een gunstiger beeld zal geven voor onze gemeente.

Bijlage paragraaf lokale lasten: kostendeckingsoverzicht leges 2010

Inkomsten	1.906.506
Bij: tariefsverhoging 1,5% (1,5% van € 756.506)	11.348
Totaal inkomsten	1.917.854
Totaal lasten	1.968.126
Saldo baten en lasten	-50.272
Kostendeckendheid tarief	97,45%

Inkomsten

2 004 0000	8 34 0100	Documenten leges	176.392
2 004 0010	8 34 0100	Verklaring gedrag	28.549
2 004 0020	8 34 0100	GBA-algemeen	63.155
2 004 0030	8 34 0100	Opbrengst Kadaster	993
2 004 0040	8 34 0100	Burgerlijke stand	46.735
2 004 0050	8 34 0100	Naturalisatie	5.297
2 004 0070	8 34 0100	Reisdocumenten leges	327.585
2 006 0000	8 34 0000	Verg. raads- en ciestukken	4.626
2 120 0220	8 34 0110	Brandveiligheidsvergunning	2.339
2 140 0201	8 34 0140	APV en bijz. wetten	5.000
2 652 0085	8 34 0100	Invalidenparkeerkaarten	6.919
2 311 0010	8 34 0140	Ventvergunningen	309
2 723 0215	8 34 0000	Bodemonderzoek bouwvergunning	5.156
2 810 0100	8 34 0190	Leges/bijdragen van derden	83.451
2 823 0000	8 34 0180	Leges bouwvergunningen	1.150.000
Totale inkomsten			1.906.506

Lasten

2 003 0200	4 34 3000*	Eigen verklaringen t.b.v. rijbewijzen	23.000
	4 62 2090	Loonkosten PZ	136.993
2 003 0210	4 62 2040	Reisdocumenten: loonkosten BMO	1.831
	4 62 2090	Reisdocumenten: loonkosten PZ	138.947
2 004 0000	4 41 1000	Doorbetalings rijksvergoedingen rijbewijzen	40.800
2 003 0220	4 62 2090	Verklaring omtrent gedrag: loonkosten PZ	13.451
2 004 0010	4 41 1000	Verklaring omtrent gedrag: afdrachten COVOG	20.779
2 004 0070	4 41 1000	Doorbetalings rijksvergoedingen reisdocumenten	129.200
2 003 0000	4 34 3260*	Materiaal bevolkingsadministratie	2.521
2 003 0010	4 62 2090	Verstreken van inlichtingen: 30% van loonkosten PZ	36.593
2 002 2030	4 62 2090	Publieksinformatie: 30% loonkosten publieksbalie	69.689
2 003 1000	div*	Burgerlijke stand	80.446
2 003 1100	4 62 2090	Naturalisatie: loonkosten PZ	10.827
2 004 0050	4 41 1000	Naturalisatie: doorbetaling rijksleges	2.770
2 006 0000	4 62 2020	Raadsgriffie: loonkosten FZ	4.513
2 120 0220	4 62 2110	Brandpreventie gebruiksvergunningen: loonkosten Veiligheid	27.222
2 140 0205	4 34 3920*	Publicaties gemeentepagina	4.015
2 140 0200	4 62 2040	Loonkosten diverse afdelingen	113.431
2 140 0201	4 34 3000	Centraal Bureau Fondsenwerving	600
2 652 0085	4 34 3390*	Besluit gehandicaptenparkeerkaarten: overige kosten	5.800
	4 62 2100	Besluit gehandicaptenparkeerkaarten: loonkosten	5.894
2 723 0215	4 62 2050	Bodemonderzoek bij bouwvergunningen: loonkosten BWM	11.196
2 810 0100	4 62 2080	Planologie en stedenbouw alg: loonkosten RO	83.451
2 822 0400	div*	Kosten bij leges bouwvergunningen	975.126
Div	div	BTW correctie	29.031
Totale lasten			1.968.126

De *-posten zijn posten die (gedeeltelijk) BTW bevatten. Deze BTW wordt bij de kosten opgeteld. De specificatie van de BTW bijtelling is opgenomen in onderstaand overzicht:

2 003 0200	4 34 3000	Eigen verklaringen t.b.v. rijbewijzen	23.000
2 003 0000	4 34 3260	Materiaal bevolkingsadministratie	2.521
2 003 1000	4 34 3000	Trouwboekjes	4.202
2 140 0200	4 34 3920	Publicaties gemeentepagina (v.a. 2009 2 140 0205)	4.015
2 652 0085	4 34 3390	Besluit gehandicaptenparkeerkaarten: overige kosten	5.800
2 822 0400	div	Kosten bij leges bouwvergunningen	113.258
			152.796
BTW bijtelling 19%			29.031

5.2 Weerstandsvermogen

1. Inleiding

De paragraaf **weerstandsvermogen** geeft inzicht in:

- de financiële risico's die de gemeente loopt
- de financiële buffer die de gemeente achter de hand heeft om die financiële risico's op te vangen.

Door de financiële risico's te beheersen en de financiële buffer (weerstandscapaciteit genoemd) daarop af te stemmen, kan voor de langere termijn een betere garantie worden gegeven voor een solide financiële positie.

Voor een goede beoordeling van het weerstandsvermogen is het noodzakelijk de bedoelde risico's te confronteren met aanwezige weerstandscapaciteit. In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in beide zaken. Voor een zuivere bepaling van het weerstandsvermogen moet verder onderscheid gemaakt worden in:

- incidentele risico's en weerstandscapaciteit en
- structurele risico's en weerstandscapaciteit

Incidentele weerstandscapaciteit is namelijk bedoeld om incidentele risico's op te vangen en structurele weerstandscapaciteit voor de opvang van structurele risico's.

2. Weerstandscapaciteit

De **weerstandscapaciteit** bestaat uit:

middelen en mogelijkheden om niet begrote kosten, die onverwacht en van wezenlijke invloed zijn, af te dekken.

De weerstandscapaciteit is alleen bedoeld om zogenaamde "niet reguliere" risico's op te vangen.

De reden daarvoor is dat "reguliere risico's" meestal goed zijn in te schatten en te ondervangen door het afsluiten van een verzekering of het treffen van een financiële voorziening.

Zoals in de inleiding al aangegeven zullen wij bij de verdere uitwerking een onderscheid maken in incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

2.1 De beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen die kunnen worden ingezet om niet begrote kosten te dekken. Daarbij kan worden gedacht aan reserves, onbenutte belastingcapaciteit en vrije ruimte in de begroting (de post onvoorzien). In onderstaande tabel presenteren wij de verwachte ontwikkeling van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Ontwikkeling weerstandscapaciteit september 2007/augustus 2008 (x € 1.000)			
	Begroting 2009 (09-2008)	Jaarrekening 2008 (02-2009)	Begroting 2010 (09-2009)
<u>Incidentele weerstandscapaciteit</u>			
<u>A. Vrij aanwendbaar deel algemene reserve</u>	24.356	22.014	20.342
<u>Verwachte ontwikkelingen algemene reserve in meerjarenperiode</u>	5.651	4.906	6.637
<u>B. Stille reserves</u>			
Stille reserve gemeentelijk woningbezit	400	400	400
Stille reserve in aandelenkapitaal BNG	1.100	1.100	1.100
Stille reserve in eigendom gronden (niet zijnde grondbedrijf)	500	500	500
Totale incidentele weerstandscapaciteit	32.007	28.920	28.979

Structurele weerstandscapaciteit			
Begrotingsoverschot gedurende meerjarenperiode (is negatief geworden)	0	0	-3.240
Onbenutte belastingcapaciteit	632	682	691
Post onvoorzien (nieuw opgenomen m.i.v. 2008)	100	100	104
Totale structurele weerstandscapaciteit	732	782	-2.445

Toelichting bij de berekening van de incidentele weerstandscapaciteit.

Uitgangspunt voor de berekening van de weerstandscapaciteit bij de begroting 2010 is de prognose van de omvang van die reserve per 31 december 2013 (einddatum meerjarenperiode). Het is van belang om uit te gaan van een meerjarige prognose van de reserve, omdat ook de in beeld gebrachte risico's zich uitstrekken over meerdere jaren.

De stille reserves hebben betrekking op activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én die op korte termijn verkoopbaar zouden kunnen zijn. In onze gemeente gaat het dan om het eigendom van een tweetal woningen⁷ en het te laag gewaardeerde aandelenbezit van de BNG⁸. Daarnaast heeft de gemeente nog gronden in haar bezit die niet voor grondexploitatie zijn bestemd, maar wel kunnen worden verkocht. De omvang van het daarmee gemoeide bedrag is niet bekend. Toch is het van belang hiervan een raming op te nemen en wordt volstaan met een bedrag van € 0,5 miljoen. Daarnaast heeft de gemeente zeker ook nog andere stille reserves die niet of nauwelijks zijn te kwantificeren. Op de staat van geactiveerde kapitaaluitgaven staan alle investeringen, die nog niet helemaal zijn afgeschreven. Op het moment dat een vast actief met een economisch nut (een actief met waarde in het economisch verkeer) geheel is afgeschreven, verdwijnt dit actief uit de gemeentelijke boeken. Dat wil dan niet zeggen dat er dan geen economische waarde meer is. Het is goed om dit te weten. Omdat kwantificering niet of nauwelijks mogelijk is, is hiervoor geen bedrag opgenomen. Het voorgaande komt erop neer, dat de stille reserves zeker hoger zijn dan het bedrag dat in bovenvermelde staat is opgenomen.

De incidentele weerstandscapaciteit in deze gemeente kan als zeer goed worden gekwalificeerd.

Toelichting bij de berekening van de structurele weerstandscapaciteit.

In tegenstelling tot de voorgaande jaren is er in het financiële meerjarenbeeld van Overbetuwe geen sprake meer van enige structurele weerstandscapaciteit. Het licht positieve beeld is omgeslagen in een fors tekort. Met name de te verwachten begrotingstekorten in de jaren 2012 en 2013 veroorzaken dit beeld. Verderop in deze paragraaf, bij het onderdeel "Structurele risico's / ontwikkeling algemene uitkering" treft u een meer uitgebreide toelichting aan.

3. Risico's

Evenals de weerstandscapaciteit moeten de risico's worden onderverdeeld in:

- incidentele en
- structurele risico's

3.1 Incidentele risico's.

Dit zijn eenmalige risico's die een aanslag kunnen doen op de incidentele weerstandscapaciteit. Hierna volgt een opsomming van deze risico's

- Grote Projecten, niet zijnde specifiek grondexploitatie
De gemeente heeft enkele grote projecten in voorbereiding of neemt daaraan deel, die grote financiële risico's met zich meebrengen. De volgende opsomming kan worden gegeven:
 - Elst Centraal
 - Heteren Centrum
 - Elst Centrum

⁷ Wij zijn voornemens één van deze woningen te verkopen, nu de huurder is overleden

⁸ Het uitgangspunt dat het BNG aandelenkapitaal op korte termijn kan worden verkocht is arbitrair

- Aanleg Tangenten (rondwegenstructuur Elst)
- Park Lingezen
- Afwikkeling MTC (heeft alleen nog betrekking op afwikkeling enkele onroerende zaken)
- Ontsluiting Betuws Bedrijvenpark
- Huis der gemeente

Voor enkele projecten zijn voorzieningen en of bestemmingsreserves gevormd of zijn financiële middelen in de begroting gereserveerd. Voor dat deel is het aanwezige risico dus ondervangen.

Hieronder is een overzicht opgenomen van de voor deze projecten beschikbare middelen.

- Elst Centraal: beschikbaar zijn een bestemmingsreserve ter hoogte van € 2,1 miljoen en een voorziening voor de al gemaakte kosten van € 1,4 miljoen. Het project Elst Centraal staat financieel onder druk. Dat komt door de hogere kosten van de tunnel nabij de Aamsestraat en opgetreden stagnatie op de vastgoedmarkt. Bij de Kadernota 2010 is aangegeven dat het te verwachten tekort bij dit plan zal oplopen tot € 7 miljoen. Dat betekent dat in deze paragraaf een extra risicopost van € 3,5 miljoen moet worden opgenomen.
- Heteren Centrum: Voor een deel van het tekort van dit plan is een bestemmingsreserve kapitaallasten ter grootte van afgerond € 6 miljoen beschikbaar. Daarnaast wordt voor het restantdeel van het te verwachten tekort (€ 1,3 miljoen) dekking gevonden binnen het grondexploitatiedeel van het project. Met de projektontwikkelaars is nog geen overeenstemming bereikt voor de afname van die gronden.
- Elst Centrum: Berekeningen tonen aan, dat in het geval alle plannen worden gerealiseerd er een voor de gemeente blijvend tekort van € 7,4 miljoen zal optreden. Omdat de plannen voor Elst Centrum fasegewijs aan de raad zullen worden aangeboden, zal pas geleidelijk een inzicht gaan ontstaan in het werkelijke tekort. In de aanbidding van de plannen is dus ook gezegd dat de kosten zich zullen voltrekken binnen een bandbreedte van € 0 tot 7,4 miljoen. Omdat het juist bij een weerstandsparagraaf van belang is een inschatting te maken van risico's, is het niet gewaagd voor dit project in dit stadium uit te gaan van een optredend tekort van € 5 miljoen.
- Aanleg Tangenten: zie hierna onder het kopje Bovenwijkse Voorzieningen.
- Park Lingezen: de hiervoor getroffen voorziening bedraagt € 3,5 miljoen. De gemeente Arnhem heeft inmiddels laten weten zowel te zullen bijdragen in de kosten van aanleg als beheer. De gemeente Nijmegen draagt alleen bij in de kosten van aanleg van het park. Achter de schermen wordt echter geprobeerd ook Nijmegen te bewegen ook haar verantwoordelijkheid voor het beheer te nemen.
- MTC: getroffen voorziening ter grootte van het geschatte gemeentelijke nadeel: € 1,1 miljoen.
- Ontsluiting Betuws Bedrijvenpark: Op de langere termijn (buiten de huidige termijn van de meerjarenperiode) zal Overbetuwe financieel moeten bijdragen in een verkeerskundige oplossing die bijdraagt aan een goede ontsluiting van het beoogde bedrijvenpark. Op dit moment geven berekeningen aan dat de totaalinvestering een bedrag belooft van € 12 miljoen. Uitgaande van een aandeel van Overbetuwe van 1/3 deel (aannee) moet op termijn rekening worden gehouden met een investering van € 4 miljoen.
- Huis der gemeente.
Bij de Kadernota 2010 is gemeld dat rekening moet worden gehouden met extra kosten voor de realisering van het gemeentehuis in de orde van grootte van € 5 miljoen. Dit bedrag zal in deze paragraaf voor het eerst als risico worden opgenomen

Alle genoemde projecten brengen, ondanks de gereserveerde middelen, aanvullende risico's met zich mee. Dat heeft vooral te maken met de complexiteit van de werken en ook met de mate waarin de gemeente afhankelijk is van de medewerking van derdepartijen.

- Grondexploitatie
De exploitatie van gronden brengt altijd grote risico's met zich mee. In de paragraaf grondbeleid,

behorend bij deze begroting, zijn deze risico's opgesomd. Het risico van het grondbedrijf is op de gebruikelijke wijze gekwantificeerd. Dat gebeurt door 10% te nemen van de boekwaarden van alle complexen vermeerderd met de nog te maken kosten voor de actieve complexen (dat zijn complexen waarbij de grondexploitatie voor rekening en risico van de gemeente plaatsvindt). Daarmee komen we op een bedrag van € 3,0 miljoen (bron: paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening 2008). Deze risicopost is echter niet in geld opgenomen in het overzicht aan het einde van deze paragraaf. Daar zijn de volgende redenen voor:

Voor grondexploitaties met een concreet voorgerecalculeerd nadelig exploitatieresultaat zijn al financiële voorzieningen gevormd. Het merendeel van de overige actieve grondexploitaties zal naar de huidige inzichten met een voordelig saldo kunnen worden afgesloten. Dit ondanks het feit dat bij de woningbouwcomplexen al rekening is gehouden met een vertraagde realisatie van de projecten. Ondanks de redelijk positieve uitkomsten van de recent door de gemeenteraad vastgestelde grondexploitaties blijft waakzaamheid van belang, omdat bijvoorbeeld op dit moment de werkelijke invloed van de kredietcrisis moeilijk te beoordelen is. Desondanks achten wij het apart opnemen van een risicopost op dit moment niet noodzakelijk.

- Bovenwijkse Voorzieningen

Tengevolge van de uitbreidingsplannen binnen onze gemeente dienen op diverse plaatsen zogenaamde Bovenwijkse voorzieningen te worden opgericht. Bovenwijkse voorzieningen zijn infrastructurele werken die qua omvang en belang het wijkniveau te boven gaan, maar vaak wel vanwege nieuwe wijken moeten worden opgericht (rondwegen, tunnels, viaducten). De hierover op papier vastgelegde informatie (nota Bovenwijkse voorzieningen) waarin, kosten en baten zijn benoemd, wordt op dit moment geactualiseerd. Vooruitlopend op deze actualisatie is de afgelopen jaren een inschatting gemaakt van de mate waarin de kosten van bedoelde voorzieningen niet door opbrengsten zullen worden gedekt. Op basis van die inschatting is de afgelopen jaren steeds een stelpost opgenomen € 3 miljoen. Op grond van de inmiddels beschikbare conceptversie van de nota Bovenwijkse voorzieningen, lijkt deze stelpost volstrekt onvoldoende. Hoewel de conceptversie zowel aan de kosten- en opbrengstenkant nog belangrijke wijzigingen kan ondergaan, is het in dit stadium verstandig de eerder opgenomen stelpost met € 4,5 miljoen te verhogen naar € 7,5 miljoen.

- PPS constructies

Gemeente Overbetuwe werkt met een aantal marktpartijen binnen de GEM Westeraam samen aan de realisering van de wijk Westeraam waarin 2350 woningen zullen worden gebouwd.

Nagenoeg alle gronden zijn bij de gemeente ingebracht en zullen naarmate het plan vordert worden overgedragen aan GEM Westeraam. Tot het moment dat alle gronden zijn overgedragen (planning globaal tot 2011) draagt de gemeente hiervoor de financiële risico's. Per 31 december 2008 is de waarde van bedoelde gronden afgenomen tot afgerond € 6,8 miljoen. De overdracht van gronden loopt licht achter bij de planning; gezien de te verwachten afzetmoeilijkheden bij nieuwbouwprojecten moet ermee rekening worden gehouden, dat meer vertragingen zullen gaan optreden. Per 30 juni 2009 zijn 1576 van de geplande 2350 kavels verkocht. De jaarlijks geactualiseerde grondexploitatieberekening (voorjaar 2009) laat een voorgerecalculeerde winst zien van € 0,2 miljoen. Dat is een forse afname ten opzichte van de prognose over het jaar ervoor en wordt mede veroorzaakt doordat de looptijd van het plan voor de 2e keer met één jaar is verlengd (realisatie wordt nu voorzien eind 2013). De negatieve financiële gevolgen van verdere vertragingen van het plan zijn berekend op afgerond € 0,7 miljoen per vertragingsjaar. Een verdere uitloop met één jaar zal dus niet meer door Westeraam zelf kunnen worden opgevangen. Westeraam heeft tot dusver qua planning een mooie voortgang gekend. Gezien de inmiddels opgelopen vertraging in het plan en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties, gaan de risico's toenemen. Uit de volgende grondexploitatieberekening (voorjaar 2010) zal duidelijk worden of voor dit plan een voorziening moet worden getroffen.

- Garantieverplichtingen

<u>De gemeente kent garanties ten behoeve van:</u>	(x € 1 miljoen)
Stichtingen, verenigingen e.d.	3,7
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	59,7
Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)	121,3
Particulieren (voormalige gemeentegarantie)	21,7
Totaal	206,4

Voor de aan stichtingen, verenigingen e.d. verleende garanties draagt de gemeente het zogenaamde secundaire risico. Dat wil zeggen dat in het geval de debiteur in gebreke blijft, de gemeente als eerste wordt aangesproken.

De gemeente loopt bij de garanties die door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen zijn afgegeven het zogenaamde tertiaire risico. Na de debiteur wordt het Waarborgfonds als eerste aangesproken. Kan het fonds niet aan de verplichtingen voldoen, dan wordt de gemeente op grond van de aangegane achtervang aangesproken. Gezien dit indirecte risico omvat het, hierboven bij deze fondsen, vermelde bedrag slechts 50% van de totaal verleende garantie.

De gemeente heeft de risico's van de gemeentegaranties, die zijn verstrekt op grond van de voormalige gemeentegarantieregeling, in 1994 afgekocht. Desondanks heeft de gemeente hierover nog steeds risico's gelopen op grond van een daarbij gesloten achtervangconstructie. Op 31 december 2006 kan dit risico als beëindigd worden beschouwd. De Stichting Nationale Hypotheekgarantie die dit risico destijds heeft overgenomen heeft bekend gemaakt geen aanspraken meer te zullen laten gelden. Wij zullen het totaalbedrag dat met deze oude garanties is gemoeid wel blijven opnemen in deze paragraaf, omdat de gemeente voor deze oude garanties nog steeds "doorgeefluik" is voor de Stichting Nationale Hypotheek Garantie.

In de paragraaf weerstandsvermogen, zoals die is uitgebracht bij de jaarrekening 2008 (februari 2009), is uitgebreid ingegaan op de turbulente situatie bij de financiële instellingen en op de situatie op de huizenmarkt. Sindsdien bereikt ons informatie die hoop geeft dat enig herstel aanstaande is. Dat zien we bijvoorbeeld doordat er meer woningen zijn verkocht, dan in de voorafgaande periode en ook door het behoorlijk opleven van de aandelenbeurzen en de als gevolg daarvan verbeterde dekkingsgraad van de pensioenfondsen. Anderzijds is ook informatie beschikbaar gekomen waaruit is af te leiden dat het aantal gedwongen woningverkoop is toegenomen en worden sombere voorspellingen gedaan voor de omvang van de werkloosheid op de korte en langere termijn. De algemene economische situatie heeft een grote invloed op de mate waarin huizenbezitters in staat zijn aan hun verplichtingen te voldoen. Lukt dit niet meer dan zullen de hiervoor afgegeven garanties via de Waarborgfondsen worden aangesproken. Zowel het Waarborgfonds Sociale Woningbouw als het Waarborgfonds Eigen Woningen hebben een zeer sterke financiële positie. Het is nog steeds verantwoord er vanuit te gaan dat, gedurende de meerjarenperiode van onze begroting, geen substantieel beroep zal worden gedaan op de door de gemeente verstrekte garanties of afgegeven achtervang.

- Deelneming Ondernemerscentrum "De Schalm" in Andelst

De gemeente is 100% aandeelhouder van dit ondernemerscentrum. Het Ondernemerscentrum boekt de laatste jaren (en dat geldt inmiddels ook voor 2008) geringe positieve resultaten. De bezettingsgraad voor zowel kantoren als bedrijfshallen is op dit moment zeer goed. Aangezien de huidige bezettinggraad leidt tot "slechts" bescheiden positieve resultaten, laat het zich niet moeilijk raden wat de gevolgen voor de exploitatie zullen zijn als de bezetting belangrijk zou afnemen. Om die reden is blijvende vermelding van het risico van deze deelneming in deze paragraaf van belang. Het ondernemerscentrum staat te koop. Van concrete belangstelling is op dit moment echter geen sprake.

- **Presikhaaf Bedrijven**
De financiële situatie is geleidelijk aan gestabiliseerd. Door de aanzienlijk positieve resultaten in de afgelopen jaren was de weerstandscapaciteit per 31 december 2008 ca. € 0,5 mln. hoger dan de door Presikhaaf als noodzakelijk geachte financiële buffer van € 7,0 mln. Door het Algemeen Bestuur is daarom voorgesteld om dit surplus van ca. € 0,5 mln. te verrekenen met de gemeentelijke bijdrage voor het jaar 2010. Voor Overbetuwe betekent dat in 2010 een eenmalige korting op de gemeentelijke bijdrage van ca. € 37.500. Volgens Presikhaaf komt de begroting 2010 op hoofdlijnen positief uit, maar zal de realiseerbaarheid van de netto opbrengst en de stijging van het aantal niet-SW personeel nog zeer kritisch worden beoordeeld. De kredietcrisis heeft voor Presikhaaf vooral gevolgen voor de PMC (ProductMarktCombinatie) Industrie. Doordat de meeste SW-bedrijven onvoldoende industrieel werk hebben, is de concurrentie heftig en zijn de marges laag. Op begrotingsbasis blijft de rijksbijdrage een groot probleem, omdat die prognoses al enkele jaren somberder zijn dan uiteindelijk de werkelijk ontvangen bijdrage. Het intensief blijven volgen van de ontwikkelingen en vermelding in deze paragraaf blijft daarom van groot belang.
- **Opvang rekeningstekorten**
De gemeente heeft geen afzonderlijke bestemmingsreserve rekeningstekorten, omdat bedoelde tekorten kunnen worden gedekt uit de middelen van de algemene reserve. Het risico wordt geacht te zijn opgenomen in de algemene post van € 5 miljoen (niet specifiek gekwantificeerde risico's).
- **Dekking nieuwe investeringen ten laste van Algemene reserve**
In de afgelopen jaren is gebleken, dat onze gemeente bij nieuwe investeringen dikwijls de algemene reserve heeft ingezet om deze te bekostigen. Voor de jaren na 2012 is het reëel daarvoor een bedrag van € 5 miljoen (van de algemene reserve) te oormerken.
- **Benodigde middelen ter bekostiging van investeringen die vallen onder de zogenaamde 3 O's (onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar).**
Voor plotseling opkomende investeringsbehoeften van maatschappelijk nut die niet via de reguliere begrotingsbehandeling kunnen worden afgewikkeld dient een bedrag beschikbaar te zijn. Tot dusver is daarvoor een bedrag genoemd van € 1 miljoen. Hiermee zal bij de beoordeling van de vrije algemene reserve rekening moeten worden gehouden.
- **Bodemverontreiniging**
Dit is een beleidsterrein waarbinnen zaken spelen die grote financiële consequenties met zich mee kunnen brengen. Daarom is bodem als speerpunt aangemerkt in de programmabegroting. Binnen de gemeente loopt het project bodemkwaliteit. Dit project heeft een groot deel van de "grijze vlekken" in beeld gebracht. Grijze vlekken zijn potentieel verontreinigde locaties waar nog onvoldoende zicht op de bodemkwaliteit is. Er resteert echter nog een categorie locaties, waar de status van de bodemkwaliteit nog onbekend is. Aanvankelijk ging het hier om 49 locaties afkomstig uit het Historisch Bodembestand (HBB). Het HBB bevat potentieel verdachte locaties die tijdens de archiefinventarisatie in het kader van het project Landsdekkend Beeld 2005 zijn geregistreerd. Al deze 49 locaties zijn in 2009 onderzocht. Dit onderzoek heeft opgeleverd dat voor 18 locaties (potentieel ernstig verontreinigde planlocaties) opnieuw verder ingezoomd gaat worden via een oriënterend onderzoek (incl. boringen). Deze 18 oriënterende onderzoeken staan voor 2010 gepland. Pas na deze onderzoeken zal blijken of er werkelijk ergens sprake is van verontreiniging. Vervolgens zal pas daarna via een nader en eventueel afperkend bodemonderzoek kunnen worden vastgesteld wat de ernst en omvang van die mogelijke verontreiniging is en wat dus de eventuele saneringskosten zullen zijn. De nader en afperkende onderzoeken (hoogstwaarschijnlijk minder dan 18) staan gepland voor 2011 en 2012. Volgens landelijke planning dienen de gemeenten pas in 2030 al haar verontreinigde locaties volledig te hebben onderzocht en/of te hebben gesaneerd en/of via beheersmaatregelen onder controle te hebben.

- Brandbestrijding en hulpverlening bij rampen
In het geval van incidenten op “rampschaal” kan de gemeente worden geconfronteerd met flinke financiële aanspraken. Daarbij moet worden gedacht aan herstelwerkzaamheden, opvang, begeleiding en compensatie van schade.
- Niet gesprongen explosieven lopende (grondexploitatie)projecten
Als de kosten van dit risico niet betaald worden door de bron (bijvoorbeeld grondexploitatie), zal de algemene reserve als buffer moeten fungeren.
- Juridische procedures ruimtelijke plannen c.a.
De mogelijkheid bestaat dat aan de algemene reserve gelden moeten worden onttrokken om een of meerdere langshepende (ruimtelijke) kwesties voor de gemeente tot een goed eind te kunnen brengen. Of dit het geval zal zijn en om welk bedrag het hierbij gaat, staat niet bij voorbaat vast.

Recapitulatie incidentele financiële risico's:

A. Eenmalige risico's, waarvoor ramingen zijn opgenomen

Bij een aantal hiervoor in beeld gebrachte terreinen zijn wel ramingen opgenomen. Daarvan is de volgende opstelling te maken

(x € 1 miljoen):

Bovenwijkse voorzieningen (+ € 4,5 miljoen)	7,5
Elst Centrum	5,0
Dekking investeringen ten laste van algemene reserve	5,0
Dekking van zogenaamde “3 O” investeringen	1,0

Grote projecten

Elst Centraal (verwacht tekort van € 3,5 naar € 7,0 miljoen)	3,5
Specifiek: Lingezege (afkoop beheer)	1,5
Ontsluiting Betuws Bedrijvenpark	4,0
Huis der gemeente	5,0

B. Eenmalige risico's, waarvoor geen ramingen zijn opgenomen

Dikwijls zijn risico's niet te kwantificeren en moet volstaan worden met een melding en een hiervoor bepaalde stelpost. Dit betreffen de volgende in deze paragraaf vermelde algemene of niet specifiek gekwantificeerde risico's:

Grote projecten algemeen
Grondexploitatie
PPS-constructies
Garantieverblijdingen
Deelneming Ondernemerscentrum De Schalm
Presikhaaf Bedrijven
Opvang rekeningstekorten
Bodemverontreiniging
Brandbestrijding en hulpverlening
Niet gesprongen explosieven
Juridische procedures ruimtelijke plannen

Totale stelpost voor deze niet gekwantificeerde risico	<u>5,0</u>
Totaal eenmalige financiële risico's	€ 37,5

Het totaalbedrag aan eenmalige risico's is ten opzichte van de laatst opgestelde prognose (jaarrekening 2008) verhoogd met € 17 miljoen. Hieronder volgt een specificatie van dit verschil:

Bovenwijkse voorzieningen	+	€ 4,5
Elst Centraal	+	3,5
Ontsluiting Betuws Bedrijvenpark	+	4,0
Meerkosten Huis der Gemeente	+	5,0

Alle risico's samen moeten worden afgezet tegen de:

Beschikbare incidentele weerstandscapaciteit van € 29,0

Conclusies omvang incidentele risico's afgezet tegen de incidentele weerstandscapaciteit:

1. De eerste conclusie kan zijn dat de gemeente Overbetuwe de risico's op een goede wijze in beeld houdt.

Uit de huidige paragraaf is verder op te maken dat **de verhouding tussen:**

- de gekwantificeerde **eenmalige financiële risico's** van € 37,5 miljoen en
- de **incidentele weerstandscapaciteit** € 29,0 miljoen (algemene reserve per 1-1-2010 € 20,4 milj. + overige ontwikkelingen in meerjarenperiode € 6,6 milj. + stille reserves € 2 milj.) 77% bedraagt.

Zoals ook in vorige jaren aangegeven geeft dit percentage geen absolute feiten weer. Het geeft een indruk van de mate waarin de gemeente in staat is de geldelijke gevolgen van de gekwantificeerde risico's op te vangen. Niet alle in beeld gebrachte risico's zullen zich daadwerkelijk voordoen en de gemeente heeft ook nog de mogelijkheid om projecten waarbij nog niet in de financiële dekking is voorzien te heroverwegen.

Een vergelijking met de laatst uitgebracht weerstandsparagraaf (bij de jaarrekening 2008 was de dekkingsgraad 140%) laat zien dat het weerstandsvermogen van Overbetuwe fors is teruggelopen. Dat wordt veroorzaakt door het hoger ingeschatte tekort voor de Bovenwijkse voorzieningen en de nieuw opgenomen posten voor Elst Centraal, het Betuws Bedrijvenpark en het Huis der Gemeente.

2. De tweede conclusie is, dat eenmalige weerstandscapaciteit dus sterk terugloopt, maar dat deze nog wel als toereikend kan worden beschouwd (voor meer dan 75% van de geïntariseerde eenmalige risico's is eenmalige weerstandscapaciteit beschikbaar om deze op te vangen).

3.2 Structurele risico's

Dit zijn risico's waaruit structurele lasten uit kunnen voortvloeien, waarvoor beslag kan worden gelegd op de structurele weerstandscapaciteit.

De volgende structurele risico's kunnen worden genoemd:

- **Boekwaarde investeringen**
Investerings zijn in het verleden nogal eens bekostigd via een onttrekking aan reserves of door subsidies. Daardoor heeft deze gemeente een relatief lage boekwaarde van investeringen. Als de levensduur van op die wijze bekostigde investeringen is beëindigd, zullen er geen structurele middelen vrijvallen om in de vervanging te voorzien. Door de van kracht zijnde boekhoudvoorschriften is hierin voor een deel al een verbetering opgetreden. Alle investeringen met economisch nut worden sinds enkele jaren geactiveerd en dat voorkomt op de langere termijn de hiervoor vermelde problematiek. Dezelfde boekhoudvoorschriften bepalen ook, dat investeringen met een maatschappelijk nut over een zo kort mogelijke periode worden afgeschreven.
- **Ontwikkeling algemene uitkering**
In het tussen rijk en gemeenten gesloten bestuursakkoord zijn afspraken gemaakt over de algemene uitkering gedurende de jaren 2009 t/m 2011. Voor de jaren erna gelden die afspraken dus niet. In de tot voor kort van het ministerie ontvangen informatie werden de zogenaamde

accressen (toename wegens prijsstijgingen en reële groei) voor die jaren geraamd op PM. Voor de gemeenten is dat onvoldoende informatie om daarop een enigszins betrouwbare meerjarenraming op te stellen. In een brief van het ministerie van BZK d.d. 6 juli 2009 wordt aangegeven dat de benodigde informatie er nog steeds niet is. In het algemeen wordt gemeenten geadviseerd behoedzaamheid te betrachten bij het opstellen van de gemeentelijke begroting en meerjarenraming. Vervolgens noemt het ministerie twee scenario's waaruit de gemeenten een keuze zouden kunnen maken. De scenario's zijn als volgt:

A: een reëel accres van nul in de jaren 2012 en verder. In dit scenario wordt alleen gecompenseerd voor inflatie; er is dus geen sprake van reële groei.

B. een nominaal accres van nul in de jaren 2012 en verder; in dit scenario wordt er geen accres toegepast en is er sprake van krimp ter grootte van de inflatie.

Tenslotte schrijft het ministerie (en dat zou feitelijk scenario C kunnen zijn) dat er ook nog somberder scenario's dan A en B bewaarheid kunnen worden.

Het lijkt ons om meerdere redenen goed om scenario B toe te passen. Dit scenario leidt tot forse tekorten in de jaren 2012 en 2013 die in de begroting 2010 t/m 2013 niet via een gebruikelijk dekkingsplan dichtgerekend kunnen en zullen worden. De provinciaal toezichthouder kan in het licht van het zogenaamde repressieve toezicht (toezicht achteraf) met een sluitende begroting 2010 uit de voeten.

Taakstellende bezuinigingen zijn zoals ook bij de aanpak door het rijk voor het jaar 2010 niet ingeboekt. Als de sombere meerjarenramingen voor de jaren 2012 en 2013 bewaarheid zullen worden, zal ook tot zogenaamde heroverweging moeten worden overgegaan.

Eindconclusie omvang structurele weerstandscapaciteit

Puur naar de cijfers kijkend kan de conclusie niet anders zijn dan dat het beeld somber is en dat maatregelen moeten worden genomen om de begrotingspositie te verbeteren. De werkelijkheid ligt echter genuanceerder.

Vanwege ontbrekende duidelijke richtlijnen vanuit het Rijk is een financieel meerjarenbeeld ontstaan dat weliswaar sterk is verslechterd, maar niet als hard kan worden aangeduid. Als de cijfers wel hard zouden zijn, zouden met onmiddellijke ingang heroverwegingen / bezuinigingen moeten worden doorgevoerd om het te verwachten financieel tekort in de jaren 2012 en 2013 op te lossen. Het Rijk biedt de gemeente de mogelijkheid om de situatie nog even aan te zien. Bij het financieel toezicht door de Provincie zal een niet sluitende meerjarenbegroting geen reden zijn om de gemeente onder preventief financieel toezicht te plaatsen. De ontstane situatie is er een van grote waakzaamheid, waarbij ermee rekening moet worden gehouden dat bij de voorbereiding van de begroting 2011 daadwerkelijke ombuigingen noodzakelijk zullen zijn.

5.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft de openbare ruimte in beheer. In die ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Voor die activiteiten bestaat de openbare ruimte uit een aantal zogenaamde kapitaalgoederen. Die kunnen als volgt worden gerubriceerd:

- infrastructuur (wegen, water en riolering)
- voorzieningen (groen, verlichting, sportvelden, speelvoorzieningen)
- gebouwen (scholen, sport- en welzijnsaccommodaties, huisvesting gemeente en brandweer)

Al deze kapitaalgoederen dienen te worden onderhouden. Dat is een taak die voortdurend budgettaire middelen vergt.

In deze paragraaf worden de afspraken die de gemeenteraad heeft gemaakt (de zogenaamde beleidsuitgangspunten) over het onderhoud van de genoemde kapitaalgoederen weergegeven. Die afspraken behoren vooral te gaan over de kwaliteit van het onderhoud. Verder wordt informatie gegeven over de benodigde bedragen die voor die kwaliteit van dat onderhoud in de begroting zijn opgenomen. Met de in deze paragraaf gegeven informatie proberen we een goed inzicht te geven in de mate waarin de door de raad gegeven opdracht wordt uitgevoerd.

Welke afspraken zijn over het onderhoud van de kapitaalgoederen gemaakt

De gemeenteraad heeft enkele plannen vastgesteld die de uitgangspunten bevatten voor dat onderhoud. Niet alle plannen zijn op dezelfde leest geschoeid. Dat komt vooral omdat de tijd waarin de diverse plannen zijn opgesteld verschilt. Het maakt nogal uit of een onderhoudsplan is vastgesteld in een tijd waarin de broekriem moet worden aangehaald of in een periode waarin dat niet het geval is. Niet in alle plannen zijn eenduidige afspraken vastgelegd over het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Toch is de door de raad nagestreefde kwaliteit ook in die gevallen redelijk goed te definiëren en die beoogde kwaliteit is verderop in deze paragraaf ook weergegeven.

<u>Naam van het plan</u>	<u>Datum vaststelling / actualisering</u>
Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte	25-09-2007
Gemeentelijk Rioleringsplan	30-09-2008
Waterplan Gemeente Overbetuwe	30-09-2008
Beleidsplan Openbare Verlichting	30-05-2006
Beheersplan Speelvoorzieningen	23-04-2002
Nota Voorziening groot onderhoud gemeentelijke accomm.	26-02-2008

Kwaliteitsniveaus

In het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte is gewerkt met drie kwaliteitsniveaus te weten laag, basis en goed⁹. Deze kwaliteitsniveaus zijn in het hierna opgenomen overzicht uitgewerkt, zodat duidelijk wordt wat eronder wordt verstaan.

⁹ In de overzichten is het kwaliteitsniveau "goed" gewijzigd in "hoog".

Kwaliteitsniveau	Laag	Basis	Hoog
Wettelijke voorschriften	Het onderhoudsniveau voldoet niet of niet-geheel aan de minimaal vereiste wettelijke voorschriften.	Het onderhoudsniveau voldoet voldoende aan de vereiste wettelijke voorschriften.	Het onderhoudsniveau voldoet ruimschoots aan de vereiste wettelijke voorschriften.
Duurzaamheid (Vervangingstermijnen)	Door het lage onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed korter dan gebruikelijk.	De levensduur is de gebruikelijke vervangingstermijn van het kapitaalgoed.	Door het hoge onderhoudsniveau wordt de levensduur van het kapitaalgoed verlengd.
Opbouw achterstallig onderhoud	Achterstallig onderhoud komt periodiek voor.	Achterstallig onderhoud komt incidenteel voor.	Achterstallig onderhoud komt niet voor.
Milieu effecten	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in onvoldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan.	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in voldoende mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan.	Het onderhoudsniveau van het kapitaalgoed is zodanig dat in ruime mate efficiënt en zuinig met natuurlijke hulpbronnen wordt omgegaan.
Oordeel inwoners (schaal 1,0-10,0)	Score 1,0 - 5,5	Score 5,5 – 7,0	Score 7,1 – 10,0
Veiligheid (objectief)	Door de wijze van onderhoud bestaat een gerede kans op ongelukken.	Door de wijze van onderhoud bestaat weinig kans op ongelukken.	Door de wijze van onderhoud bestaat een zeer geringe kans op ongelukken.
Gevoelswaarde inwoners (subjectief)	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als onveilig en onvoldoende leefbaar.	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als voldoende veilig en leefbaar.	Inwoners ervaren de openbare ruimte (m.b.t. het betreffende kapitaalgoed) als zeer veilig en leefbaar.
Klachten	De gemeente ontvangt veel klachten over het kapitaalgoed.	De gemeente ontvangt weinig klachten over het kapitaalgoed.	De gemeente ontvangt geen klachten over het kapitaalgoed.
Claims	Grote kans op gegronde schadeclaims	Weinig kans op gegronde schadeclaims	Geen kans op gegronde schadeclaims

In plannen vastgelegde kwaliteitsniveaus van het onderhoud

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
Beheersplan Openbare Ruimte.	25-09-2007	Wegen: basisniveau Groen: Binnen bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: laag niveau Bedrijventerreinen: laag niveau Straatreiniging: Centra en bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: laag niveau Bedrijventerreinen: laag niveau Openbare verlichting (zie beleidsplan) Straatmeubilair Binnen bebouwde kom: basisniveau Buiten bebouwde kom: laag niveau Bedrijventerreinen: laag niveau Al langer wordt geworsteld met de kwaliteit die daadwerkelijk in de openbare ruimte wordt gerealiseerd en de kwaliteit die in de beleidsstukken wordt geschetst. Deze beelden zullen meer met elkaar in evenwicht moeten worden gebracht.
Gemeentelijk Rioleringsplan.	30-09-2008	Gemeente moet voldoen aan de gemeentelijke watertaken zoals beschreven in de Wet milieubeheer en de Wet op de waterhuishouding. De taken gelden als uitgangspunt voor de gemeentelijke zorgplicht zoals opgenomen in het GRP 2008-2012. Aangezien bij het opstellen van het plan geen uitdrukkelijke financiële beperkingen zijn opgelegd kan het na te streven kwaliteitsniveau worden bepaald op "hoog".
Waterplan gemeente Overbetuwe.	30-09-2008	Met de uitvoering van het Waterplan gaat de gemeente voldoen aan de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water voor het rivierengebied. Aangezien bij het opstellen van het plan geen uitdrukkelijke financiële beperkingen zijn opgelegd, kan het na te streven kwaliteitsniveau worden vastgesteld op "hoog".
Beleidsplan Openbare verlichting.	30-5-2006	Zowel voor de beheerskaders (masten, armaturen e.d.) als voor de beleidskaders (sociale veiligheid, verkeersveiligheid e.d.) is in het plan vastgelegd dat het basisniveau van

Naam beleids-/beheersplan	Datum raadsbesluit	Kwaliteitscriteria (laag, basis of hoog)
		toepassing is.
Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties.	26-2-2008	Het gaat hier om de gemeentelijke gebouwen voor welzijn en sport, de schoolgebouwen en de overige gebouwen (huisvesting bestuur en ambtenaren, brandweer enz.). De basis onder de onderhoudsbegrotingen is gelegen in door derden opgestelde meerjarige onderhoudsplanningen. Aangezien bij het opstellen van het plan geen uitdrukkelijke financiële beperkingen zijn opgelegd, kan het onderhoudsniveau worden bepaald op "hoog"
Gemeentelijke accommodaties niet zijnde gebouwen (voetbalvelden, veldmeubilair en sportinventaris).	Nota in voorbereiding	Op grond van op dit moment beschikbare inventarisaties lijken de kosten voor groot onderhoud van de voetbalvelden mee te vallen. Daarentegen zijn voor de vervanging van de sportinventaris en het veldmeubilair voetbalvelden globale berekeningen opgesteld, die aangeven dat zich belangrijk hogere exploitatielasten zullen voordoen.
Beheersplan Speelvoorzieningen	23-04-2002	Voldaan moet worden aan de wettelijke veiligheidseisen. Aangezien hierbij geen uitdrukkelijke financiële beperkingen zijn gesteld kan het na te streven onderhoudsniveau worden aangemerkt als "hoog".

De gemeente groeit

Als gevolg van uitbreidingen (nieuwe wijken) van onze gemeente ontstaan meerkosten voor het onderhoud van de kapitaalgoederen. Voor het beheersbaar houden van de kosten van o.a. deze gebiedsuitbreiding, wordt jaarlijks een stelpost van € 275.000,- in de begroting opgenomen. Voor 2010 is de daarvoor gedane aanvraag door ons overgenomen en verwerkt in de begroting 2010.

Gelet op de negatieve meerjarenraming bij deze Programmabegroting 2010 hebben wij besloten om € 50.000 van genoemde stelpost in te zetten voor de verbetering van de budgettaire positie.

Budgettaire consequenties

Voor klein onderhoud, investeringen en stortingen in voorzieningen voor groot onderhoud van al onze kapitaalgoederen, is 12,1 miljoen in de begroting 2010 opgenomen. Dat is ongeveer 16 % van de totale begroting. In de volgende tabel zijn de budgetten vermeld die voor het onderhoud beschikbaar zijn om het door de raad opgedragen kwaliteitsniveau waar te maken. Tevens wordt aangegeven of er naast deze budgetten onderhoudsvoorzieningen of bestemmingsreserve (BR) zijn gevormd, waaruit het groot onderhoud op de langere termijn kan worden bekostigd. In het geval dat "nvt" wordt vermeld wordt daarmee bedoeld, dat er geen onderhoudsvoorziening of bestemmingsreserve beschikbaar is. In dat geval zijn de onderhoudskosten geheel opgenomen in de exploitatiebegroting.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoederen

Omschrijving	Plan	Datum vaststelling	Producten		Begroot 2010	Voorziening / BR beschikbaar
			nummer	omschrijving		
Wegbeheer	Beheersplan Openbare Ruimte	25-09-2007	2.210.0000	Wegen algemeen	€ 1.871.110	
			2.210.0010	Service onderhoud wegen	€ 411.070	
			2.210.0020	Planmatig onderhoud wegen	€ 1.554.880	
			2.210.0040	Planmatig onderhoud markeringen	€ 54.056	
			2.210.0050	Service onderhoud bermen	€ 52.499	
			2.210.0060	Planmatig onderhoud bermen	€ 79.775	
			2.210.0070	Bijdragen aan derden voor onderhoud wegen	€ 41.050	
				Totaal	€ 4.064.440	ja
Openbaar groen	Beleidsplan Openbare Ruimte	25-09-2007	2.560.0000	Openbaar groen algemeen	€ 630.459	
			2.560.0020	Bomen algemeen	€ 389.557	
			2.560.0035	Gazon	€ 366.047	
			2.560.0040	Beplanting	€ 470.800	
			2.560.0050	Landschapsbeleidsplan	€ 35.152	
			2.560.0060	Bermen	€ 100.824	
			diverse nrs	overige producten groenverzorging	€ 588.338	
				Totaal	€ 2.581.177	nvt
Straatreiniging	Beheersplan Openbare Ruimte	25-09-2007	2.210.0400	Straatreiniging	€ 77.096	nvt
			2.210.0410	Overbetuwe Schoon	€ 22.070	
				Totaal	€ 99.166	
Straatverlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting	30-05-2006	2.210.0100	Straatverlichting algemeen	€ 312.132	
			2.210.0105	Straatverlichting uitvoering	€ 357.931	
			2.210.0110	Kosten verlichting toren	€ 1.411	
				Totaal	€ 671.474	ja
Straatmeubilair	Beheersplan Openbare Ruimte	25-09-2007	2.210.0200	Wachtgebouwen buspassagiers	€ 20.467	
			2.210.0210	VVV banken en plattegrondkasten	€ 9.524	
				Totaal	€ 29.991	nvt
Riolering	GRP 2008-2012	30-09-2008	2.722.0000	Rioolbeheer algemeen (OR)	€ 533.615	
			2.722.0001	Rioolbeheer algemeen (Fin)	€ 106.000	
			2.722.0010	Rioolbeheer	€ 2.238.996	
			2.722.0020	Inspectie rioolstelsel	€ 115.000	
			2.722.0021	Onderhoud rioolstelsel en nieuwe aansluitingen	€ 169.140	
			2.722.0030	Onderhoud rioolgemalen en pompgebouwen	€ 274.623	
			2.722.0040	Kolken en vuilafvoer	€ 173.867	
			diverse nrs	overige producten riolering	€ 19.305	
				Totaal	€ 3.418.546	ja
Water	Waterplan gemeente Overbetuwe	30-09-2008	2.240.0000	Waterbeheer algemeen	€ 39.975	
			2.240.0010	Onderhoud waterwegen	€ 197.532	
			2.240.0020	Onderhoud kunstwerken	€ 1.592	

Omschrijving	Plan	Datum vaststelling	Producten		Begroot 2010	Voorziening / BR beschikbaar
			nummer	omschrijving		
			2.240.0030	Drainage	€ 1.639	
			2.240.0040	Waterpartijen	€ 30.916	
				Totaal	€ 271.654	ja
Speelvoorzieningen	Speelruimteplan	23-04-2002	2.580.0000	Speeltuinen en speelweiden	€ 212.194	
			2.580.0001	Speeltuinen en speelweiden (MO)	€ 6.761	
			2.580.0010	Dierenkamp Elst	€ 7.109	
				Totaal	€ 226.064	nvt
Gebouwen voor welzijn en sport	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	26-02-2008	1.061.0000	Sportcentrum De Helster	€ 179.812	
			1.062.0000	Sport- / welzijnsaccommodatie De Kruisakkers	€ 21.542	
			1.063.0000	Gymlokaal Oosterhoud	€ 9.445	
			1.063.0010	Gymlokaal Valburg	€ 6.820	
			1.063.0020	Gymlokaal Herveld	€ -	
			1.063.0030	Sportzaal Westeraam Elst	€ 6.748	
			1.063.0040	Gymzaal Randwijk	€ -	
			1.064.0000	De Wanmolen Zetten	€ 62.795	
			1.065.0000	De Bongerd Heteren	€ 40.715	
			1.066.0000	De Oldenburg Driel	€ 47.309	
			2.630.0110	De Wieken	€ 35.947	
			2.630.0120	Vm Theresiaschool	€ 6.362	
			2.630.0125	Reijersstraat 39 Elst	€ 22.050	
			2.630.0140	Randwijkshof	€ 15.533	
			2.630.0165	't Kriekske	€ 23.459	
			2.630.0176	Brede school De Kersentuin	€ 5.771	
			2.630.0177	St Maartenstraat Elst	€ 2.836	
			2.630.1010	Jeugdsoos De Uitvlucht	€ -	
			2.630.1020	Jeugdsoos Insula	€ 2.510	
			2.650.0100 t/m			
			2.650.0150	Peuterspeelzalen	€ 5.695	
			2.820.0200	Gemeentelijke woningen	€ 2.816	
				Totaal	€ 498.165	ja
Gebouwen voor huisvesting bestuur en ambtelijk apparaat	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	26-02-2008	1.020.0030	Gemeentehuis Elst	€ 48.664	
			1.020.0040	Gemeentehuis Andelst	€ 13.549	
			1.020.0050	Ambtshuis Elst	€ 7.262	
			1.020.0060	Gemeentewerf Snodenhoek	€ 33.239	
			1.020.0070	Gemeentewerf Andelst	€ 871	
			1.020.0080	Brandweerposten excl. Snodenhoek	€ 35.731	
				Totaal	€ 139.316	ja
Schoolgebouwen	Nota voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties	26-02-2008	2.421.0010	Gebouwen openbaar basisonderwijs	€ 18.988	
			2.423.0000	Gebouwen bijzonder basisonderwijs	€ 109.564	
			2.433.0000	Gebouwen bijzonder speciaal onderwijs	€ 1.079	
				Totaal	€ 129.631	ja
Totaal				Generaal totaal	€ 12.107.554	

Toelichting

Wegen

De kosten voor het onderhoud van de wegen bedragen € 3.964.446. Dat is tevens het totaalbedrag van het product wegen uit de begroting 2010.

Voor het Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte heeft de raad (€ 126.000 + € 90.000) € 216.000 extra middelen beschikbaar gesteld. Dit budget wordt ingezet voor onderhoud wegen en onderhoud openbaar groen.

De budgetten voor wegen zijn als gevolg van het extra BOR budget in 2010 structureel verhoogd met € 191.000. De toevoeging van deze extra structurele middelen wordt in 2011 verlaagd tot € 120.000.

De omvang van de bestemmingsreserve Planmatig onderhoud wegen kan als voldoende worden beschouwd. De reserve heeft enerzijds een egalisatiefunctie en dient anderzijds als buffer voor het optreden van grotere calamiteiten bij het wegenonderhoud. De reserve is per 1-1-2010 begroot op € 1.547.881.

Openbaar groen

De totale uitgaven voor het onderhoud van het openbaar groen bedragen € 2.581.177. De budgetten zijn in 2010 structureel verhoogd met € 25.000 (zie toelichting Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte bij het kopje Wegen). In 2011 wordt de toevoeging van extra structurele middelen verlaagd tot afgerond € 6.000. Dat is voldoende voor uitvoering van alle activiteiten met het door de raad aangegeven kwaliteitsniveau. Naast de in de exploitatiebegroting opgenomen onderhoudskosten vinden er jaarlijks groenreconstructies plaats, waarvan de bekostiging loopt via het programma nieuwe lasten. Ook worden groenverbeterplannen uitgevoerd als onderdeel van civieltechnische reconstructies.

Straatreiniging

De totale uitgaven voor het reinigen van straten zijn € 233.332,-. Dat is voldoende voor uitvoering van alle activiteiten met het door de raad aangegeven kwaliteitsniveau. De helft van de kosten van straatreiniging wordt doorberekend in de rioolheffing. Er is geen onderhoudsvoorziening of bestemmingsreserve gevormd en alle uitgaven lopen via de exploitatiebegroting.

Straatverlichting

De totale uitgaven voor straat (en toren)verlichting bedragen € 671.474,-. De onderhoudsuitgaven bestaan uit het reguliere onderhoud en uit uitvoering van het investeringsprogramma (achterstallig onderhoud) zoals dat is opgenomen in het beleidsplan Openbare Verlichting. Met de uitvoering van alle activiteiten zal worden voldaan aan de door de raad gestelde kwaliteit van de openbare verlichting. Ook is inmiddels aanvullend beleid vastgesteld om het energieverbruik en de CO2 uitstoot verder terug te dringen. De beschikbare bestemmingsreserve Openbare Verlichting wordt de komende jaren ingezet om het bedoelde achterstallig onderhoud in te lopen. Per 1-1-2010 is deze bestemmingsreserve begroot op € 283.960,-.

Straatmeubilair

Met het onderhoud van het straatmeubilair is in 2010 € 29.991,- gemoeid. Dat is voldoende voor uitvoering van alle activiteiten met het door de raad aangegeven kwaliteitsniveau. Voor het specifieke beheer van het straatmeubilair moet nog een beheersdocument worden opgesteld. Er is geen onderhoudsvoorziening of bestemmingsreserve gevormd en alle uitgaven lopen via de exploitatiebegroting.

Riolering

Voor rioolbeheer zijn onderhouds (en investerings)bedragen opgenomen ter grootte van € 3.418.546,-. Het geactualiseerde Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) is in de raadsvergadering van 30 september 2008 vastgesteld. In het plan zijn alle uitgaven opgenomen die nodig zijn om aan de wettelijke voorschriften te voldoen. Beschikbaar is een bestemmingsreserve riolering. In het geactualiseerde

GRP was uitgangspunt dat deze reserve zal worden ingezet voor de beperking van de omvang van de rioolheffing gedurende een periode van 60 jaar.

Zoals in de “uiteenzetting van de financiële positie” is weergegeven, hebben wij onlangs een onderzoek uitgevoerd dat heeft geleid tot een voorstel tot verlaging van de rioolheffing per 1-1-2010. Uitgangspunt hierbij is o.a. dat de bestemmingsreserve in een periode van maximaal 20 jaar zal worden ingezet.

Water

In de begroting 2010 is in totaal € 271.654,- voor waterbeheer en -onderhoud opgenomen. De uitgangspunten voor dit beleidsterrein zijn vastgelegd in het Waterplan gemeente Overbetuwe, dat in de raadsvergadering van 30 september 2008 is vastgesteld. Met de uitvoering van dit plan voldoet de gemeente aan de verantwoordelijkheden die voortvloeien uit de Europese Kaderrichtlijn Water voor het rivierengebied. Met de uitvoering van dit plan zijn, naast de normale exploitatielasten, aanvullende investeringen gemoeid. Voor de planperiode 2008 t/m 2015 bedragen die € 2.051.000,-. Een groot deel ervan wordt bekostigd door het Waterschap, namelijk € 1.218.000,-. In 2008 en 2009 zijn nog geen kosten voor uitvoering van het Waterplan door de gemeente gemaakt. In deze jaren is vooral ingezet op het behalen van de zogenaamde “Basisinspanning”, waarvan de kosten uit het GRP worden gedekt. Vanaf 2010 zal begonnen worden met het concrete uitvoeringsplan. Een deel van de bestemmingsreserve riolering is beschikbaar om de kosten van de investeringen te dekken.

Speelvoorzieningen

Voor onderhoud en beheer van speelvoorzieningen is een bedrag beschikbaar van € 226.064,-. In dit bedrag is ook het onderhoud van het Dierenkampje te Elst begrepen. De kosten zijn geraamd op grond van het Speelruimteplan, dat in 2002 in de raad is vastgesteld. Op grond van de meest recent beschikbare gegevens voldoen nagenoeg alle speelvoorzieningen aan de wettelijke vereisten. Er is geen onderhoudsvoorziening of bestemmingsreserve gevormd en alle uitgaven lopen via de exploitatiebegroting.

Gebouwen

De hiervoor in de budgetoverzichten opgenomen beheers- en onderhoudskosten voor de gemeentelijke gebouwen hebben betrekking op de daadwerkelijke kosten van onderhoud en de jaarlijkse storting in de voorziening onderhoud gemeentelijke accommodaties. De gemeentelijke gebouwen zijn te onderscheiden in drie categorieën namelijk Welzijn en sport, Huisvesting gemeente en tenslotte de scholen. De totale onderhoudskosten, inclusief de stortingen in de onderhoudsvoorziening bedragen € 767.112,-.

De daadwerkelijke uitgaven van groot onderhoud van alle gemeentelijke gebouwen worden betaald via de Voorziening groot onderhoud gemeentelijke accommodaties. Dit is een bij raadsbesluit van 26-02-2008 samengevoegde voorziening waarin per 1-1-2010 een bedrag beschikbaar is van € 2.998.244,-. Deze voorziening is ruim voldoende van omvang om de kosten van groot onderhoud, die op basis van 10 jarenplannen in beeld zijn gebracht, te dekken.

5.4 Financiering

De financieringsparagraaf is samen met het treasurystatuut voorgeschreven in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido). Ook in het Besluit Begroting en Verantwoording wordt een financieringsparagraaf verplicht gesteld. Het doel van deze paragraaf is de raad te informeren over het financieringsbeleid (treasury) en de daarmee samenhangende financiële risico's. De financieringsparagraaf dient zowel in de jaarrekening als begroting te worden opgenomen.

1. Algemene ontwikkelingen

1.1 Interne ontwikkelingen

De uitvoering van de treasuryfunctie zal in het begrotingsjaar zoveel mogelijk plaatsvinden op grond van de regelgeving zoals vastgelegd in het treasurystatuut.

De gemeente kent enkele grote infrastructurele werken zoals de Tangentenstructuur Elst, het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en projecten als het centrumplan Heteren, Elst Centraal, en de nieuwbouw van het Huis der gemeente.

De daarmee samenhangende geldstromen zullen in het komend begrotingsjaar en ook in de jaren erna grote invloed hebben op de omvang van de gemeentelijke vaste leningen-portefeuille.

Ook de opbrengsten uit de diverse grondcomplexen zoals de Poort van Midden Gelderland, de Merm en De Breekenhof beïnvloeden de omvang van de leningenportefeuille.

In deze financieringsparagraaf wordt een beeld geschetst van de verwachtingen over de ontwikkeling van deze portefeuille.

1.2 Externe ontwikkelingen

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte verloop van de rente. Onze rentevisie wordt aan de hand van ten minste drie gerenommeerde financiële instellingen eenmaal per kwartaal opgesteld en intern gepubliceerd.

Om de economie te stimuleren en zo de financiële crisis te bestrijden heeft de Europese Centrale Bank (ECB) de rente verlaagd tot een historisch laag niveau waarbij het officiële rentetarief is verlaagd tot 1%.

De korte rente (3 maands Euribor) heeft nu een niveau van 1,25%, de lange rente (10 jaar) is gestabiliseerd rond 4%.

Doordat de gevolgen van de bovengenoemde crisis nog steeds niet zijn te overzien, is het geven van een rentebeeld moeilijk. Het meest waarschijnlijke scenario is dat de korte rente in de loop van 2010 stijgt tot een niveau van 2,0% en de lange rente licht stijgt tot circa 4,5%.

Een mogelijk oplopende inflatie, ingegeven door stijgende grondstofprijzen, kan de rente echter verder opdrijven. Een grote stijging van de rente is niet waarschijnlijk omdat dit een beoogd economisch herstel weer de grond in boort.

Op grond van voorgaande overwegingen wordt daarom voor de begroting voor kort geld 2% gehanteerd en voor lang geld 4,5%.

Het te betalen rentepercentage over de totale leningenportefeuille van onze gemeente is nog steeds gunstig (4,16%), doordat in de periode van lage renteniveaus veel leningen zijn aangetrokken en rentes zijn herzien.

2. Gemeentefinanciering

2.1 Liquiditeitenplanning (x € 1.000)

De liquiditeitenplanning¹¹ voor onze gemeente ziet er voor de komende vier jaar als volgt uit:

	2010	2011	2012	2013
1 BEGINSALDO	-5000	-5000	-4500	-5200
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Inkomsten (+)	71100	73200	75400	77700
Uitgaven (-/-)	-65000	-67000	-69000	-71100
2 Saldo kasstroom uit operationele activiteiten	6100	6200	6400	6600
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Inkomsten (+)				
Desinvesteringen in materiële vaste act	22800	12000	6500	3000
Uitgaven (-/-)				
Investerings in materiële vaste activa	-34000	-27800	-16700	-18300
3 Saldo kasstroom uit investeringsactiviteiten	-11200	-15800	-10200	-15300
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Inkomsten (+)				
Aangetrokken leningen	7000	12000	5300	11500
Ontvangen aflossingen	100	100	100	100
Uitgaven (-/-)				
Verstrekte leningen	0	0	0	0
Betaalde aflossingen	-2000	-2000	-2300	-2500
4 Saldo kasstroom uit financieringsactiviteiten	5100	10100	3100	9100
5 MUTATIES IN I (2+3+4)	0	500	-700	400
6 EINDSALDO (1+5)	-5000	-4500	-5200	-4800

Uit deze planning komt naar voren (zie onder punt 4 van het overzicht) dat de financieringsbehoefte in het jaar 2010 met afgerond € 5 miljoen zal toenemen.

Op basis van de meerjarige liquiditeitenplanning is een schatting gemaakt voor de ontwikkeling van de vaste geldleningenportefeuille. Op basis van de huidige beschikbare schattingen zal de portefeuille in 2011 per saldo stijgen met 10 miljoen euro en in 2012 met afgerond 3 miljoen euro.

Van 2011 tot medio 2013 zal de financieringsbehoefte groeien als gevolg van de bouw van het nieuwe "Huis der Gemeente".

Na de ingebruikname van het nieuwe gemeentehuis kunnen de huidige gebouwen worden verkocht. Die opbrengst valt buiten de prognoseperiode van deze financieringsparagraaf.

Als de opbrengsten, voornamelijk uit grondverkoop, achterblijven bij de prognose dan zal er een groter beroep op de kapitaalmarkt gedaan moeten worden.

¹¹ In de liquiditeitenplanning zijn de bedragen afgerond op € 100.000,-. De kasstromen die betrekking hebben op de GEM Westeraam zijn achterwege gelaten. Dit is gedaan omdat de desbetreffende in- en uitgaande kasstromen in principe tegen elkaar wegvallen en zodoende geen invloed hebben op de liquiditeitenplanning.

Bij de liquiditeitenplanning wordt als uitgangspunt genomen dat slechts 70% van de in enig jaar geplande grondverkoop zich ook daadwerkelijk in dat jaar zullen voordoen. De overige 30% wordt een jaar later in de planning opgenomen.

Gedurende de jaren tot 2013 wordt ervan uitgegaan dat de gemeente binnen de wettelijke mogelijkheden van de kasgeldlimiet opereert (zie 3.2 kasgeldlimiet).

Om binnen de kasgeldlimiet te blijven, dienen de onder punt 6 van de liquiditeitenplanning gepresenteerde bedragen onder de kasgeldlimiet van € 6 miljoen te blijven.

2.2 Rentekosten

In de begroting wordt rekening gehouden met een totaal bedrag aan te betalen rente van afgerond € 6,6 miljoen. De volgende ontwikkelingen hebben hun invloed op dit rentegetal:

De rente voor aan te trekken kortlopende financiering wordt 2%,

De rente voor aan te trekken lang blijft onveranderd op 4,5%,

De aan de grondexploitatie toe te rekenen rente blijft onveranderd op 4,5%.

De totale rentelasten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

€ 5,7 miljoen wordt toegerekend aan de boekwaarde van de investeringen tegen vaste rentepercentages. Dit zijn toerekeningen die plaatsvinden op basis van specifieke besluitvorming (grondexploitatie) dan wel omdat in het verleden is bepaald dat de daadwerkelijke rente ten tijde van het aangaan van de verplichting aan de betreffende investeringen moet worden toegerekend (voorbeeld: riolering).

De uiteindelijke resterende, niet specifiek toe te rekenen rente, € 0,9 miljoen, wordt “verdeeld” over de overblijvende investeringen en wordt daardoor omslagrente genoemd.

De omslagrente is dus, in geld uitgedrukt, het bedrag dat resteert nadat het totaal van de rentelasten is verminderd met de specifiek toe te rekenen rente. De in de begroting berekende omslagrente bedraagt 4,16%.

De totale boekwaarde van gedane investeringen bedraagt (exclusief grondbank Westeraam) € 163 miljoen. Daarvan wordt afgerond € 140 miljoen (86%) belast met specifieke rente en € 23 miljoen (14%) met de bedoelde omslagrente.

2.3 Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen

Onderstaande tabellen geven inzicht in de verwachte ontwikkeling van de financierings- en beleggingspositie in het begrotingsjaar .

Mutaties in de leningenportefeuille (in duizenden €)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Raming stand per 1-1- 2010	37.150	4,06%
Nieuwe leningen algemene dienst	7.000	4,50%
Reguliere aflossingen	2.070	3,98%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	
Raming stand per 31-12- 2010	42.080	4,16%

Mutaties in portefeuille uitzettingen (in duizenden €)

	Bedrag	Gemiddelde rente
Raming stand per 1-1- 2010	1.796	5,39%
Nieuwe leningen	n.v.t.	
Reguliere aflossingen	107	7,35%
Vervroegde aflossingen	n.v.t.	
Renteaanpassingen (oud percentage)	n.v.t.	
Renteaanpassingen (nieuw percentage)	n.v.t.	
Raming stand per 31-12- 2010	1.689	5,15%

3. Risicobeheer

De belangrijkste algemene financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Hieronder wordt weergegeven in hoeverre deze risico's zich bij onze gemeente voordoen en hoe de gemeente deze risico's beheerst.

3.1 Koersrisicobeheer

De koersrisico's van de gemeente zijn beperkt omdat uitsluitend middelen worden uitgezet in *vastrentende waarden*, zoals deposito's en obligaties bij gerenommeerde banken en instellingen (zie treasurystatuut). Door afstemming van de looptijden op de liquiditeitenplanning kunnen deze in principe tot het einde van de looptijd worden aangehouden. Vastrentende waarden garanderen dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Op deze einddatum is dus geen sprake van koersrisico's. Ook de koersschommelingen gedurende de looptijd zijn beperkt, omdat de uitzettingen een relatief korte gemiddelde looptijd hebben. Het uitzetten van overtollige middelen zal in 2010 beperkt blijven tot deposito's.

3.2 Renterisicobeheer

Voor korte en lange financiering zijn er de Fido-normen kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Beide vormen worden hierna toegelicht:

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de hoogte van het bedrag aan waarvan de wetgever vindt dat daarover een renterisico mag worden gelopen. Hieronder vallen alle financieringen met een looptijd korter dan 1 jaar.

De kasgeldlimiet voor het jaar 2010 bedraagt afgerond 6 miljoen euro. Dit is 8,5% van de exploitatiebegroting van de gemeente.

Tabel Kasgeldlimiet (bedragen x EUR 1.000)**Modelstaat A RAPPORTAGE KASGELDLIMIET**

(Bedragen x EUR 1.000)			
(1):	Gemiddelde vlottende schuld	Algemene Dienst GEM Westeraam	2010 5.000 6.500
(2):	Gemiddelde vlottende middelen		2010 0
(3):	Netto vlottende schuld (+) / Overschot vlottende middelen (-) (1-2)		2010 11.500
(4):	Kasgeldlimiet (8)		6.000
(5):	Rentederivaat ¹²		6.500
(6):	Ruimte/ Overschrijding t.o.v. kasgeldlimiet 4-(3-5)		1.000
Berekening kasgeldlimiet			
De kasgeldlimiet moet berekend worden bij aanvang van elk kalenderjaar en bij wijziging van elk percentage (post 8)			
(7):	Begrotingstotaal		71.000
(8):	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,50%
(9):	Kasgeldlimiet (7x8)		6.000

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. Hoe meer de aflossing van de schuld in de tijd wordt gespreid, hoe minder gevoelig de begroting wordt voor renteschokken bij herfinanciering.

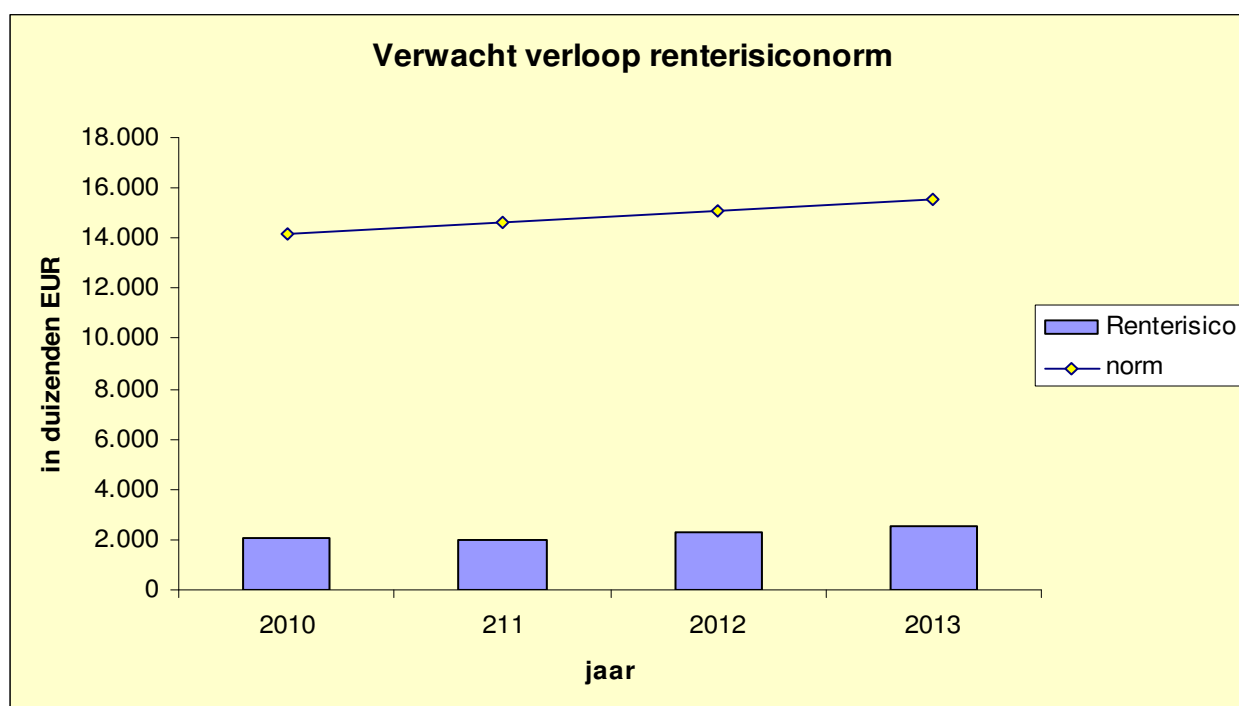
De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal.

Onderstaande tabel geeft informatie over het verloop van de renterisiconorm over 2010 en de planning voor de drie daarop volgende jaren:

¹² Per juni 2009 is een nieuw derivaat afgesloten ter grootte van € 6.500.000 voor een periode van 2 jaar. (zie ook 3.4 Derivaten)

RENTERISICONORM EN RENTERISICO'S VAN DE VASTE SCHULD PER 01-01-2010					
(Bedragen x EUR 1.000)					
Berekening (bedragen x €1.000)		2010	211	2012	2013
Stap	Variabelen Renterisico(norm)	budget	budget	budget	budget
(1)	Renteherziening	0	0	0	0
(2)	Aflossingen	2.070	2.000	2.300	2.500
(3)	Renterisico (1+ 2)	2.070	2.000	2.300	2.500
(4)	Renterisiconorm	14.200	14.626	15.065	15.517
(5a)=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	12.130	12.626	12.765	13.017
(5b)=(3>4)	Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0
Berekening	Renterisiconorm				
(4a)	Begrotingstotaal	71.000	73.130	75.324	77.584
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
(4)=(4a x 4b)	Renterisiconorm	14.200	14.626	15.065	15.517

Tabel Renterisiconorm (bedragen x Eur 1.000)

Uit de grafiek blijkt dat de renterisiconorm in de bovenvermelde periode niet zal worden overschreden.

3.3 Kredietrisico's

Onze gemeente zal in het begrotingsjaar 2010 voor een bedrag van afgerond € 6 miljoen te maken krijgen met kredietrisico.

In paragraaf 2.3 "Mutaties in portefeuille opgenomen en uitgezette leningen" worden overigens alleen die leningen vermeld die een vast rentepercentage hebben. Dat zijn de eerste twee genoemde uitzettingen in het onderstaande overzicht.

Voor de overige leningen is de gemiddelde rente niet te benoemen doordat de rente variabel is of door de grote variatie aan rentetarieven zoals bij de personeelshypotheek het geval is.

De onderstaande leningen hebben betrekking op de uitzettingen in het kader van de publieke taak:

Lening die in het begin van de jaren negentig aan de Woningstichting Valburg is verstrekt onder borging van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw. De waarde van de lening bedraagt per 1 januari 2010 € 374.000, -.

De gemeente heeft een lening doorverstrekt aan ondernemingscentrum De Schalm ter grootte van € 1.520.000, - De waarde per 1 januari 2010 bedraagt €1.422.000, -

Hypothecaire geldleningen verstrekt aan personeel met een waarde per 1 januari 2010 van € 1.614.000, -.

Achtergestelde geldlening aan Vitens. In 2006 zijn de preferente aandelen Vitens verkocht en omgezet in een lening. De waarde per 1 januari 2010 bedraagt € 1.862.000, -.

Leningen aan verenigingen, scholen en personeelsregelingen voor een bedrag van totaal € 142.000 per 1 januari 2010.

Verstrekke geldlening SVn inzake Startersleningen ter grootte van € 617.000,-. Rente en aflossing is afhankelijk van het aantal Startersleningen.

3.4. Derivaten

Het gebruik van derivaten¹³ is volgens het treasury statuut uitsluitend toegestaan wanneer deze worden toegepast ter beperking van financiële risico's.

In 2000 is een samenwerkingsovereenkomst aangegaan met een aantal private partijen. Deze overeenkomst heeft als doel het ontwikkelen van de woningbouwlocatie Westeraam.

Op grond van de constructie van de samenwerkingsovereenkomst is het slechts mogelijk dat voor de te verrichten investeringen variabele leningen worden aangegaan. Tot op heden zijn de gedane investeringen dan ook uitsluitend met dit type leningen gefinancierd.

Om de renterisico's te beperken is begin 2002 een Cap overeenkomst afgesloten (een rente-instrument dat de renterisico's afdekt).

De omvang van de Cap was destijds afgestemd op een dalende financieringsbehoefte. Echter na 5 jaar bleek dat de looptijd van de cap niet toereikend was voor de financieringsbehoefte. Daarom is in juni 2007 een nieuwe Cap overeenkomst afgesloten die het renterisico heeft afgedekt tot juni 2009. Omdat de financieringsbehoefte nog zeker 2 jaar zal aanhouden is een nieuwe Cap afgesloten met een looptijd van 2 jaar. Bij de afloop in 2011 zal opnieuw worden bekeken of er dan, op basis van de dan geldende financieringsbehoefte, een nieuwe aanvullende Cap moet worden afgesloten.

Voor de Cap, die is aangegaan met de Bank Nederlandse Gemeenten, gelden de volgende voorwaarden en condities:

Omvang	:€ 9,5 miljoen
Ingangsdatum:	:22 juni 2009
Afloopdatum:	:22 juni 2011
Looptijd:	:2 jaar
Cap (renteplafond):	:5,25%
Cap premie	:€ 11.700,-
Onderliggende rente	:3 maands Euribor.

Door het aangaan van de Cap betaalt de gemeente Overbetuwe nooit meer dan 5,25% aan rente. Indien de rente in de contractperiode boven de 5,25% komt, dan wordt het verschil contant uitbetaald.

¹³ Derivaten zijn financiële instrumenten die valuta- en/of renterisico's kunnen afdekken.

5.5 Bedrijfsvoering

1. Bedrijfsvoering algemeen

In deze paragraaf komen de verschillende elementen van bedrijfsvoering aan de orde, te weten personeel, informatie, juridisch, organisatie, financiën, automatisering en huisvesting. Per element wordt aangegeven welke kaders hiervoor zijn vastgesteld en welke concrete voornemens er zijn voor het jaar 2010. De paragraaf bedrijfsvoering kent een samenhang met het programma Dienstverlening, Bestuur en Organisatie. De scheiding die hier is getrokken is, dat het programma zich met name richt op de relatie tussen de inwoner en de gemeente terwijl de paragraaf zich richt op de interne kaders rond bedrijfsvoering. Doel van de bedrijfsvoering is het ondersteunen van de uitvoering van de programma's.

2. Ontwikkeling in de bedrijfsvoering

De ontwikkelingsrichting van de bedrijfsvoering in 2010 is vervat in drie thema's: meer werken vanuit beleid, kennen en gekend worden en het versterken van sturing en beheersing

Sturen vanuit de inhoud

Het doel bij dit thema is om in de aansturing van de organisatie het beleid een meer centrale plaats te geven. Dat betekent onder meer dat bij de ontwikkeling van nieuw beleid of bijstelling van bestaand beleid, gekeken wordt wat de samenhang is met de Toekomstvisie, andere beleidsterreinen en het raads- en collegeprogramma. Bij de uitvoering van beleid wordt meer aandacht gegeven aan het beoordelen van de effectiviteit ervan. Ook het heroverwegen van bestaand beleid zal een grotere rol gaan spelen.

Kennen en gekend worden

Naast het profileren van de gemeente als gebied, zal ook de profilering van de organisatie aandacht krijgen. Verder zal de samenwerking met andere gemeenten verder vorm krijgen, vanuit de overtuiging dat samenwerking de kwetsbaarheid verkleint, de beschikbare kennis vergroot en efficiënter werken mogelijk maakt.

Meer grip op de zaak

Met het nieuwe raads- en collegeprogramma in het verschiet, zullen de instrumenten voor de sturing en beheersing van de wijze waarop daar uitvoering aan gegeven worden, verder verbeterd worden. Elementen daarvan zijn projectmatig werken, de beheersing van projecten en programmamanagement.

3. Welk beleid is vastgesteld?

Personeel	Collectieve arbeidsvoorwaardenregeling en uitwerkingsovereenkomst Bezoldigingsregeling (2005)
Informatie	Archiefverordening (2007) Besluit informatiebeheer Overbetuwe (2001)
Juridsch	Verordening behandeling bezwaarschiften (2009) Algemeen delegatiebesluit (2009) Algemeen Mandaatbesluit (2009/2)
Organisatie	Besturings- en managementconcept (2008) Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2007) Inkoop- en aanbestedingsbesluit gemeente Overbetuwe (2007)
Financiën	Controleverordening gemeente Overbetuwe (2007) Financiële verordening (2006) Treasurystatuut (2006) Regeling budgethouders (2005)
Automatisering	Realisatieplan informatievoorziening Overbetuwe 2008-2011 (2008)
Huisvesting	Raadsbesluit inzake Nieuw Huis der Gemeente (2007)

4. Ontwikkeling en activiteiten in 2009

Personeel

Formatie

Er is om diverse redenen voor gekozen terughoudend om te gaan met uitbreiding van de formatie. De herijking/actualisatie van het onderzoek naar de formatie-omvang maar ook de economische recessie en de begrotingspositie van onze gemeente zijn daar voorbeelden van. Het beleid om vacatures gedurende 3 maanden niet in te vullen, wordt gelet op de omvang van de formatie-aanvragen en de financiële mogelijkheden ook in 2010 gehandhaafd.

Het College heeft met de directie afgesproken meer te willen werken met personeelsbudgetten waarbinnen de directie en afdelingshoofden ruimte hebben het werk naar inzicht en behoefte uit te voeren. Bij de bespreking van de Kadernota in de raadsvergadering van juni 2009 heeft de raad aangegeven dit te ondersteunen. In 2010 wordt voor de begroting 2011 dan ook een systemathiek ontwikkeld voor het begroten op personeelsbudgetniveau in plaats van gedetailleerd formatieniveau.

Arbo en verzuim

Bij de bestuurskrachtmeting in 2008 werd al aangegeven dat de spankracht van de organisatie onder druk stond. Een medewerkertevredenheidonderzoek (MTO) is naar aanleiding daarvan uitgevoerd. De uitkomsten van het MTO geeft aanleiding om op afdelingsniveau en op concernniveau zaken op te pakken. Op concernniveau zal aan twee thema's gerichte aandacht besteed worden: werkdruk en de rol en positie van het management.

Ziekteverzuim inclusief zwangerschapsverlof (in %)

2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010
Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm	Werk	Norm
-	6,1	-	7,8	-	8,4	6,0	5,2	5,0	4,8	4,5	3,9	4,5	5,0*	4,5

* over eerste half jaar

Levensfasenbewust personeelsbeleid

In het plan van aanpak levensfasenbewust personeelsbeleid zijn de volgende deelgebieden benoemd: arbeidsvoorwaarden, Arbo, loopbaanontwikkeling, werving en selectie en strategische personeelsplanning. In 2010 krijgt het levensfasenbewust personeelsbeleid verder vorm.

Informatie

De uitgangspunten voor de bestuurlijke informatievoorziening zoals die in 2009 zijn vastgesteld, worden in 2010 vertaald naar de verschillende documenten in de planning en controlcyclus. Het doel daarvan is een kwaliteitsimpuls te geven aan de wijze waarop de raad ondersteund wordt in de kaderstellende en controlerende taak.

Juridisch

Er zal verder uitvoering worden gegeven aan het in 2009 opgestelde Plan van aanpak in het kader van de juridische kwaliteitszorg. Concrete voornemens die hieruit voortvloeien en in 2010 doorlopen zijn het houden van een legal audit en het ontwikkelen van juridische kwaliteitsnormen. Het binnen de wettelijke termijn afhandelen van bezwaarschriften blijft een terugkerend voornemen.

Tabel afhandelingstermijn bezwaarschriften

Kamer	2003		2004		2005		2006		2007		2008	
	Aantal	Afh. term.	Aantal	Afh. term.	Aantal	Afh. term.	Aantal	Afh. term.	Aantal	Afh. term.	Aantal	Afh. term.
Kamer I (Sociale Zaken)	75	18	91	20	104	19	115	17	155	19	140	20
Kamer II (Ruimtelijke en Overige zaken)	91	23	101	29	96	29	107	29	79	23	114	22
Kamer III (Personele zaken)	16	16	7	22	3	19	10	17	3	-	10	13

* betreft het aantal ontvangen bezwaarschriften

Het streven is in 2010 om bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn van 18 weken af te handelen¹⁴. Hierbij moet worden opgemerkt dat de beslistermijn pas begint op de dag nadat de bezwarentermijn van 6 weken is verstreken; in de praktijk komt de beslistermijn daarmee dus op 24 weken.

Financiën

In 2010 zullen stappen gezet worden om ook de in elektronische vorm ontvangen facturen digitaal te kunnen verwerken. Vervolgens zal er in de verdere toekomst aan gewerkt worden om zelf ook elektronische facturen te gaan verzenden.

Automatisering

Het jaar 2010 en de jaren er op volgend zullen in het teken staan van de dienstverlening gericht op het klantencontactcentrum in 2015 en met als basis het Adviesrapport doorontwikkeling dienstverlening Overbetuwe.

Verder vindt er een omslag plaats van documentgericht werken naar procesgericht werken. Diverse applicaties en systemen worden aangepast op deze nieuwe manier van werken.

¹⁴ In verband met de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen, die op 1 oktober 2009 in werking treedt, is de beslistermijn op bezwaarschriften niet meer 10 weken (met de mogelijkheid van verdaging met 4 weken) maar 12 weken (met verdagingsmogelijkheid van 6 weken).

5.6 Verbonden partijen

1. Beleid verbonden partijen

In de “Nota verbonden partijen” is een dwingend kader opgenomen voor de oprichting van en de deelneming in een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke organisatie, maar ook voor de gemeentelijke vertegenwoordiging in deze organisaties. Bovendien geeft deze nota aan op welke wijze de interne controle, verantwoording en toezicht met betrekking tot de verbonden is geregeld. Hiermee heeft de gemeenteraad zicht op de mate waarin de beoogde doelstellingen binnen de verbonden partijen worden gerealiseerd, op goede borging van het publieke geld dat in de verbonden partijen omgaat en op adequate beheersing van de eventuele risico's.

2. Overzicht verbonden partijen

Bijgevoegd treft u aan een actueel overzicht van de bestuurlijke vertegenwoordiging in verbonden partijen, inclusief de doelstellingen, financiële bijdragen en risico-inschattingen.

Lijst verbonden partijen

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deel-nemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotings-programma
1.	Bank Nederlandse Gemeenten N.V. te Den Haag.	Uitoefening van het bedrijf van bankier ten dienste van overheden door onder andere het aantrekken en uitzetten van gelden, het op andere wijze verlenen van kredieten, het stellen van garanties, het verzorgen van het betalingsverkeer, het verrichten van valutatransacties, het adviseren en bemiddelen bij de uitgifte van en de handel in effecten, het bewaren, beheren en administreren van effecten en andere vermogensbestanddelen ten behoeve van derden, alsmede het oprichten van en deelnemen in andere ondernemingen en/of rechtspersonen, wier doel in verband staat met of bevorderlijk is voor het hiervoor gestelde.	Wethouder R.W. Mooij vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	21.762 aandelen van de 55.690.720 (0,03%)	De Staat, 11 provincies, 431 gemeenten en 1 hoogheem-raadschap.	Risico beperkt tot de nominale inleg € 54.405,-	De solvabiliteit is sterk.	Nettowinst 2008 bedroeg 158 mln. euro . (2007 : 195 mln.). In de eerste helft van 2009 komt de nettowinst van de BNG uit op 114 mln. Ondanks alle onzekerheden verwacht de bank over 2009 een hoger resultaat te realiseren dan over het voorgaande boekjaar. Over het verwachte resultaat 2010 heeft de BNG geen uitspraken gedaan.	Algemene dekkings-middelen. Betreft geen speerpunt.
2.	Ondernemerscentrum De Schalm B.V. te Andelst/Valburg.	Het bevorderen van het ontstaan en de groei van zelfstandige, startende, doorstartende en bestaande bedrijven in Midden-Gelderland waardoor een bijdrage wordt geleverd aan de economische ontwikkeling in dit gebied.	Burgemeester E. Tuijnman vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	Het maatschappelijk kapitaal bedraagt 1.134.450 aandelen à € 1,- nominaal. Hiervan zijn 226.890 aandelen (= € 226.890) geplaatst bij de gemeente Overbetuwe. De overige aandelen zijn niet geplaatst.	Gemeente Overbetuwe	Groot, omdat de gemeente Overbetuwe 100% aandeelhouder is. Voor verder informatie wordt verwezen naar de paragraaf Weerstandsvermogen.	De gemeente is 100% aandeelhouder. De resultaten zijn de laatste jaren gering positief.	Nettowinst 2008 bedroeg € 35.418,-. (2007 :€ 37.656,-.) De cijfers voor 2009 zijn eind 2010 bekend. Geraamde nettowin55.421, -. Naar verwachting zal het resultaat	Programma: Economische zaken. Speerpunt: Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan.

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotingsprogramma
								2010 hiervan niet veel afwijken.	
3.	Gemeenschappelijke regeling Stadsregio Arnhem – Nijmegen te Nijmegen	Een adequate aanpak van de grootstedelijke problematiek in het gebied alsmede de bevordering van een evenwichtige ontwikkeling van het gebied.	Stemrecht in de KAN-raad door vertegenwoordiging van wethouders J.H.G. Walraven en R.W. Mooij. Gemeente is vertegenwoordigd in de cie. Bestuur en financiën door R.W. Mooij. Cie. Ruimte en wonen: R.W. Mooij. Cie. Mobiliteit en Werken: J.H.G. Walraven en F.H.G.M. Witjes.	Bijdrage € 142.081,- Bijdrage voor collectief vraagafhankelijk vervoer € 59.539,-.	20 regio-gemeenten.	In principe groot, omdat de deelnemende gemeenten geheel moeten op komen voor eventuele tekorten. Aangezien de stadsregio zelf geen mogelijkheden heeft om nadelige exploitatiesaldi op te vangen komen deze geheel voor rekening van de deelnemende gemeenten.	Geen eigen of vreemd vermogen aanwezig.	De begroting 2010 is nog niet vastgesteld. Bijdrage is gebaseerd op raming 2009. Bij de begroting 2009 werd door de Stadsregio gemeld: Kijkend naar de meerjarenperiode 2010-2012 is de verwachting dat de nadelige saldi van de programma's volledig gecompenseerd worden door de baten. Mogelijk een geringe verhoging van de gemeentelijke bijdrage in 2010.	Programma: Dienstverlening, Bestuur en Organisatie. Betreft geen speerpunt. Verkeer en vervoer.
4.	Gemeenschappelijke regeling Samenwerkings verband Euregio Rijn/Waal te Kleve.	Bevordering van de regionale grensoverschrijdende samenwerking.	Stemrecht in de Euregioraad door vertegenwoordiging van wethouder R.W. Mooij en de raadleden G.H. de Boer-Mensink + vacature. (plv. leden B. Ross en R.J. Bax).	Bijdrage € 11.125,-.	50 Duitse en Nederlandse gemeenten en 5 regionale overheden en overige publiekrechtelijke organisaties.	In principe groot, omdat de deelnemende gemeenten geheel moeten op komen voor eventuele tekorten. Een risicoparagraaf	Eigen vermogen € 3,2 mln. Geen vreemd vermogen aanwezig. De solvabiliteit is constant en zeer sterk (100%).	De begroting 2010 is nog niet vastgesteld. Bijdrage is gebaseerd op raming 2009. Euregio Rijn/Waal werkt met een sluitende begroting.	Programma: Dienstverlening, Bestuur en Organisatie. Betreft geen speerpunt.

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotingsprogramma
						is aanwezig, maar er zijn op dit moment geen risico's te verwachten.			
5.	Start Wijzer regio Arnhem-Nijmegen te Arnhem.	Het in contact brengen van instanties die met startende of doorstartende ondernemers te maken hebben en initiatieven op elkaar af te stemmen.	Burgemeester E. Tuijnman als lid van de stuurgroep Start Wijzer.	Bijdrage € 6.000,-.	Gemeenten Arnhem, Nijmegen en Overbetuwe, Kamer van Koophandel en bij de doelgroep betrokken instanties	Risico beperkt tot verstrekte bijdrage.	Geen vermogen Aanwezig.	Totaal is jaarlijks een budget van € 58.000 beschikbaar voor uitvoering van de activiteiten.	Programma: Economische Zaken Speerpunt: Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan.
6.	Stichting Nieuwe Bedrijvigheid (SNB) te Arnhem.	De economische bedrijvigheid in Gelderland structureel te versterken door ondersteuning en begeleiding aan te bieden aan (door)startende innovatieve en stuwende bedrijven met bij voorkeur hoogwaardige arbeidsplaatsen.	Medewerker van EZ is afgevaardigde in de Raad van Participanten van SNB. Er is geen bestuurlijke vertegenwoordiging.	Bijdrage vooralsnog geraamd op € 5.000,- De overeenkomst is aangegaan voor een periode van drie jaar 2007,2008 en 2009. Voor afloop van de overeenkomst wordt overlegd tussen de gemeente en SNB of de overeenkomst verlengd wordt.	Gemeenten Arnhem, Overbetuwe, Nijmegen en Wageningen en andere (semi-) overheden en bedrijven.	Risico beperkt tot verstrekte bijdrage.	Geen vermogen aanwezig.	Geen begroting resp. jaarrekening beschikbaar.	Programma: Economische Zaken Speerpunt: Uitvoering Sociaal Economisch Beleidsplan.
7.	Gemeenschappelijke regeling Gemeenschappelijk Orgaan voor Onderwijszaken in de regio Arnhem Volwasseneducatie (GOV) te Arnhem.	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneducatie en andere onderwijszaken.	Wethouder F.M.J. van Rooijen als lid van het dagelijks en algemeen bestuur.	Bijdrage € 2.700,- .	10 regio-gemeenten.	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage. Het betreft uitsluitend personele kosten voor ambtelijke ondersteuning en regievoering Voor de komende jaren.	Geen vermogen aanwezig.	De begroting 2010 is nog niet bekend. Bijdrage is gebaseerd op raming 2009.	Programma: Onderwijs en Educatie. Betreft geen speerpunt.

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deel-nemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotings-programma
						zullen hierin geen wezenlijke veranderingen in optreden.			
8.	Gemeenschappelijke regeling. Hulpverlening Gelderland Midden te Arnhem.	Het organiseren van hulpverlening op het gebied van de brandweer, geneeskundige hulpverlening bij rampen, ambulancehulpverlening, GGD en de meldkamerfunctie van brandweer en ambulancedienst.	Burgemeester E. Tuijnman als lid Dagelijks Bestuur en als AB-lid van het Regionaal College. Wethouder F.M.J. van Rooijen als lid van het Regionaal College (AB).	Bijdrage 2010 € 804.673,-.	16 regio-gemeenten.	Groot. De algemene bedrijfsreserve (ABR)wordt gebruikt om exploitatieoverschotten en verliezen te compenseren en de risicoparagraaf af te dekken. Stand ABR per 1-1-2010 € 1.145.000,-. Aangezien deze partij zelf geen verdere mogelijkheden heeft om nadelige exploitatiesaldi op te vangen komen eventuele hogere tekorten geheel voor rekening van de deelnemende gemeenten.	Algemene bedrijfsreserve € 1.145.000,-; Diverse bestemde reserves € 520.194,-.	De begroting 2010 is vastgesteld in het Regionaal College van 18 juni 2009. De meerjaren begroting 2010-2013 is sluitend.	Programma's: -Veiligheid & -Maatschappelijke Participatie en Ondersteuning. Betreft speerpunt jeugd- en jongerenbeleid vwb elektronisch kinddossier/Verwijsindex.
9.	Gemeenschappelijke regeling Milieusamenwerking Regio Arnhem (MRA) te Arnhem.	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen zowel in rechtstreekse samenwerking als bij wet toevertrouwde belangen betreffende de bescherming van milieu.	Wethouder F.H.G.M. Witjes als lid van het algemeen bestuur.	Bijdrage € 24.599,-	10 regio-gemeenten	Risico is in principe beperkt tot de verstrekte bijdrage. De MRA voert geen fysieke	De solvabiliteit is zeer solide.	Het begrote resultaat over 2010 is nog niet bekend. Bijdrage is gebaseerd op raming 2009.	Programma: Milieuzorg. Betreft geen speerpunt.

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotings-programma
						projecten uit. Eventuele overschrijdingen van bedragen worden opgevangen met de financiële reserves van MRA. Weerstands-paragraaf aanwezig.		MRA werkt met een sluitende begroting.	
10.	Gemeenschappelijke regeling. Werkvoorzieningschap Midden-Gelderland (Presikhaaf Bedrijven) te Arnhem.	Het bieden van werk onder aangepaste omstandigheden aan personen die (nog) niet kunnen reïntegreren in een reguliere baan.	Wethouder F.M.J. van Rooijen als lid van het algemeen bestuur	Bijdrage € 156.000,- De totale bijdrage van de deelnemende gemeenten is gerelateerd aan een vast percentage (2,97%) van de rijksbijdrage en wordt omgeslagen naar rato van het aantal personen uit de gemeente dat bij Presikhaaf is ondergebracht. Gemeente Overbetuwe is hierdoor voor ca. 8% risicodragend.	11 regio-gemeenten	Ondanks de verwachting van een positief resultaat blijft men afhankelijk van subsidies. Het resultaat is verbeterd t.o.v. voorgaande jaren maar er zijn nog veel risico's waardoor het (toekomstige) resultaat onzeker blijft.	Het weerstands-vermogen van € 7,0 mln. heeft per 31 dec. 20008 het door het AB noodzakelijk geachte niveau bereikt.	De begroting 2010 resp. de gemeentelijke bijdrage voor 2010 is nog niet vastgesteld. Bijdrage is gebaseerd op raming 2009. Bij de begroting 2009 is door WMG een positieve ontwikkeling gemeld van de geraamde exploitatie-resultaten 2010-2012.	Programma: Maatschappelijke participatie en ondersteuning. Speerpunt: Werk & Activering.
11a	Commandiet Westeraam B.V. te Elst.	Als commanditaire vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V. Via de commandiet neemt de gemeente voor 48 % deel in de inbreng van de	Plaatsvervangend gemeentesecretar is W.J. Salet is directeur van de B.V. Als directeur van de commandiet	910 aandelen van de 910 (100%)	Gemeente Overbetuwe.	In principe groot. Risico bestaat uit mogelijk verlies van de nominale inleg € 217.815,-.	Eigen Vermogen € 21.781,-. Vreemd vermogen € 217.815,-. Solvabiliteits-	€ 0 .	Programma: Woningbouw, geen speerpunt..

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotingsprogramma
		commanditaire vennoten.	tekent hij de jaarstukken van de GEM.			Daarnaast is door de commandiet nog een achtergestelde lening verstrekt van € 1,1 miljoen die kan worden aangesproken bij een mogelijk verlies uit de grond-exploitatie.	ratio EV = 10% en daarmee laag.		
11b	GEM Westeraam Beheer B.V. te Elst.	Als beherend vennoot deelnemen in de commanditaire vennootschap GEM Westeraam Elst C.V.	Wethouder F.M.J. van Rooijen vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	2400 aandelen van de 4800 (50%).	Gemeente Overbetuwe, Rabo vastgoed BV, Kondor Wessels Projecten BV en Vos-Projecten BV.	Beperkt. Risico beperkt tot de nominale inleg € 10.891,-.	Eigen vermogen € 21.782,- Vreemd vermogen: nihil. Solvabiliteitsratio eigen vermogen 100% en daarmee hoog.	Resultaat wordt genomen na afsluiting van de grondexploitatie. De meest recente grondexploitatie berekening sluit met een gering positief saldo. De financiële resultaten binnen Westeraam staan onder druk.	Programma: Woningbouw, geen speerpunt.
11c	GEM Westeraam Elst C.V. te Elst.	Het verkrijgen en vervreemden van onroerende zaken en het bouwrijp maken en het exploiteren van onroerende zaken alles binnen het exploitatiegebied.	Er vindt geen afzonderlijke vennotenvergadering van GEM CV plaats. De jaarrekening wordt schriftelijk vastgesteld (nadat de stukken van de BV al zijn vastgesteld).	GEM Westeraam Beheer B.V. heeft 4% van de aandelen. Commandiet Westeraam B.V. heeft een belang van 48% (inleg € 217.814,-) De overige commandieten hebben tezamen	GEM Westeraam Beheer B.V., Commandiet Westeraam B.V. en overige commandieten (drie markt-partijen.)	De gemeente heeft via een juridische constructie een belang van 50% in de grondexploitatie van Westeraam.	Eigen vermogen € 453.780,- Vreemd vermogen € 2.268.000,- Solvabiliteitsratio 20% en daarmee acceptabel.	Zie onder 11b.	Programma: Woningbouw, geen speerpunt.

Nr.	Verbonden partij	Doelstelling/ Openbaar belang	Bestuurlijk belang	Financieel belang	Deelnemende partijen	Risico's	Vermogen	Begrote resultaat 2010	Begrotingsprogramma
12.	Gemeenschappelijke regeling. Openbaar lichaam Recreatieschap Overbetuwe te Arnhem.	De belangen van de deelnemende gemeenten ten aanzien van openluchtrecreatie en het toerisme, het landschapsschoon en de natuurbescherming, voor zover het de behartiging van de belangen van de openluchtrecreatie betreft, op bovenlokaal niveau.	Wethouders R.W. Mooij en F.H.G.M. Witjes vertegenwoordigen de gemeente in het algemeen bestuur.	Geen bijdrage. In 2001 is de jaarlijkse bijdrage afgekocht met een eenmalig bedrag.	Gemeenten Arnhem, Overbetuwe en Lingewaard.	Geen. Het Recreatieschap Overbetuwe is één van de drie aandeelhouders van de BV Recreatie-maatschappij Rivierengebied. (handelsnaam uit@rwaard) In het geval deze BV niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen gaat ze (uiteindelijk) zonder verdere verplichtingen van de aandeelhouders failliet.	Geen eigen of vreemd vermogen aanwezig	Vanaf 1 juli 1999 zijn alle taken overgedragen aan de BV Recreatiemaatschappij Rivierengebied en voert Recreatieschap Overbetuwe derhalve geen eigen activiteiten c.q. exploitatie meer uit. Om die reden wordt geen begroting meer opgesteld.	Programma: Sport, Cultuur en Recreatie, geen speerpunt.
13.	Vitens N.V. te Zwolle.	Het verzorgen van de drinkwatervoorziening.	Wethouder R.W. Mooij vertegenwoordigt de gemeente als aandeelhouder. Stemrecht tijdens de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.	34.717 aandelen van de 5.022.404 is 0,691%.	107 gemeenten en 3 provincies	Risico beperkt tot het belang in aandelen. (€ 34.717,-).	De solvabiliteit bedraagt 22% en is daarmee acceptabel.	Winst 2008 € 28,6 miljoen. Over 2009 en 2010 zijn nog geen prognoses bekend gemaakt door Vitens.	Algemene dekkingsmiddelen. Betreft geen speerpunt.

5.7 Grondbeleid

1. Inleiding

In deze Paragraaf Grondbeleid wordt een beknopte toelichting gegeven op het te voeren grondbeleid in 2010 en de jaren 2011 t/m 2013.

2. Het gemeentelijk grondbeleid

In september 2009 is door de raad de Nota Grondbeleid 2009 vastgesteld. In deze nota worden de (on)mogelijkheden, risico's en keuzen inzake het gemeentelijk grondbeleid beschreven en wordt aangegeven hoe dit beleid als sturingsmiddel en instrument bruikbaar is.

Via vaststelling van deze nota zijn de volgende uitgangspunten bepaald:

- Overbetuwe voert een overwegend facilitair grondbeleid, met dien verstande dat het vanuit het oogpunt van maximale sturing wenselijk kan zijn om voor een andere vorm te kiezen afhankelijk van de situatie zoals die op dat moment, op basis van een gedegen analyse (ontwikkelstrategie), wordt beoordeeld.
- De gemeente staat bij particuliere exploitatie het privaatrechtelijke spoor van kostenverhaal voor, hetgeen betekent dat de gemeentelijke inzet er onverminderd op is gericht om met de desbetreffende particuliere exploitanten anterieure overeenkomsten te sluiten met hierin opgenomen afspraken over het kostenverhaal en over locatie-eisen.
- Bij het aangaan van exploitatieovereenkomsten waarbij een betalingsregeling is overeengekomen, zal altijd een verzekering worden overeengekomen voor latere betalingen van overeengekomen bijdragen, ongeacht wie de wederpartij is.
- Bij particuliere ontwikkelingen waarbij (ook) gemeentelijk belangen zijn gediend, streeft Overbetuwe ernaar om een anterieure overeenkomst te sluiten over kostenverhaal en locatie-eisen. Als dit niet tot het gewenste resultaat leidt zal Overbetuwe het niet nalaten om het instrument exploitatieplan in te zetten.
- Overbetuwe bepaalt bij iedere particuliere exploitatie in een vroegtijdig stadium of de gemeentelijke beleidsuitgangspunten voldoende zijn vertegenwoordigd, welke locatie-eisen van belang zijn om op te leggen en of het plan financieel-economisch uitvoerbaar is.
- Als het college een strategische aankoop overweegt, moet dit geschieden op basis van een gedegen risico-analyse.
- Als een slagvaardig optreden noodzakelijk is, zal de portefeuillehouder de fractievoorzitters (seniorenconvent) vertrouwelijk informeren over een voorgenomen strategische aankoop en op deze wijze kennis nemen van de wensen en bedenkingen van de raad. Daarbij wordt tevens aangegeven op welke wijze in de financiële dekking van de aankoop zal worden voorzien.
- Voor het voeren van een actief grondbeleid is het van belang dat ondersteunende instrumenten, zoals de Wvg en onteigening tijdig worden ingezet.
- Voor een effectieve werking is het een voorwaarde dat gedurende de Wvg-procedure de ruimtelijke uitwerkingen en procedures tijdig worden opgestart en doorlopen.
- Minnelijke verwerving vormt het uitgangspunt van de gemeente. Slechts als deze aanpak niet tot het gewenste resultaat leidt of kan leiden, wordt overgegaan tot het in een vroegtijdig stadium starten van een onteigeningsprocedure.
- Overbetuwe hanteert marktconforme uitgifteprijsen, tenzij hiervan bij raadsbesluit gemotiveerd vanaf wordt geweken.
- Het college stelt jaarlijks of, als daar aanleiding toe is vaker, de gronduitgifteprijsen vast met toepassing van de methoden zoals beschreven in deze nota.
- Jaarlijks bij het opmaken van de jaarrekening, of bij tussentijdse beslismomenten, worden de grondexploitaties geactualiseerd.
- Met ingang van 2010 zal jaarlijks in juni een grondnota aan de gemeenteraad worden aangeboden.
- Winst wordt genomen zodra alle verkopen / opbrengsten zijn gerealiseerd. Tussentijdse winstneming vindt niet plaats.

Met betrekking tot het financiële beleid van Overbetuwe gelden de volgende speerpunten voor het grondbeleid:

- Het financiële beleid en de ambities en opgaven van het grondbeleid dienen op elkaar te zijn afgestemd. Dit houdt in dat Overbetuwe een planning & control cyclus inricht die voldoet aan de eisen van actieve informatievoorziening en het afleggen van een adequate en tijdige verantwoording.
- Er bestaat tussentijds inzicht, door een periodieke herziening van de exploitaties, in de financiële en inhoudelijke ontwikkeling van de in exploitatie genomen plannen. Dit geldt ook voor de nog niet in exploitatie genomen plannen.
- Overbetuwe volgt in het grondbeleid de wettelijke kaders voor verslaggeving (BBV). Jaarlijks zal mede ter bepaling van een goed inzicht in de financiële positie, de actualisatie van de grondexploitaties, voorzieningen, risico's en relatie met het weerstandsvermogen plaatsvinden op basis van de gegevens van de jaarrekening.
- Overbetuwe staat, rekening houdend met de vertrouwelijkheid van gegevens, een tijdige en zo transparant mogelijke verantwoording en informatievoorziening voor. Deze informatievoorziening moet zijn toegesneden op de behoeften van de gebruikers.
- De weerstandscapaciteit moet van voldoende omvang zijn om de risico's die worden gelopen bij de uitvoering van het grondbeleid te kunnen opvangen. Voordurende afstemming is hierbij noodzakelijk.

3. Relatie grondbeleid ← → Programmamanagement.

Het grondbeleid heeft een relatie met de volgende programma's:

• Economische zaken	←→	Bedrijventerreinen
• Verkeer en vervoer	←→	Bovenwijkse voorzieningen
• Ruimtelijke Ontwikkeling en Woningbouw	←→	Woningbouwcomplexen

Daarnaast heeft het grondbeleid een relatie met de bouw van nieuwe maatschappelijke voorzieningen. (o.a. scholen, gemeenschaphuizen, sportvelden e.d.)

4. Verlies- en winstneming

Als uit de exploitatieopzet blijkt dat er een verlies op een complex ontstaat, wordt hiervoor een voorziening getroffen die via de jaarrekening van de gemeente ten laste van de algemene reserve wordt gebracht. Winstneming vindt plaats op het moment dat alle gronden binnen een complex zijn verkocht.

Voor complexen waarvoor onzeker is of de gemaakte voorbereidingskosten in de toekomst wel (volledig) kunnen worden gedekt, wordt ter grootte van de geactiveerde kosten waarover nog geen zekerheid bestaat of deze doorberekend kunnen worden, ten laste van het boekjaar 2010 een voorziening gevormd.

Eventueel in een later stadium gerealiseerde opbrengsten kunnen worden verrekend met de getroffen voorziening.

5. De financiële positie

Binnen de gemeente Overbetuwe is ervoor gekozen om de risico's ten aanzien van de grondcomplexen als volgt te dekken:

- Door het in stand houden van de Algemene Reserve.
- Door het treffen van specifieke voorzieningen voor verliesgevende complexen.

Risico's die samenhangen met grondexploitatie in het algemeen (invloeden van conjunctuur en dergelijke), danwel overige risico's, waarvan de financiële gevolgen niet zodanig concreet zijn te

ramen, dat daarvoor een voorziening kan worden getroffen, worden vermeld in de paragraaf 'Weerstandsvermogen'.

6. De te verwachten resultaten van de lopende actieve complexen

In 2010 zijn de volgende actieve grondcomplexen in exploitatie, hiervoor zijn in de raadsvergadering van 16 juni 2009 de (geactualiseerde) exploitatieopzetten vastgesteld:

Complex	eindwaarde per			netto contante waarde NCW per 1-1-2010
Woningbouwcomplexen				
14 Elst Zuid	€ 1.618.086	V 31-12-2011	1.481.730	V
19 De Breekenhof - Driel	€ 3.231.649	V 31-12-2015	2.593.240	V
subtotaal	€ 4.849.735	V	4.074.970	V
Bedrijvencomplexen				
53 De Merm - Elst	€ 226.861	N 31-12-2010	217.092	N
56 PvMG Zuid - Heteren	€ 5.397.955	V 31-12-2011	4.943.069	V
subtotaal	€ 5.171.094	V	4.725.977	V
Totaal	€ 10.020.829	V	8.800.947	V

N = Nadelig, V = Voordelig

Voor het complex De Merm – Elst is een voorziening getroffen.

7. De te verwachten resultaten van de actieve complexen in voorbereiding

Momenteel wordt gewerkt aan voorbereiding van de volgende belangrijke complexen:

- Elst Centraal
- Heteren Centrum

Deze zullen na verwachting in 2010 in exploitatie worden genomen.

Elst Centraal

Voor dit complex zal eind 2009 een exploitatieopzet aan de raad worden aangeboden. Gezien de vele ontwikkelingen is er onvoldoende inzicht in het te verwachte exploitatieresultaat. Voor de dekking van het tot voor kort te verwachten nadelig saldo is een bedrag afgezonderd van € 3,5 mln. Tot op heden is er geen overeenstemming met de ontwikkelaar(s) over de ontwikkeling en afname van de gronden. De huidige kredietcrisis zal naar verwachting een negatief effect hebben op de grondopbrengsten en de daaraan gekoppelde grondexploitatie. Alle ontwikkelingen leiden er toe, dat in de paragraaf weerstandsvermogen wordt gerekend met een actueel tekort van € 7 mln.

Heteren Centrum

In augustus 2008 heeft de gemeenteraad ingestemd met de haalbaarheidscalculatie voor dit project met als uitgangspunt dat een deel van het nadelig saldo zal worden gedekt uit de grondexploitatie. (geraamd resultaat € 1,3 mln. positief)

Tot op heden is er geen overeenstemming met de ontwikkelaar(s) over de ontwikkeling en afname van de gronden. De huidige kredietcrisis zal naar verwachting een negatief effect hebben op de grondopbrengsten en de daaraan gekoppelde grondexploitatie. Zie verder ook de toelichting in de paragraaf weerstandsvermogen.

8. Risico's grondexploitatie

De risico's die de gemeente loopt met de uitvoering van de grondexploitatie zijn:

Economische risico's:

- Nadelige economische conjunctuur: dit heeft vooral consequenties voor het tempo van gronduitgifte (bij zowel woningbouwgronden als bedrijventerreinen).

Organisatorische risico's:

- Nagekomen kosten bij de in het verleden afgesloten complexen.
- Het niet kunnen verwerven van gronden.
- Financiering van de geplande hoofdinfrastructuur (o.a. Tangentenstructuur te Elst).
- Het niet (volledig) toekennen van subsidies.
- Bodemverontreiniging.
- Kosten die verband houden met de ruiming van munitie.
- Onvoldoende ruimte voor de dekking van rentekosten.

Verhaalsrisico's:

- Het niet volledig kunnen verhalen van kosten bij ontwikkelaars (bijdrage voor het fonds "Bovenwijkse voorzieningen", planschade, ambtelijke kosten, e.d.).

Fiscale risico's:

- Mogelijke strafheffing overdrachtsbelasting bij de oplevering van het openbare gebied bij complexen die door derden zijn uitgevoerd.

Genoemde risico's worden op de volgende wijze bestreden:

- Actueel houden van grondexploitatieberekeningen.
- Adequate aandacht voor risico's grondexploitatie in paragraaf weerstandsvermogen.

9. Grondcomplexen

In de jaren 2010 t/m 2013 wordt gewerkt aan de realisatie van de volgende grondcomplexen:

Complex	Omschrijving	projectdoelstelling	looptijd t/m
---------	--------------	---------------------	-----------------

Woningbouwcomplexen

Actieve woningbouwcomplexen in exploitatie

14	Elst Zuid	Bouw laatste 7 woningen	t/m 2011
19	De Breekenhof	bouw 397 woningen	t/m 2015

Passieve woningbouwcomplexen in exploitatie

2	De Woerden 2006 (fase 4)	bouw 80 woningen	t/m 2010
36	Irisstraat Heteren	bouw 19 woningen	t/m 2010
91	Pastoor Savenijelaan Oosterhout	ca. 20 woningen	t/m 2010

Nog in exploitatie te nemen actieve woningbouwcomplexen

11	Vinkenhof	nader te bepalen	PM
35	Herontwikkeling Centrum Elst	woningen - winkels - maatschappelijk vastgoed	t/m 2015
70	Terrein den Hartog	8 á 10 woonwerkunits	PM
71	Elst Centraal	ca. 370 woningen 24.000 m2 BVO commerciële ruimte	2013/2015
77	Noodvelden De Pas	Mogelijke woningbouw ontwikkeling	PM
84	Centrumplan Heteren	125 woningen - winkels - maatschappelijk vastgoed	t/m 2012

Nog in exploitatie te nemen passieve woningbouwcomplexen

6	De Hoge Wei	80 á 100 woningen	PM
7	Steenbeekstraat	19 woningen	PM
10	Molenzicht Valburg	163 woningen	PM
16	Hoofdstraat-Sleenburgsestr	woningbouw - uitbreiding supermarkt	PM
17	Stenenkamerstraat Herveld	woningbouw (nader te bepalen)	PM
18	Locatie Francissen	woningbouw (nader te bepalen)	PM
26	Plan Blokland Zetten	woningbouw (nader te bepalen)	PM
28	Vens Peperstraat Oosterhout	37 woningen (herstructureringsplan)	PM
29	Erfstraat Randwijk	8 (herstructureringsplan)	PM
31	Zetten Zuid	woningbouw (nader te bepalen)	PM
32	De Esdoorn	bouw 10 woningen	t/m 2010
34	Stationsstraat - Broekstraat	bouw 8 woningen	t/m 2010
88	Golff Supermarkt	woningbouw - bouw supermarkt	PM

Bedrijvencomplexen

Actieve bedrijven complexen in exploitatie

53	De Merm	uitgifte 10,7 ha. bedrijventerrein	t/m 2010
54	MTC	afwikkeling panden	PM
56	PvMG Zuid	uitgifte 21,0 ha. bedrijventerrein	t/m 2011

Nog in exploitatie te nemen actieve bedrijvencomplexen

55	De Merm oost	Ontwikkeling ca. 1,9 ha. Bedrijventerrein	t/m 2011
----	--------------	---	----------

Nog in exploitatie te nemen passieve bedrijvencomplexen

52	Bedr. De Aam Noordoost 6	Mogelijke ontwikkeling 3,5 ha. bedrijventerrein	PM
57	Betuws bedrijvenpark	Mogelijke ontwikkeling bedrijventerrein	PM
72	Veilingterrein, Zetten	Mogelijke ontwikkeling bedrijventerrein	PM
73	Terrein Vogelenzang	Bedrijventerrein	PM

GEM Westeraam

12 - 23 - 24	Westeraam	bouw 2350 woningen	t/m 2013
--------------	-----------	--------------------	----------

Bijlage I Verschillenanalyse op hoofdlijnen begrotingssaldo 2010 t.o.v. Kadernota

In de Kadernota 2010 zijn reeds de belangrijkste mutaties opgenomen ten opzichte van de begroting 2009. Die mutaties zijn verwerkt in de Programmabegroting 2010 en worden, zoals inmiddels gebruikelijk, in deze verschillenanalyse niet opnieuw toegelicht.

Met het oog op "informatie op maat" worden in deze verschillenanalyse op twee pagina's alleen de grote mutaties toegelicht, die hebben geleid tot het **nadelige verschil van € 132.000 ten opzichte van de Kadernota** (begrotingsoverschot 2010 van € 215.000 in vergelijking met het geraamde overschot in Kadernota van € 347.000).

I. Nadelen (-):

a. Hogere netto nadeel op de kosten van de WWB - 400.000

In de begroting 2009 was voor het onderdeel uitvoering Wet Werk en Bijstand een voordeel geraamd van € 100.000, o.a. omdat onze gemeente een grotere uitstroom had van WWB-ers dan het landelijke gemiddelde.

In de begroting 2010 is door een toename van het aantal WWB-ers een tekort geraamd van € 300.000. Per saldo dus een nadeel van € 400.000 t.o.v. de begroting 2009.

(in het dekkingplan is alsnog een voordelige stelpost van € 150.000 opgenomen, i.v.m. een verwachte hogere rijksuitkering door een landelijke toename het aantal WWB-ers)

b. Hogere kosten bijzondere bijstand - 175.000

Gelet op de jarenlange onderbesteding bij bijzondere bijstand is destijds bij de samenstelling van de begroting 2009 de uitgavenpost verlaagd van € 275.000 tot € 125.000. Door intensivering van het beleid op dit terrein en de verslechterde economische situatie is het beroep dat wordt gedaan op bijzondere bijstand sterk toegenomen en daarmee ook de uitgaven. Op basis van o.a. de werkelijke uitgaven in 2009 is de raming in de begroting 2010 verhoogd tot € 300.000, dus een verhoging t.o.v. van de raming 2009 met **€ 175.000**.

c. Per saldo lagere toerekening van loonkosten aan afvalstoffen- en rioolheffing - 213.000

Aan de volgende onderdelen is de toerekening van loonkosten van de afdeling Openbare Ruimte gewijzigd t.o.v. de begroting 2009, waardoor per saldo het budget extra wordt belast (loonkosten drukken in 2010 op producten, waarvan kosten niet in tarieven worden doorbelast):

-	lagere doorbelasting in afvalstoffenheffing	-121.000
-	lagere doorbelasting in rioolheffing	<u>- 92.000</u>
	Totaal	<u>-213.000</u>

d. Schrappen oude bezuinigingstaakstelling reclame - 50.000

Deze oude bezuinigingstaakstelling uit 2003/2004 blijkt niet haalbaar te zijn en is daarom geschrapt.

II. Voordelen (+):

a. Hogere algemene uitkering door verhoging enkele verdeelmaatstaven + 350.000

Na de Kadernota zijn enkele verdeelmaatstaven van de algemene uitkering verhoogd (meer WWB-ers, bedrijven, etc.) waardoor de raming van de algemene uitkering is verhoogd in de begroting 2010.

b. Doorbelasting compensabele BTW in de afvalstoffenheffing 2010 + 287.000

Zoals is toegelicht in de Paragraaf Lokale Lasten bij deze begroting wordt m.i.v. 2010 een post van € 287.000 compensabele BTW doorbelast in de afvalstoffenheffing. Een budgettair voordeel t.o.v. 2009 tot dit bedrag.

c. Hogere doorbelasting van loonkosten afdeling Openbare Ruimte aan grondexploitatie

+ 93.000

In 2010 wordt er voor € 93.000 meer loonkosten van de afdeling Openbare Ruimte doorbelast aan grondexploitatie (= budgettair voordeel begroting).

Per saldo kleinere verschillen (nadeel)

- 24.000

Per saldo nadeel t.o.v. de Kadernota € 132.000

Bijlage II Meerjarenraming 2011-2013

A. Algemeen.

Deze meerjarenraming geeft een indicatie van de verwachte begrotingssaldi in 2011 t/m 2013 bij voortzetting van het vastgestelde beleid bij de Kadernota 2010.

De uitgangspunten komen grotendeels overeen met die van de meerjarenraming bij de Kadernota 2010; enkele verschillen worden toegelicht in bijlage III.

B. Voor afwijking nullijn maximaal € 275.000 beschikbaar.

De nullijn houdt kort gezegd in dat er geen verhoging van begrotingsramingen plaatsvindt door prijsstijging en areaaluitbreiding (toename woningen/inwoners). In deze gemeente is al enkele jaren een beperkte afwijking van deze nullijn toegestaan. Met ingang van begrotingsjaar 2005 is het totaalbedrag van de maximaal toegestane afwijking van de nullijn door de raad vastgesteld op

€ 275.000 (oorspronkelijke voorstel was € 550.000; in het kader van de bezuinigingen 2005 is dit bedrag gehalveerd).

De volgende onderdelen zijn sowieso van de nullijn uitgezonderd (verhogingen van deze onderdelen hoeven dus niet ten laste van de € 275.000):

hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden;

hogere netto uitkeringslasten Soza;

verhoging van de salariskosten op basis van nieuwe CAO, e.d.

C. Aantallen woningen en inwoners.

Toename aantal woningen:

Aantallen nieuwe woningen, gereed voor 1 januari van genoemde jaren.

2010 420

2011 420

2012 420

2013 420

In de meerjarenramingen bij de begrotingen 2008 en 2009 werd ook uitgegaan van gemiddeld 420 op te leveren nieuwe woningen per jaar. Hoewel dit aantal door de actuele situatie op de woningmarkt onder druk is komen te staan, streven wij ernaar om het aantal van gemiddeld 420 te halen.

Hierbij wijzen wij er wel op dat dit een financieel risico inhoudt. Iedere geplande woning die niet gerealiseerd wordt betekent een structurele verlaging van budget in deze meerjarenraming van afgerond € 1.000.

Toename aantal inwoners:

Evenals in voorgaande meerjarenramingen is voor de toename van de aantallen woningen en inwoners het verhoudingscijfer 1 : 2 toegepast (gebaseerd op werkelijke groeicijfers afdeling Publiekszaken 2001-2008). Per nieuwe woning neemt het aantal inwoners dus gemiddeld toe met 2.

2010 840

2011 840

2012 840

2013 840

Op de volgende bladzijde treft u het cijfermatige deel van de meerjarenraming 2010-2013 aan en op de 2 pagina's daarachter een korte toelichting op de diverse onderdelen.

.

Meerjarenraming 2011-2013

	2011 (€)	2012 (€)	2013 (€)
<u>I. Nadelen (-):</u>			
1. Afval/riolering: 100% kostendekkend	0	0	0
2. Stapsgewijze toename lasten BOR			
a. 1e besluit toename lasten BOR t/m 2011	-126.000	0	0
b. (besluit 2007 <u>aanvullende verhoging</u> laatste in 2010)	0	0	0
3. Van de nullijn uitgezonderde onderdelen:			
a. Jaarlijkse salarisverhogingen 1,5%, inclusief over de aan het salarisbudget gerelateerde uitgaven	-292.000	-296.000	-301.000
b. Toename bijdragen aan samenwerkingsverbanden	-61.000	-63.000	-65.000
c. Uitkeringen afdeling Soza	pm	pm	pm
Totaal onderdeel 3	-353.000	-359.000	-366.000
4. Financiële ruimte voor overige afwijkingen nullijn	-275.000	-275.000	-275.000
5. Afbouw voordeel verkoop preferente aandelen Vitens	-8.000	-8.000	-8.000
6. <u>Nadeel opheffing voorzieningen</u>			
Voorziening onderhoud bomenweide Heteren		-15.000	
Totaal nadelen	-762.000	-657.000	-649.000
<u>II. Voordelen (+):</u>			
1. Algemene Uitkering			
a. toename won./inw./leerl. en bedragen per eenheid	833.000	827.000	672.000
b. afname uitkeringsfactor	-581.000	-519.000	-428.000
c. beëindiging korting BTW-compens.fonds (stelposten)	15.000	15.000	15.000
d. stapsgewijze verlaging integratie-uitk.wegen (nadeel)	-9.000	-34.000	-225.000
e. afbouw korting maatstaf Inv. Sted. Vernieuwing	7.000	8.000	0
f. afbouw korting suppletie afschaffing OZB-gebr.won.	0	1.000	21.000
Totaal onderdeel 1	265.000	298.000	55.000
2. <u>Netto</u> toename OZB-opbrengst door nieuwbouw minus korting inkomstenmaatstaf algemene uitk.	15.000	15.000	15.000
3. Financiële ruimte door vrijvallende kapitaallasten minus jaarlijkse raming post onvoorzien	-19.000	181.000	73.000
Totaal voordelen	261.000	494.000	143.000
Verwachte overschotten productenbegrotingen	-501.000	-163.000	-506.000
Af: lasten PNL (bijlage IV-A)	-813.000	-1.000.000	-1.000.000
Dekkingplan (extra afschrijving € 4 miljoen)	115.000	185.000	
<u>Consequenties tariefsaanpassingen:</u>			
a. OZB 1,5%	80.000	82.000	85.000
b. Diverse leges en overige heffingen 1,5%	13.000	14.000	14.000
Subtotaal	-1.106.000	-882.000	-1.407.000
Doorwerking begrotingsoverschot/-tekort jaar ervoor	188.000	-951.000	-1.833.000
AF: aanvullende PNL-posten 2011	-33.000		
Verwachte begrotingstekorten	-951.000	-1.833.000	-3.240.000

I. Toelichting op de verwachte **nadelen** (zie corresponderende nummers in meerjarenraming)

1. Afval/riolering, 100% dekking

Geen nadere toelichting.

2. Stapsgewijze toename lasten Beheersplan Openbare Ruimte (BOR)

- a. Verhoging € 126.000 per jaar op basis van besluit 2005.
In de Kadernota 2005 was voorgesteld om stapsgewijs in 2005 t/m 2011 een jaarlijkse toename van € 253.000 voor variant 2 van de BOR in het budget in te bouwen. Bij de vastgestelde nieuwe bezuinigingen 2005 is dit bedrag toen gehalveerd tot afgerond € 126.000 per jaar (=bodemvariant) en verwerkt in de begroting 2005 en bijbehorende meerjarenraming. In deze meerjarenraming wordt deze lijn voortgezet **t/m 2011**.
- b. Aanvullende verhoging met € 90.000 per jaar op basis van de Programmabegroting 2008
Deze verhoging vindt plaats **t/m 2010** (gedurende huidige raadsperiode) en is dus in deze nieuwemeerjarenraming 2011-2013 niet meer opgenomen.

3. Van de nullijn uitgezonderde onderdelen:

- a. Jaarlijkse salarisverhoging
In de meerjarenraming bij de vorige begroting werd nog uitgegaan van een jaarlijkse verhoging van de salarissen met 2%. Op het moment van het samenstellen van deze nieuwe meerjarenraming was er nog geen nieuwe CAO voor gemeenteamtstenaren gesloten (oude is afgelopen per 1 juni 2009). De verwachting is dat nu met een jaarlijks verhogingspercentage van gemiddeld 1,5 kan worden volstaan voor de salarissen, inclusief de extra sociale lasten en hogere pensioenpremies, e.d..
- b. Toename bijdragen aan samenwerkingsverbanden
Dit betreffen hogere bijdragen aan samenwerkingsverbanden op basis van toename aantal inwoners en prijsstijgingen.
- c. Uitkeringen afdeling Soza
Zie toelichting op de ontwikkeling van de aantallen WWB-ers in de "uiteenzetting van de financiële positie" voorin de Programmabegroting 2010. In deze meerjarenbegroting is het uitgangspunt dat de toename budgettair neutraal zal verlopen voor deze gemeente.

4. Afwijking nullijn

Zie toelichting op voorblad.

5. Afbouw voordeel verkoop preferente aandelen NV Vitens

De preferente aandelen die de gemeente had van Vitens zijn eind 2005 verkocht aan deze NV.

De opbrengst zal aan de gemeenten in 15 jaarlijkse termijnen worden uitbetaald (via een leningconstructie). Naast de te ontvangen jaarlijkse aflossing, ontvangt de gemeente een jaarlijkse rentevergoeding over het nog niet afgeloste deel.

De eerste uitbetaling heeft plaatsgevonden in 2007. In dat jaar bedroeg het voordeel t.o.v. het voorheen te ontvangen dividend € 172.000. In de periode daarna neemt dat voordeel jaarlijks af met € 8.000 (rente over afgeloste deel voorgaand jaar). In 2021 zal Vitens de hele lening hebben afgelost en zullen de inkomsten hiervan dus geheel zijn afgebouwd.

6. Nadeel opheffing voorzieningen

Op basis van de vastgestelde uitgangspunten worden voorzieningen van minder dan € 25.000 opgeheven. Op grond hiervan moet eind 2011 de voorziening bomenweide Heteren worden opgeheven, waarvan jaarlijks € 15.000 ten gunste van de exploitatie wordt gebracht. Met ingang van 2012 valt deze inkomstenpost dus weg door opheffing van de voorziening.

II. Toelichting op de verwachte **voordelen** (zie corresponderende nummers in meerjarenramingen)

1. Algemene uitkering gemeentefonds

In deze meerjarenbegroting zijn de ramingen van de algemene uitkering gebaseerd op de meicirculaire 2009. Het merendeel van de verdeelmaatstaven zijn ongewijzigd overgenomen uit de berekening van de Kadernota (aantallen woningen, inwoners en leerlingen, e.d.). Wel zijn de aantallen uitkeringsgerechtigden afgestemd op een onlangs opgestelde nadere prognose van de ontwikkeling van de aantallen uitkeringsgerechtigden.

Zie ook de toelichting in de "uiteenzetting van de financiële positie" en de toelichting in verschillenanalyse begroting 2010-Kadernota 2010 op bijlage III.

2. Toename netto OZB-opbrengsten door nieuwbouw (na aftrek korting inkomstenmaatstaf algemene uitkering)

De extra inkomsten wegens nieuwbouw zijn hoger dan de kortingen die het rijk toepast bij de korting op de algemene uitkering via de inkomstenmaatstaf.

Per saldo ontstaan er dus (relatief geringe) voordelen op deze onderdelen t.g.v. nieuwbouw.

3. Financiële ruimte door vrijval kapitaallasten, na aftrek nieuwe post onvoorzien

Op dit onderdeel wordt de financiële ruimte geraamd die ontstaat doordat de boekwaarden van investeringen afnemen door jaarlijkse afschrijving (lagere rente en bij geheel wegvallen boekwaarde tevens vrijval afschrijvingsdeel). Aan de andere kant wordt er jaarlijks een bedrag voor "onvoorzien" geraamd in de begroting om kapitaallasten van nieuwe (onvoorziene) investeringen te dekken. Die jaarlijkse raming van onvoorzien wordt in mindering gebracht op het voordeel van de vrijvallende kapitaallasten.

**Bijlage III Verschillenanalyse meerjarenraming bij begroting 2010
t.o.v. meerjarenraming bij Kadernota**

In onderstaande matrix treft u de eindresultaten van beide meerjarenramingen aan en geven wij een beknopte analyse van de grootste verschillen:

	2011 tekort	2012 tekort	2013 tekort
Actuele meerjarenraming bij deze Programmabegroting	-951.000	-1.833.000	-3.240.000
In Kadernota 2010 - = tekort + = overschot	- 157.000	+ 159.000	- 235.000
Actuele meerjarenraming nadeliger t.o.v. Kadernota	-794.000	-1.992.000	-3.005.000
Nadelen			
<u>Doorwerking hogere nadelige saldi</u> In de Programmabegroting 2010 is het overschot lager dan in de Kadernota en zijn de tekorten in de meerjarenraming veel hoger dan in die nota. Deze nadelige saldi werken negatief door naar de volgende jaarschijven (worden namelijk niet structureel opgelost in de betreffende begrotingsjaren en werken dus door naar volgende jaren).	-159.000	-794.000	-1.992.000
<u>Lagere algemene uitkering</u> Op basis van de meicirculaire 2009 is de algemene uitkering in de jaren 2011 en volgende fors verlaagd, waarmee in de Kadernota nog geen rekening kon worden gehouden. Zie ook toelichting in de "uiteenzetting financiële positie" voorin de Programmabegroting.	-602.000	-1.198.000	-1.013.000
<u>Aanvullend PNL na de Kadernota, jaarschijf 2011</u> (Cultuur- en Klimaatnota)	-33.000	0	0
Totalen	-794.000	-1.992.000	-3.005.000

Bijlage IV-A

Programma Nieuwe Lasten 2010-2013

Nr.	Omschrijving	Afd.	Jaar uitv.	Invest. eenmalig	Invest. eenm. BCF	BTW bedrag	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2010	Lasten 2011	Lasten 2012	Lasten 2013
	Programma DBO														
1	I&A-beleidsplan														
a	I&A-beleidsplan (alleen herinv. vrijval) 2010	Faza	2010									27.000			
b	I&A-beleidsplan (alleen herinv. vrijval) 2011	Faza	2011										75.000		
c	I&A-beleidsplan (alleen herinv. vrijval) 2012	Faza	2012											57.000	
d	I&A-beleidsplan (alleen herinv. vrijval) 2013	Faza	2013												147.000
2	Archiefbewaarplaats (statisch):														
a	Structurele lasten 2010	Faza	2010							17.700		17.700			
b	Structurele lasten 2011	Faza	2011							7.500			7.500		
c	Structurele lasten 2012	Faza	2012							7.500				7.500	
d	Structurele lasten 2013	Faza	2013							7.500					7500
3	Nieuwe huisvest. bestuur/ambt.apparaat:														
a	Oorspronkelijke verhoging PNL 2007	Faza	2010								div.	110.000			
b	Aanpassing in kadernota	Faza	2010								div.	235.000			
c	Gevolgen stijging rente% tot 4,5% over gehele inv.	Faza	2010								div.	100.000			
4	Maatregelen financieel gezond maken														
a	Storting voorz. groot onderh. gem. accomm.	Fin.	2010							260.000		260.000			
5	0,5 FTE Invordering/Belasting (schaal 6)	Fin.	2010		20.888		20.888								
6	Subsidie: opstellen DOP's Herveld en Driel	BMO	2010	30.000	30.000	0	30.000		0						
7	1,0 FTE Juridische Kwaliteitszorg (schaal 9)	BMO	2010		58.405		58.405								
8	0,5 FTE BiBoB (schaal 7)	BMO	2010		22.905		22.905								
9	0,5 FTE Communicatie wijkcoördinator (schaal 9)	BMO	2010		29.203		29.203								
10	0,5 FTE Communicatie medewerker (schaal 8)	BMO	2010		25.900		25.900								
11	0,5 FTE Communic. voorsproces website (schaal 9)	BMO	2010		29.203		29.203								
12	0,8 FTE Communicatie adviseur (schaal 9)	BMO	2010		46.725		46.725								
13	1,0 FTE Communicatie adviseur (schaal 9) = tijdelijk	BMO	2010		58.405		58.405								
14	Digitalisering brondoc. Basisreg. gebouwen	Faza	2010	50.000	50.000	0	50.000		0						
15	1,0 FTE Team I&A (gegevensbeheer) (schaal 10)	Faza	2010		64.831		64.831								
16	0,7 FTE Team DIV (schaal 5)	Faza	2010							27.780		27.780			
	Dekking: inleveren formatie afdelingen									-27.780		-27.780			
17	Bijdrage Lokale Omroep	MO	2010							18.000		18.000			
18	1,6 FTE Informatiebalie en Frontoffice (schaal 5/7)	PuZa	2010							68.396		68.396			
19	Restant maatregelen Dijkstal II	BMO	2010							24.750		24.750			
	Programma Veiligheid														
20	Oefenen brandweer	Veiligh.	2010							35.000		35.000			
21	Opleidingen brandweer	Veiligh.	2010							12.000		12.000			
22	Subsidie Stg. Kloppend Hart voor Lingewaard	Veiligh.	2010							6.000		6.000			
23	Verh. Storting in BR Materieel (OR/Veiligheid)	Veiligh.	2010							86.889		86.889			
	dekking BOR budget 2010 (OR = budgett. neutraal)									-62.117		-62.117			
	Programma Beheer Openbare Ruimte														
24	Wegenplan														
a	Overige wegen wegenplan	Opb r.	2010	1.749.300	1.470.000	279.300			1.470.000		20	113.008			
b	Overige wegen wegenplan	Opb r.	2011	214.200	180.000	34.200			180.000		20		13.838		
c	Overige wegen wegenplan	Opb r.	2012	0	0	0			0						
d	Overige wegen wegenplan	Opb r.	2013	1.185.359	996.100	189.259			996.100		20				76.576
25	Reconstructies/herinrichtingen wegen 2010	Opb r.	2010	590.597	496.300	94.297			496.300		20	38.154			
26	Groenreconstructies														
a	Groenreconstructies 2010	Opb r.	2010	238.000	200.000	38.000			200.000		15	18.623			
b	Groenreconstructies 2011	Opb r.	2011	238.000	200.000	38.000			200.000		15		18.623		
c	Groenreconstructies 2012	Opb r.	2012	160.650	135.000	25.650			135.000		15			12.570	
d	Groenreconstructies 2013	Opb r.	2013	160.650	135.000	25.650			135.000		15				12.570

Nr.	Omschrijving	Afd.	Jaar uitv.	Invest. eenmalig	Invest. eenm. BCF	BTW bedrag	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2010	Lasten 2011	Lasten 2012	Lasten 2013
27	Openbare verlichting naar basisniv.:														
a	Idem 2010	Opb r.	2010							97		97			
b	Idem 2011	Opb r.	2011							18.524			18.524		
c	Idem 2012	Opb r.	2012							15.186				15.186	
d	Idem 2013	Opb r.	2013							15.688					15.688
28	Beheersplan Openbare Ruimte (BOR): is 2 x € 90.000 opgen. in meerjarenraming.														
29	Toegankelijkheid bushaltes (netto: -50% subsidie)	Opb r.													
a	Toegankelijkheid bushaltes	Opb r.	2010	178.500	150.000	28.500		97.538	52.462		20	4.033			
b	Toegankelijkheid bushaltes	Opb r.	2011	178.500	150.000	28.500		97.538	52.462		20		4.033		
30	Wet informatie-uitwisseling ondergr. netten (WION)	Opb r.	2010							24.000		24.000			
31	Grondwatermeetnet Overbetuwe:														
a	Inrichtingskosten grondwatermeetnet Overbetuwe	Opb r.	2010	101.150	85.000	16.150			85.000		10	10.742			
b	Jaarlijkse kosten o.a. uitlezen, opslag en onderhoud	Opb r.	2010							12.500		12.500			
32	Deelproject DOP Valburg herinr. rondom Herv. kerk	Opb r.	2010	357.000	300.000	57.000			300.000		20	23.063			
	Programma Verkeer en vervoer														
33	Netto investeringen van:														
a	Tangentenstructuur Elst	RO	2010	10.867.293	9.132.179	1.735.114		7.955.708	1.176.471		20	90.443			
b	Tangentenstructuur Elst	RO	2011	7.372.482	6.195.363	1.177.119		5.018.892	1.176.471		20		90.443		
c	Tangentenstructuur Elst	RO	2012	12.614.000	10.600.000	2.014.000		9.423.529	1.176.471		20			90.443	
d	Tangentenstructuur Elst	RO	2013	11.147.728	9.367.839	1.779.889		9.367.839	0						
34	Duurzaam veilig (t/m 2010):														
a	Duurzaam veilig buiten bebouwde kom 2010	RO	2010	178.500	150.000	28.500			150.000		20	11.531			
35	Vervanging bebording/wegverwijzingen														
a	Vervanging bebording/wegverwijzingen	Opb r.	2010	17.850	15.000	2.850			15.000		20	1.153			
b	Vervanging bebording/wegverwijzingen	Opb r.	2011	17.850	15.000	2.850			15.000		20		1.153		
36	Project verbreding A50 en extra Waalbrug:														
a	Inhuur projectleider	BWM	2010	59.500	50.000	9.500	50.000		0						
b	Inhuur projectleider	BWM	2011	59.500	50.000	9.500	50.000		0						
c	Inhuur projectleider	BWM	2012	59.500	50.000	9.500	50.000		0						
d	Inhuur projectleider	BWM	2013	59.500	50.000	9.500	50.000		0						
	Programma Onderwijs en Educatie														
37	Bovenssch. coördinat. Brede School (voorlopig eenmalig t/m 2011)														
a	Incidentele lasten 2010	MO	2010	40.000	40.000	0	40.000		0						
b	Incidentele lasten 2011 (doorgeschoven van 2007)	MO	2011	40.000	40.000	0	40.000		0						
38	Overige investeringen huisv. onderwijs:														
a	Investeringen huisv. onderwijs	MO	2010	285.094	285.094	0			285.094		div.	22.669			
b	Investeringen huisv. onderwijs	MO	2011	126.098	126.098	0			126.098		div.		7.864		
c	Investeringen huisv. onderwijs	MO	2012	126.098	126.098	0			126.098		div.			7.864	
d	Investeringen huisv. onderwijs	MO	2013	100.000	100.000	0			100.000		div.				5434
39	Noodlokalen Westeraam**														
a	Huurvergoeding noodlokalen	MO	2010	180.000	180.000	0	180.000								
b	Huurvergoeding noodlokalen	MO	2011	105.000	105.000	0	105.000								
40	Peuterspeelzalen														
a	Extra subsidiebehoefte 2010	MO	2010							15.743		15.743			
b	Extra subsidiebehoefte 2011	MO	2011							16.427			16.427		
c	Extra subsidiebehoefte 2012	MO	2012							17.140				17.140	
41	1,0 FTE Onderwijs (schaal 11)	MO	2010							74.071		74.071			
	Programma Sport, Cultuur en Recreatie														
42	Ontw. Noordoever/verleggen Valburgsestr.	RO	2010	373.660	314.000	59.660			314.000		20	24.139			
43	Park Lingezegen	RO													
a	Planvoorbereidingskosten 2010	RO	2010	215.390	181.000	34.390	181.000		0						
b	Planvoorbereidingskosten 2011	RO	2011	196.350	165.000	31.350	165.000		0						
c	Planvoorbereidingskosten 2012	RO	2012	196.350	165.000	31.350	165.000		0						
d	Planvoorbereidingskosten 2013	RO	2013	196.350	165.000	31.350	165.000		0						

Nr.	Omschrijving	Afd.	Jaar uitv.	Invest. eenmalig	Invest. eenm. BCF	BTW bedrag	Reserves e.d.	Derden / grondexpl.	Netto inv. eenmalig	Expl. last	Afschr. term.	Lasten 2010	Lasten 2011	Lasten 2012	Lasten 2013
44	Beheerskosten Park Lingezegen (overeenkomst)	RO	2011							175.000			175.000		
45	Kostenregeling (nieuwe) Monumentenwet	BWM	2010	225.000	225.000	0	225.000		0						
	Programma Maatsch. participatie en ondersteun.														
46	Alcohol en drugsbeleid 2010	MO	2010							1.250		1.250			
47	Alcohol en drugsbeleid 2011	MO	2011							-1.500			-1.500		
48	Elektronisch kinddossier														
a	Elektronisch kinddossier (invoeringskosten)	MO	2010	114.864	114.864	0	70.445	44.419	0						
b	Elektronisch kinddossier (invoeringskosten)	MO	2011							10.172			10.172		
49	Subsidie Opstapproject	MO	2010							15.000		15.000			
50	Bijdrage voor Depressiepreventieproject	MO	2010							17.704		17.704			
51	Aanschaf WMG-hulpmiddelen	Soza													
a	Hogere kapitaallasten door hoger investeringsbedrag	Soza	2010	217.770	183.000	34.770			183.000		5	41.686			
b	Hogere kapitaallasten door hoger investeringsbedrag	Soza	2011	217.770	183.000	34.770			183.000		5		41.686		
c	Hogere kapitaallasten door hoger investeringsbedrag	Soza	2012	217.770	183.000	34.770			183.000		5			41.686	
d	Hogere kapitaallasten door hoger investeringsbedrag	Soza	2013	217.770	183.000	34.770			183.000		5				41.686
52	0,5 FTE Formatie SoZa (schaal 9) = <i>tijdelijk</i>	SoZa	2010		29.203		29.203		0						
	Programma Milieuzorg														
53	Subsidie duurzame energie														
a	Subsidie duurzame energie	BWM	2010	20.000	20.000	0	20.000		0						
b	Subsidie duurzame energie	BWM	2011	20.000	20.000	0	20.000		0						
54	1,0 FTE BWM bovenmatig taakv. klimaat (schaal 9)	BWM	2010		58.405		58.405								
55	0,5 FTE Milieutoezicht BWM (schaal 8)	BWM	2010		25.900		25.900								
56	Geluidbeleid	BWM													
a	Investeringen	BWM	div	79.116	66.484	12.632			66.484		20	2.566	520	1.429	595
b	Jaarlijkse onderhoudslasten	BWM								3.401		1.645	339	787	400
c	Eenmalige lasten	BWM	div	130.900	110.000	20.900	110.000		0						
57	Besluit huisvesting dieren: controles = <i>tijdelijk</i>	BWM	2010	41.650	35.000	6.650	35.000		0						
58	Bedrijvenloket:														
a	Actualisatie bedrijvenbestand = <i>tijdelijk</i>	BWM	2010	47.600	40.000	7.600	40.000		0						
b	Actualisatie bedrijvenbestand = <i>tijdelijk</i>	BWM	2011	23.800	20.000	3.800	20.000		0						
	Programma Ruimtelijke Ordening														
59	Versnelde actualisatie bestemmingspl.	RO													
a	Versnelde actualisatie bestemmingspl.	RO	2010	252.875	212.500	40.375	212.500		0						
60	0,3 FTE Juridische advisering (schaal 10)	RO	2010							21.610		21.610			
61	Inhuur stedenbouwkundige capaciteit	BWM	2010		35.000		35.000								
	Programma Woningbouw														
-															
				51.892.884	44.345.892	8.051.965	2.578.918	32.005.463	9.761.511	941.131		1.524.048	479.622	251.605	307.449

Algemene reserve 2010:	1.447.783	
Algemene reserve 2011:	390.000	
Algemene reserve 2012:	195.000	
Algemene reserve 2013:	165.000	
Totale bijdrage algemene reserve		2.197.783
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen		0
Bestemmingsreserve WMO		17.135
		2.214.918
Bouwleges i.v.m. post 36		200.000
Inzet vacaturevoordeel voor 3 tijdelijke FTE's		164.000
		2.578.918

Onder- uit- putting 50%	2010	-422.498	422.498		
	2011		-88.820	88.820	
	2012			-76.282	76.282
	2013				-68.133
Tot. netto lasten		1.101.550	813.300	264.144	315.598
Stelpost 2012				735.857	
Stelpost 2013					684.403
Tot. netto lasten		1.101.550	813.300	1.000.000	1.000.000

Aanvullende PNL-posten t.o.v. Kadernota

168

Toelichting op aanvullend PNL t.o.v. Kadernota (bijlage IV-B)

Programma BDO

Programma Sport, Cultuur en Recreatie

1. Cultuurnota

In 2009 heeft de gemeenteraad De Cultuurnota vastgesteld. In deze nota wordt een visie gegeven op het cultuurbeleid. De gemeente wil het gevarieerd cultuuraanbod in stand houden en dit aanbod voor een breed publiek toegankelijk laten zijn. Tevens wil de gemeente alle kansen benutten om een nog rijker, cultureel leven voor haar inwoners en bezoekers te realiseren. In het bij de nota behorende uitvoerings- en actieprogramma worden hiertoe een aantal voorstellen gedaan.

Programma Milieuzorg

2. Klimaatnota

Eén van de doelstellingen van het programma Milieuzorg is het tot stand brengen van een (integrale aanpak van een) lokaal klimaatbeleid met als doel het terugdringen van de CO2 uitstoot (speerpunt Klimaatbeleid). Op basis van een raadsinitiatief is een routeplanner opgesteld met concrete activiteiten en projecten om in 2030 te komen tot een klimaatneutrale gemeente Overbetuwe. De klimaatnota is besproken in de Commissie Ruimte van 8 juli 2009 en vastgesteld in de raadsvergadering van 8 september 2009.

Bijlage V Signaallijst

Posten die vermeld worden op de signaallijst voldoen aan de volgende criteria:

- min of meer bestuurlijke overeenstemming over de noodzaak
- op dit moment weinig inhoudelijke informatie voorhanden
- op dit moment weinig financiële informatie voorhanden
- verwacht moment van uitvoering binnen de meerjarentermijn
- relevant (het moet wel ergens om gaan)

Nr.	Omschrijving	Programma	Afdeling	Jaar
1.	Doorontwikkeling dienstverlening naar een KCC	DBO	PZ	2010-2015
2.	Uitvoering positioneringsbeleid gebied Overbetuwe	DBO	BMO	2010-2013
3.	Uitvoering profileringsbeleid van gemeentelijke organisatie	DBO	BMO	2010-2013
4.	10-jarig bestaan gemeente Overbetuwe	DBO	BMO/PZ	2011
5.	Levensfase bewust personeelsbeleid	DBO	BMO	2010
6.	Managementdevelopment traject	DBO	BMO	2010
7.	Internationalisering / projectmatige aanpak samenwerking Boleskowice	DBO	BMO	2010
8.	Evaluatie (herijking) functieboek gemeente Overbetuwe	DBO	BMO	2010
9.	Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen	DBO	BMO	2010
10.	Actualisatie Nota Integrale Veiligheid	Veiligheid	VEI	2010
11.	Aanpassing Beatrixpark Elst	BOR	OR	2010
12.	Objectverwijzing	BOR	OR	2010
13.	Onkruidbestrijding, overstap op andere methode	BOR	OR	2010
14.	Oprichting waterbank i.c.m. uitbreiding waterberging a.g.v. maatregelen vanuit Waterplan	BOR	OR	2010
15.	Nieuwe begraafplaats: grondverwerving, bouw / inrichting, exploitatielasten	BOR	OR	2010
16.	Inrichting buitenruimte Lyceum Elst, inclusief parkeren	BOR / O & E	OR/MO	2010
17.	Snelle fietsverbinding Arnhem – Nijmegen	Verkeer & V	RO	2010
18.	Hoogwaardig openbaar vervoer	Verkeer & V	RO	2010
19.	Gemeentelijk Mobiliteitsplan	Verkeer & V	RO	2010
20.	Excessieve kostenregeling (nieuwe) Monumentenwet	SCR	BWM	2011 e.v.
21.	Sportnota	SCR	MO	2010 e.v.
22.	Voorzieningenniveau Zetten	SCR	MO	2010
23.	Multifunctionele accommodatie (MFA) Valburg	SCR / MPO	MO	2010
24.	Theatervoorziening	SCR	MO	2010
25.	Groot-onderhoud buitensport accommodaties	SCR	MO	2010/2011
26.	Boerderij Lingezegen	MPO	MO	2010
27.	Jeugdcentra	MPO	MO	2010
28.	Besluit huisvesting dieren afd. BWM	Milieuzorg	BWM	2010
29.	Uitvoering Milieubeleidsplan “nieuwe stijl”	Milieuzorg	BWM	2010 e.v.
30.	Woonvisie Overbetuwe 2010-2015 / 2020	Woningbouw	RO	2010 e.v.
31.	Invoering Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo)	Woningbouw	BWM	2010/2011
32.	Werkzaamheden Recreatiepark Tergouw	Woningb./RO	BWM	2010
33.	Borging ruimtelijke kwaliteit (“supervisie”)	Woningbouw	RO	2010 e.v.

Bijlage VI Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Lasten	2010
<u>Onvoorzien:</u>	
- werkelijke raming onvoorzien	104.000
- reeds bestemde structurele financiële ruimte	89.156
- stelposten (algemeen)	84.525
- stelposten (personeel)	732.180
Totaal lasten	1.009.861

Baten	
- dividend deelnemingen	129.845
- onroerende zaakbelastingen gebruikers	629.300
- onroerende zaakbelastingen eigenaren	4.955.800
- hondenbelasting	205.016
- precariobelastingen	26.442
- algemene uitkering gemeentefonds	34.965.265
- rentetoevoeging aan algemene dienst:	
- rente bestemmingsreserves	3.369.088
- rente voorzieningen	627.942
- rente overlopende passiva	77.094
- onderuitputting	825.000
Totaal baten	45.810.792

Tegenover de bedragen van de programma's en het bedrag voor onvoorzien staan de algemene dekkingsmiddelen ten bedrage van afgerond € 46 miljoen.

Bijlage VII Recapitulatiestaat

Recapitulatie Programma's 2010

Nummer	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
		2010	2010	2010
1	Dienstverlening, Bestuur en Organisatie	7.990.410	930.602	7.059.808
2	Veiligheid	2.743.682	87.472	2.656.210
3	Beheer Openbare Ruimte	16.153.602	9.529.555	6.624.047
4	Verkeer en vervoer	858.500	6.667	851.833
5	Economische zaken	508.807	106.100	402.707
6	Onderwijs en educatie	7.101.793	205.129	6.896.664
7	Sport, Cultuur en Recreatie	5.498.697	1.174.171	4.324.526
8	Maatschappelijke participatie en ondersteuning	21.456.941	10.663.178	10.793.763
9	Milieuzorg	1.259.904	20.156	1.239.748
10	Ruimtelijke Ordening	3.701.269	2.586.192	1.115.077
11	Woningbouw	1.384.052	1.209.886	174.166
Totaal programma's 01 t/m 11		68.657.657	26.519.108	42.138.549

Totaal excl. alg. dekkingsmiddelen en onvoorzien en stortingen/onttrekkingen reserves	68.657.657	26.519.108	42.138.549
--	------------	------------	------------

Algemene dekkingsmiddelen		45.810.792	-45.810.792
Onvoorzien	1.009.861		1.009.861

Lasten/baten in verband met alg. dekk.midd. en onvoorz.	1.810.039	274.098	1.535.941
--	-----------	---------	-----------

Saldo voor toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	71.477.557	72.603.998	-1.126.441
--	------------	------------	------------

Toevoegingen aan reserves	3.027.892		3.027.892
Onttrekkingen aan reserves		2.023.351	-2.023.351
<i>(zie specificatie voor verdeling over de programma's)</i>			

Saldo na toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	74.505.449	74.627.349	-121.900
--	------------	------------	-----------------

Dekkingsplan: verhoging OZB en overige tarieven (1,5%)		93.000	-93.000
stelpost inkomsten WWB		150.000	-150.000
extra afschrijving t.l.v. alg. reserve (4 mln)			0
inzetten deel begr.overschot 2010 voor aanvullend PNL na Kadernota	177.000		177.000

Huidig begrotingssaldo (- is in dit overzicht een overschot)			-187.900
---	--	--	-----------------

*De mutaties uit het dekkingsplan zijn nog **niet** verwerkt in de cijfers van de programma's.*

Mutaties in reserves

<u>Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves</u>	
Toevoegingen	2010
Toevoeging aan reserves programma 01	0
Toevoeging aan reserves programma 02	243.153
Toevoeging aan reserves programma 03	1.000.599
Toevoeging aan reserves programma 04	0
Toevoeging aan reserves programma 05	0
Toevoeging aan reserves programma 06	376.836
Toevoeging aan reserves programma 07	0
Toevoeging aan reserves programma 08	0
Toevoeging aan reserves programma 09	0
Toevoeging aan reserves programma 10	0
Toevoeging aan reserves programma 11	0
Toevoeging aan reserves algemene dekkingsmiddelen	1.407.304
Totaal toevoegingen	3.027.892
Onttrekkingen	
Onttrekkingen aan reserves programma 01	0
Onttrekkingen aan reserves programma 02	118.351
Onttrekkingen aan reserves programma 03	926.338
Onttrekkingen aan reserves programma 04	0
Onttrekkingen aan reserves programma 05	0
Onttrekkingen aan reserves programma 06	478.020
Onttrekkingen aan reserves programma 07	90.506
Onttrekkingen aan reserves programma 08	17.135
Onttrekkingen aan reserves programma 09	0
Onttrekkingen aan reserves programma 10	178.441
Onttrekkingen aan reserves programma 11	0
Onttrekkingen aan reserves algemene dekkingsmiddelen	214.560
Totaal onttrekkingen	2.023.351

Bijlage VIII Overzicht incidentele baten en lasten (o.b.v. art. 19c BBV)

Incidentele baten

13.500	algemene uitkering voor taalcoaches
26.500	onttrekking uit algemene reserve voor lasten optierente Westeraam
<u>32.900</u>	onttrekking uit algemene reserve voor lasten rekenkamerfunctie 2010
<u>72.900</u>	

Incidentele lasten

13.500	taalcoaches
26.500	optierente Westeraam
<u>32.900</u>	rekenkamerfunctie 2010
<u>72.900</u>	

Bijlage IX Vaststellingsbesluit

Onderwerp: programmabegroting 2010

Nr.

De raad van de gemeente Overbetuwe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 8 september 2009;

gelet op artikel 191 e.v. van de gemeentewet;

besluit:

vast te stellen de programmabegroting 2010 en tevens in te stemmen met: de daarin voorgestelde tariefsaanpassingen per 1 januari 2010

Budgetautorisatie:

Zie hiervoor de Recapitulatiestaat programma's 2010 zoals opgenomen in bijlage VII van de Programmabegroting 2010 en de bedragen zoals opgenomen in de jaarschijf 2010 van het Programma Nieuwe Lasten 2010-2013 (Bijlage IV-A) en van het aanvullende PNL (Bijlage IV-B)¹⁴.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 3 november 2009.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

drs. A.J. van den Brink

E. Tuijnman

¹⁴ Op grond van het bepaalde in de Financiële verordening (artikel 4 lid 2) geeft de gemeenteraad aan van welke nieuwe investeringen van het PNL en het aanvullende PNL hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie wil ontvangen. De overige nieuwe investeringen worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van dit besluit geautoriseerd.

Lijst van gebruikte afkortingen

3 O's	Onvoorzienbaar, Onvermijdbaar en Onuitstelbaar
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ANW	Algemene Nabestaandenwet
APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AVV	Adviesdienst Verkeer en Vervoer
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
Bevi	Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen
BGR	Basisregistratie Gebouwen
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOOT	Besluit Opslaan in Ondergrondse Tanks
BOR	Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte
BRA	Basisregistratie Adressen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
CAO	Collectieve Arbeids Overeenkomst
Cap	(Cap = plafond) garandeert gedurende een vaste periode dat de te betalen rente nooit hoger wordt dan de afgesproken limiet (het plafond)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden
CWI	Centrum Werk en Inkomen
DKD	Digitale Klant Dossier
DOP	Dorpsontwikkelingsplan
DRIS	Dynamisch Reizigers Informatie Systeem
DURP	Digitale Uitwisseling Ruimtelijke Processen
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EGEM	Electronische GEMEenten, kennisbank Ministerie van Binnenlandse Zaken
EPA	Energie Prestatie Advies
EPC	Energieprestatiecoëfficiënt
EU	Europese Unie
Euribor	Europe Internetbank Offered Rate
Fido	Wet Financiering Decentrale Overheden
FTE	Full time equivalent
GBA	Gemeentelijke Basis Administratie
GEM	Grond Exploitatie Maatschappij Westeraam
GFZ	Commissie Gemeentebrede en/of Financiële Zaken
GIS	Geografisch Informatie Systeem
GLTO	Gewestelijke Land en Tuinbouw Organisatie
GMO	Gemeentelijk Mobiliteitsplan Overbetuwe
GRP	Gemeentelijk Riolerings Plan
GS	Gedeputeerde Staten
HGM	Hulpverlening Gelderland Midden
HPC	Hendrik Pierson College
I&A	Informatie & Automatisering
IRIS	Integraal Raadpleegbaar Informatie Systeem
JOW	Jeugd Ontmoet Wijk
KAN	Knooppunt Arnhem-Nijmegen, nu Stadsregio Arnhem-Nijmegen
KVO	Keurmerk Veilig Ondernemen
LEA	Lokale Educatieve Agenda
LOP	Landschaps Ontwikkelingsplan
MBP	Milieu Beleids Plan
MEE	naam van een organisatie voor het MEE-doen van mensen met een beperking
MO	afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
MTC	Multimodaal Transport Centrum
MTO	Mederwerkers Tevredenheid Onderzoek
NMP	Nationaal Mileubeleidsplan
OPO	Ondernemers Platform Overbetuwe
OR	afdeling Openbare Ruimte
OTB	Ontwerp Tracé Besluit
OZB	Onroerende Zaak Belasting
P&C	Planning & Control
P&O	Personeel en Organisatie

P&R	Parkeren & Reizen
PAGO	Periodiek Arbeidsgezondheid Onderzoeken
Pdv	Perifiere detailhandel voorziening
PGB	Persoonsgebonden Budget
PNL	Programma Nieuwe Lasten
PPS	Publiek-Private Samenwerking
PRET	Platform Recreatie en Toerisme
PvA	Plan van Aanpak
PvE	Programma van Eisen
PvMG-Zuid	Poort van Midden-Gelderland Zuid
PWE	Provinciale Werkgelegenheid Enquete
RBT-KAN	Regionaal Bureau voor Toerisme in het KAN
RI&E	Risico-Inventarisatie en Evaluatie
RO	afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling
RWS	Rijkswaterstaat
SEB	Sociaal Economisch Beleidsplan
SISA	Single Information Single Audit
SNBG	Stichting Nieuwe Bedrijvigheid Gelderland
STA-beleid	Subsidie-, Tarieven- en Accomodatiebeleid
STMG	Stichting Thuiszorg Midden-Gelderland
Stuw	Stichting Welzijn voor de gemeente Overbetuwe
TOP	Toeristische Overstap Plaats
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen
WIA	Wet Inkomen naar Arbeidsvermogen
Wi	Wet Inburgering
Wkpb	Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen oftewel Wet Puberr
WOR	Wet Openlucht Recreatie
WOZ	Wet Onroerende Zaakbelastingen
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw óf Wet Sociale Werkvoorziening
WVG	Wet voorzieningen gehandicapten óf Wet voorkeursrecht gemeenten
WRO	Wet op de Ruimtelijke Ordening
WWB	Wet Werk en Bijstand